

Från IT-politik för samhället till politik för IT-samhället

Sammanfattning

I betänkandet behandlas regeringens proposition Från IT-politik för samhället till politik för IT-samhället (prop. 2004/05:175) jämte en följdmotion (m, fp, kd, c) och 28 motioner från i huvudsak allmänna motionstiden hösten 2005.

Utskottet föreslår att riksdagen godkänner regeringens förslag om nytt mål för politiken för informationssamhället. Det innebär att Sverige skall utvecklas till ett hållbart informationssamhälle för alla. Utskottet föreslår också att riksdagen godkänner föreslagna delmål för politiken, som gäller kvalitet, hållbar tillväxt och tillgänglighet. Utskottet utgår ifrån att tydliga och mätbara indikatorer tas fram för att kunna följa upp hur målen uppfylls. Utskottet utgår också ifrån att regeringen regelbundet återkommer med en redovisning av uppföljningen av målen, lämpligen i de årliga budgetpropositionerna.

Utskottet framhåller det mycket angelägna i att nå ut till de grupper av människor som står utanför informationssamhället. Det är en förutsättning för att skapa ett informationssamhälle för alla. Utskottet ser i det sammanhanget att folkbildningen i landet skulle kunna vara en viktig resurs som kan bidra till att nå ut till dessa grupper.

När det gäller utveckling av IT-användning i offentlig förvaltning ser utskottet ett stort värde i att regeringen initierat en utredning med syfte att bl.a. bilda en förvaltningspolitisk myndighet. Den förvaltningspolitiska myndigheten kommer att få uppgifter av bred och övergripande karaktär för att kunna bistå regeringen med att realisera de förvaltningspolitiska målen och på ett strategiskt sätt driva arbetet med att utveckla och förnya förvaltningen.

Utskottet anser att IT-kompetens i små och medelstora företag är en viktig fråga och anser att uppdraget som regeringen avser att ge Nutek om att stödja små och medelstora företag genom ett särskilt riktat program är angeläget.

Utskottet framhåller att regeringen uppmärksammat viktiga frågor om den fortsatta bredbandsutbyggnaden. Utskottet utgår ifrån att de i motionerna väckta förslagen om bl.a. konkurrensförhållandena kommer att bli

belysta inom ramen för det fortsatta utvecklingsarbetet på området. Utskottet välkomnar vidare att regeringen skyndsamt låtit utreda frågan om en samlokalisering i master och förväntar att utredningsresultatet blir föremål för riksdagsbehandling under år 2006.

Utskottet framhåller att elektroniska kommunikationsnät är en mycket viktig del och en oumbärlig länk i infrastrukturen. Det är därför av avgörande betydelse att den är robust, säker och uthållig i krissituationer. Det är betydelsefullt att erfarenheterna som stormen Gudrun inneburit tas till vara. Utskottet är därför positivt till att regeringen har för avsikt att återkomma till dessa frågor i en särskild proposition om samhällets säkerhet.

Sverige är i dag så pass Internetberoende att det offentliga bör ha någon form av insyn i viktiga system för Internets funktion som har infrastrukturrella drag. Utskottet föreslår därför att riksdagen antar regeringens förslag till lag om nationella toppdomäner för Sverige. Lagen föreslås träda i kraft den 1 juli 2006.

Riksdagen bör vidare – med ändring av tidpunkten för ikraftträdandet – anta regeringens förslag till lag om upphävande av kungörelsen (1915:288) angående förbud att utan särskilt tillstånd framdraga enskild telegraf-, telefon- eller annan svagströmsledning över riksgränsen, lag om ändring i ledningsrättslagen (1973:1144), lag om ändring i jordabalken, lag om ändring i fastighetsbildningslagen (1970:988) samt lag om ändring i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation. Utskottet föreslår riksdagen att dessa lagar träder i kraft den 1 april 2006.

Utskottet avstyrker samtliga motionsförslag. Till betänkandet har fogats 21 reservationer.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	7
Redogörelse för ärendet	12
Ärendet och dess beredning	12
Propositionens huvudsakliga innehåll	12
Utskottets överväganden	14
Avslag på propositionen	14
Propositionens huvuddrag	14
Motionsförslag	14
Utskottets ställningstagande	15
Mål	16
Regeringen	16
Utskottets ställningstagande	20
Försvar samt beredskap mot sårbarhet	20
Regeringen	20
Utskottets ställningstagande	21
Hälso- och sjukvårdsområdet	21
Regeringen	21
Motionsförslag	22
Utskottets ställningstagande	22
Effektiv statsförvaltning	23
24-timmarsmyndigheten	23
Regeringen	23
Motionsförslag	24
Utskottets ställningstagande	24
Samverkan inom offentlig förvaltning	25
Regeringen	25
Motionsförslag	26
Utskottets ställningstagande	26
Utbildning, forskning, kultur och medier	27
Regeringen	28
Utskottets ställningstagande	29
Hållbar utveckling	30
Regeringen	30
Motionsförslag	31
Utskottets ställningstagande	32
Kommunikationer, arbetsmarknad och arbetsliv m.m.	32
IT-användning hos vissa grupper	33
Regeringen	33
Motionsförslag	33
Utskottets ställningstagande	35
En innovativ utveckling och användning av IT	36
Regeringen	36
Motionsförslag	36
Utskottets ställningstagande	37
Jämställdhet i IT-branschen	38

Regeringen	38
Motionsförslag	38
Utskottets ställningstagande	39
E-legitimationer m.m.	39
Regeringen	39
Motionsförslag	40
Utskottets ställningstagande	40
Elektronisk handel och upphandling i offentlig sektor, nordiskt samarbete m.m.	42
Regeringen	42
Motionsförslag	42
Utskottets ställningstagande	42
IT-kompetens i små och medelstora företag	43
Regeringen	43
Motionsförslag	43
Utskottets ställningstagande	44
IP-telefoni m.m., informationssäkerhetspolitik och strategi för ett säkrare Internet i Sverige	44
Regeringen	44
Utskottets ställningstagande	45
Bredbandsutbyggnad m.m.	45
Regeringen	46
Motionsförslag	46
Utskottets ställningstagande	49
Beslut enligt lagen om elektronisk kommunikation	51
Regeringen	51
Motionsförslag	52
Utskottets ställningstagande	52
Radiospektrumpolitik	52
Regeringen	52
Utskottet ställningstagande	53
Samlokalisering i master	53
Regeringen	53
Utskottets ställningstagande	53
Sårbarheten i IT-infrastrukturen med anledning av stormen Gudrun den 8–9 januari 2005	54
Regeringen	54
Motionsförslag	55
Utskottets ställningstagande	58
Förtroendeskapande insatser m.m.	60
Regeringen	60
Utskottets ställningstagande	60
Standardisering och terminologi	60
Regeringen	60
Motionsförslag	61
Utskottets ställningstagande	62
Lag om nationella toppdomäner för Sverige på Internet	62
Regeringen	63
Behovet av statlig insyn och tillsyn	63

En ny lag	63
Utgångspunkter och tillämpningsområde för en ny lag	63
Krav på teknisk drift och offentligt register	63
Tilldelning och registrering av domännamn	64
Drift vid byte av domänadministratör	64
Tillsyn m.m.	64
Motionsförslag	65
Utskottets ställningstagande	65
Kungörelse angående förbud att utan särskilt tillstånd framdraga en enskild telegraf-, telefon eller annan svagströmsledning över riksgränsen	66
Regeringen	66
Utskottets ställningstagande	66
Ändringar i ledningsrättslagen, jordabalken och fastighetsbildningslagen	67
Regeringen	67
Bostadsutskottets yttrande	67
Utskottets ställningstagande	67
Ändringar i lagen om elektronisk kommunikation	68
Regeringen	68
Utskottets ställningstagande	68
Utvärdering, uppföljning och statistik	69
Regeringen	69
Utskottets ställningstagande	69
Övriga frågor inom området elektroniska kommunikationer	70
Mobiltelefonfäckning	70
Motionsförslag	70
Utskottets ställningstagande	72
Konkurrensfrågor inom teleområdet	73
Motionsförslag	73
Utskottets ställningstagande	74
Oregistrerade mobilabonnemang m.m.	75
Motionsförslag	75
Utskottets ställningstagande	76
Kostnader för lagring av trafikuppgifter	76
Motionsförslag	77
Utskottets ställningstagande	77
Reservationer	78
1. Avslag på propositionen, punkt 1 (m, fp, kd, c)	78
2. Hälso- och sjukvårdsområdet, punkt 3 (m, fp, kd, c)	78
3. 24-timmarsmyndigheten, punkt 4 (m, fp, kd, c)	79
4. Samverkan inom offentlig förvaltning, punkt 5 (m, fp, kd, c)	80
5. Hållbar utveckling, punkt 6 (m, fp, kd, c)	80
6. IT-användning hos vissa grupper, punkt 7 (m, fp, kd, c)	81
7. En innovativ utveckling och användning av IT, punkt 8 (m, fp, kd, c)	82
8. Jämställdhet i IT-branschen, punkt 9 (m, fp, kd, c)	82
9. E-legitimationer m.m., punkt 10 (m, fp, kd, c)	83

10. Elektronisk handel och upphandling i offentlig sektor, nordiskt samarbete m.m., punkt 11 (m, fp, kd, c)	84
11. IT-kompetens i små och medelstora företag, punkt 12 (m, fp, kd, c)	84
12. Bredbandsutbyggnad m.m., punkt 13 (m, fp, kd, c)	85
13. Konkurrensfrågor och bredbandsutbyggnad, punkt 14 (m, fp, kd, c)	86
14. Sårbarheten i IT-infrastrukturen, punkt 16 (m, fp, kd, c)	87
15. Reservkraftverk, punkt 17 (c)	87
16. Nationell roaming, punkt 18 (c)	88
17. Standardisering och terminologi, punkt 20 (m, fp, kd, c)	89
18. Lag om nationella toppdomäner för Sverige på Internet, punkt 21 (m, fp, kd, c)	90
19. Konkurrensfrågor inom teleområdet, punkt 28 (m, fp, kd, c)	91
20. Oregistrerade mobilabonnemang m.m., punkt 29 (kd, c)	91
21. Kostnader för lagring av trafikuppgifter, punkt 30 (m)	92
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	94
Propositionen	94
Följdmotion	94
Motion väckt med anledning av prop. 2004/05:56	96
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2005	96
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	101
<i>Bilaga 3</i>	
Yttrande från bostadsutskottet	117

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Avslag på propositionen

Riksdagen avslår motion

2005/06:T1 av Sven Bergström m.fl. (c, m, fp, kd) yrkande 1.

Reservation 1 (m, fp, kd, c)

2. Mål

a)

Riksdagen godkänner målet för politiken för informationssamhället. Därmed bifaller riksdagen proposition 2004/05:175 punkt 7.

b)

Riksdagen godkänner delmål för politiken för informationssamhället samt att den IT-politiska inriktning och de prioriterade uppgifter riksdagen beslutat om skall upphöra att gälla. Därmed bifaller riksdagen proposition 2004/05:175 punkt 8.

3. Hälso- och sjukvårdsområdet

Riksdagen avslår motion

2005/06:T1 av Sven Bergström m.fl. (c, m, fp, kd) yrkande 26.

Reservation 2 (m, fp, kd, c)

4. 24-timmarsmyndigheten

Riksdagen avslår motionerna

2005/06:T1 av Sven Bergström m.fl. (c, m, fp, kd) yrkande 13 och

2005/06:T545 av Per Erik Granström och Kurt Kvarnström (båda s).

Reservation 3 (m, fp, kd, c)

5. Samverkan inom offentlig förvaltning

Riksdagen avslår motionerna

2005/06:T1 av Sven Bergström m.fl. (c, m, fp, kd) yrkande 14 och

2005/06:T608 av Johnny Gylling m.fl. (kd) yrkande 17.

Reservation 4 (m, fp, kd, c)

6. Hållbar utveckling

Riksdagen avslår motion

2005/06:T1 av Sven Bergström m.fl. (c, m, fp, kd) yrkande 27.

Reservation 5 (m, fp, kd, c)

7. IT-användning hos vissa grupper

Riksdagen avslår motionerna

2005/06:T1 av Sven Bergström m.fl. (c, m, fp, kd) yrkande 15,

2005/06:T360 av Billy Gustafsson (s) och

2005/06:T500 av Christer Winbäck m.fl. (fp) yrkandena 14, 15 och 24.

Reservation 6 (m, fp, kd, c)

8. En innovativ utveckling och användning av IT

Riksdagen avslår motionerna

2005/06:T1 av Sven Bergström m.fl. (c, m, fp, kd) yrkande 2 och

2005/06:T500 av Christer Winbäck m.fl. (fp) yrkande 1.

Reservation 7 (m, fp, kd, c)

9. Jämställdhet i IT-branschen

Riksdagen avslår motion

2005/06:T1 av Sven Bergström m.fl. (c, m, fp, kd) yrkande 16.

Reservation 8 (m, fp, kd, c)

10. E-legitimationer m.m.

Riksdagen avslår motionerna

2005/06:T1 av Sven Bergström m.fl. (c, m, fp, kd) yrkandena 21 och 22 samt

2005/06:T500 av Christer Winbäck m.fl. (fp) yrkande 4.

Reservation 9 (m, fp, kd, c)

11. Elektronisk handel och upphandling i offentlig sektor, nordiskt samarbete m.m.

Riksdagen avslår motion

2005/06:T1 av Sven Bergström m.fl. (c, m, fp, kd) yrkande 9.

Reservation 10 (m, fp, kd, c)

12. IT-kompetens i små och medelstora företag

Riksdagen avslår motion

2005/06:T1 av Sven Bergström m.fl. (c, m, fp, kd) yrkande 8.

Reservation 11 (m, fp, kd, c)

13. Bredbandsutbyggnad m.m.

Riksdagen avslår motionerna

2004/05:N11 av Åsa Torstensson m.fl. (c, m, fp, kd) yrkande 14,

2005/06:T1 av Sven Bergström m.fl. (c, m, fp, kd) yrkandena 10 och 11,

2005/06:T321 av Bengt-Anders Johansson m.fl. (m, fp, c, kd) yrkande 5,

2005/06:T497 av Fredrik Reinfeldt m.fl. (m) yrkande 19,

2005/06:T578 av Agneta Lundberg m.fl. (s) yrkande 13,

2005/06:T590 av Åsa Lindestam (s),

2005/06:T603 av Peter Jonsson m.fl. (s) yrkande 8 och

2005/06:N383 av Yvonne Ångström m.fl. (fp) yrkande 9.

Reservation 12 (m, fp, kd, c)

14. Konkurrensfrågor och bredbandsutbyggnad

Riksdagen avslår motionerna

2005/06:T1 av Sven Bergström m.fl. (c, m, fp, kd) yrkande 12 och
2005/06:T427 av Kenneth Lantz (kd) yrkandena 1 och 2.

Reservation 13 (m, fp, kd, c)

15. Beslut enligt lagen om elektronisk kommunikation

Riksdagen avslår motion

2005/06:T500 av Christer Winbäck m.fl. (fp) yrkande 7.

16. Sårbarheten i IT-infrastrukturen

Riksdagen avslår motionerna

2005/06:U384 av Holger Gustafsson m.fl. (kd) yrkande 7,
2005/06:T422 av Maria Larsson (kd) yrkande 1 och
2005/06:N481 av Maud Olofsson m.fl. (c) yrkande 10.

Reservation 14 (m, fp, kd, c)

17. Reservkraftverk

Riksdagen avslår motionerna

2005/06:T328 av Claes Västerteg och Eskil Erlandsson (båda c) yrkande 1,
2005/06:T366 av Jan Andersson och Eskil Erlandsson (båda c) och
2005/06:T390 av Margareta Andersson och Agne Hansson (båda c).

Reservation 15 (c)

18. Nationell roaming

Riksdagen avslår motionerna

2005/06:T328 av Claes Västerteg och Eskil Erlandsson (båda c) yrkande 2 och
2005/06:T425 av Tomas Eneroth m.fl. (s).

Reservation 16 (c)

19. Ersättningsfrågor i samband med teleavbrott m.m.

Riksdagen avslår motionerna

2005/06:T287 av Eskil Erlandsson och Jan Andersson (båda c),
2005/06:T300 av Agne Hansson m.fl. (c) och
2005/06:T422 av Maria Larsson (kd) yrkande 2.

20. Standardisering och terminologi

Riksdagen avslår motion

2005/06:T1 av Sven Bergström m.fl. (c, m, fp, kd) yrkandena 17–20.

Reservation 17 (m, fp, kd, c)

21. Lag om nationella toppdomäner för Sverige på Internet

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om nationella toppdomäner för Sverige på Internet. Därmed bifaller riksdagen proposition 2004/05:175 punkt 1 och avslår motion

2005/06:T1 av Sven Bergström m.fl. (c, m, fp, kd) yrkande 23.

Reservation 18 (m, fp, kd, c)

22. Kungörelsen (1915:288) angående förbud att utan särskilt tillstånd framdraga en enskild telegraf-, telefon- eller annan svagströmsledning över riksgården

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om upphävande av kungörelsen (1915:288) angående förbud att utan särskilt tillstånd framdraga enskild telegraf-, telefon- eller annan svagströmsledning över riksgården med den ändringen att tidpunkten för ikraftträdandet bestäms till den 1 april 2006. Därmed bifaller riksdagen delvis proposition 2004/05:175 punkt 3.

23. Ändringar i jordabalken

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i jordabalken med den ändringen att tidpunkten för ikraftträdandet bestäms till den 1 april 2006. Därmed bifaller riksdagen delvis proposition 2004/05:175 punkt 2.

24. Ändringar i fastighetsbildningslagen (1970:988)

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i fastighetsbildningslagen (1970:988) med den ändringen att tidpunkten för ikraftträdandet bestäms till den 1 april 2006. Därmed bifaller riksdagen delvis proposition 2004/05:175 punkt 4.

25. Ändringar i ledningsrättslagen (1973:1144)

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i ledningsrättslagen (1973:1144) med den ändringen att tidpunkten för ikraftträdandet bestäms till den 1 april 2006. Därmed bifaller riksdagen delvis proposition 2004/05:175 punkt 5.

26. Ändringar i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation med den ändringen att tidpunkten för ikraftträdandet bestäms till den 1 april 2006. Därmed bifaller riksdagen delvis proposition 2004/05:175 punkt 6.

27. Mobiltelefonföretag

Riksdagen avslår motionerna

2005/06:T240 av Ola Sundell (m),

2005/06:T350 av Erling Wälivaara (kd),

2005/06:T500 av Christer Winbäck m.fl. (fp) yrkande 6,
2005/06:T510 av Lennart Klockare och Lars U Granberg (båda s) och
2005/06:N383 av Yvonne Ångström m.fl. (fp) yrkande 10.

28. Konkurrensfrågor inom teleområdet

Riksdagen avslår motionerna

2005/06:T500 av Christer Winbäck m.fl. (fp) yrkande 8 och

2005/06:T608 av Johnny Gylling m.fl. (kd) yrkande 16.

Reservation 19 (m, fp, kd, c)

29. Oregistrerade mobilabonnemang m.m.

Riksdagen avslår motionerna

2005/06:T377 av Erling Wälivaara (kd),

2005/06:T450 av Staffan Danielsson och Jörgen Johansson (båda c)
och

2005/06:T491 av Torsten Lindström (kd).

Reservation 20 (kd, c)

30. Kostnader för lagring av trafikuppgifter

Riksdagen avslår motion

2005/06:K399 av Henrik von Sydow (m) yrkande 2.

Reservation 21 (m)

Stockholm den 1 december 2005

På trafikutskottets vägnar

Claes Roxbergh

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Claes Roxbergh (mp), Carina Moberg (s), Elizabeth Nyström (m), Jarl Lander (s), Krister Örnfjäder (s), Johnny Gylling (kd), Peter Pedersen (v), Claes-Göran Brandin (s), Jan-Evert Rådström (m), Monica Green (s), Runar Patriksson (fp), Sven Bergström (c), Björn Hamilton (m), Karin Svensson Smith (-), Börje Vestlund (s), Christer Winbäck (fp) och Berndt Sköldestig (s).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlas regeringens proposition (prop. 2004/05:175) Från IT-politik för samhället till politik för IT-samhället, en följdmotion (m, fp, kd, c) och 28 motioner från i huvudsak allmänna motionstiden 2005/06.

I sammanhanget kan nämnas att vissa yrkanden i följdmotionen har överlämnats till andra utskott med hänsyn till ärendefördelningen mellan utskotten. När det gäller motionerna från den allmänna motionstiden är vissa yrkanden inriktade på frågor inom området elektroniska kommunikationer. Med hänsyn till det närmande som skett mellan IT och elektroniska kommunikationer har utskottet funnit det lämpligt med en samlad bedömning i föreliggande betänkande.

Utskottet behandlar ärendet huvudsakligen i enlighet med den struktur som redovisas i propositionen med tyngdpunkt på de avsnitt som berörs av förslag i väckta motioner. I övrigt redovisas endast sammanfattningsvis de avsnitt i propositionen där regeringen lämnar förslag eller bedömningar i olika frågor. För en redovisning av vad som i övrigt tas upp i propositionen inom olika departementsområden hänvisas till propositionen.

Bostadsutskottet har beretts tillfälle att yttra sig över propositionen och har inkommit med ett yttrande (se bilaga 3).

Upplysningar och synpunkter i ärendet har inför utskottet lämnats av representanter från Näringsdepartementet, Svenska IT-företagens organisation, Folkbildningsförbundet, Rørelsefolkøhøgskolornas intresseorganisation, Dataföreningen och Utbildningsradion.

Propositionens huvudsakliga innehåll

Målet för politiken för informationssamhället föreslås i propositionen vara ett hållbart informationssamhälle för alla. För att uppnå målet föreslås tre delmål som avser kvalitet, hållbar tillväxt och tillgänglighet. I propositionen beskrivs också vidtagna och kommande åtgärder under delmålen. Vidare anges hur regeringen avser att förbättra förtroendet för IT och samordningen av politiken.

Regeringens strategi för ett säkrare Internet i Sverige beskrivs. Domännamnssystemet, som är ett internationellt hierarkiskt system som används för adressering på Internet, är i det sammanhanget centralt. I systemet tilldelas domännamn (t.ex. regeringen.se) för adresseringen. Även domännamnen är hierarkiskt uppbyggda, där den högsta angivna nivån kallas toppdomän. I propositionen föreslås en ny lag om nationella toppdomäner för Sverige på Internet. Den nya lagen syftar till en säker och effektiv admi-

nistration av nationella toppdomäner för Sverige (t.ex. se) och till att möjliggöra statlig insyn i och tillsyn över administrationen. Lagen föreslås träda i kraft den 1 juli 2006.

Vidare föreslås två ändringar i ledningsrättslagen (1973:1144). Enligt förslaget skall det bli möjligt att få ledningsrätt för tomma tunnlar, kulvertar, rör och andra liknande anordningar, om anordningen skall användas för att senare genom den dra fram en ledning som ingår i ett elektroniskt kommunikationsnät för allmänt ändamål, allmän svagströmsledning eller koncessionspliktig elektrisk starkströmsledning. Det föreslås också att alla ledningsrättshavare skall kunna ges rätt att inom det utrymme som upplåtits med ledningsrätt låta någon annan installera och använda ledning som ingår i ett elektroniskt kommunikationsnät för allmänt ändamål eller allmän svagströmsledning. Ändringarna i ledningsrättslagen föreslås träda i kraft den 1 februari 2006.

Vissa mindre förändringar föreslås i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation. Dessa innebär utöver redaktionella ändringar att även mobiloperatörer skall vara skyldiga att tillhandahålla specificerade telefonräkningar samt att det anges i lagen att en marknadsdominant skall kunna förpliktas att tillhandahålla ett minimiutbud av hyrda förbindelser och tillämpa kostnadsorienterad prissättning. Vidare skall tillsynsmyndigheten kunna avstå från att pröva en tvist, om det är lämpligare att myndigheten behandlar frågan inom ramen för den allmänna tillsynen. Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 februari 2006.

Kungörelsen (1915:288) angående förbud att utan särskilt tillstånd framdraga enskild telegraf-, telefon- eller annan svagströmsledning över riksgränsen föreslås upphävas den 1 februari 2006. Anledningen är att det inte finns något behov av den prövning som sker enligt kungörelsen.

Utskottets överväganden

Avslag på propositionen

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker motionsförslaget om avslag på propositionen. Enligt utskottets mening innehåller propositionen viktiga frågor om effektivitet, samordning och ledarskap för att Sverige skall kunna utvecklas till ett hållbart informationssamhälle för alla.

Jämför reservation 1 (m, fp, kd, c).

Propositionens huvuddrag

I propositionen föreslås bl.a. att målet för politiken för informationssamhället skall vara ett hållbart informationssamhälle för alla. För att uppnå målet föreslås tre delmål som avser kvalitet, hållbar tillväxt och tillgänglighet. I propositionen beskrivs också vidtagna och kommande åtgärder under delmålen. Vidare anges hur regeringen avser att förbättra förtroendet för IT och samordningen av politiken.

I propositionen föreslås också en ny lag om nationella toppdomäner för Sverige på Internet. Den nya lagen syftar till en säker och effektiv administration av nationella toppdomäner för Sverige och till att möjliggöra statlig insyn i och tillsyn över administrationen.

Vidare föreslås två ändringar i ledningsrättslagen (1973:1144), som innebär att det blir möjligt att få ledningsrätt för tomta tunnlar, kulvertar, rör och andra liknande anordningar, om anordningen skall användas för att senare genom den dra fram en ledning som bl.a. ingår i ett elektroniskt kommunikationsnät för allmänt ändamål.

Motionsförslag

I motion 2005/06:T1 av Sven Bergström m.fl. (c, m, fp, kd) föreslås att riksdagen avslår regeringens proposition (prop. 2004/05:175) Från IT-politik för samhället till politik för IT-samhället. Allianspartierna i trafikutskottet anser bl.a. att det enda som är riktigt bra med regeringens proposition är titeln. Allians för Sverige instämmer helt och fullt i att det krävs en politik för IT-samhället. Sverige går en spännande framtid till mötes, en framtid där Sverige har potential att leda utvecklingen. Trots detta väljer regeringen att lägga fram en proposition i princip utan förslag på hur en politik för IT-samhället bör se ut. Det är lätt att konstatera att en massa vackra ord aldrig kommer att göra Sverige till det föregångsland det skulle kunna vara. I och med denna proposition väljer de som leder landet än en

gång att inte ta på sig det ledarskap som krävs, och bilden av en trött och visionslös socialdemokrati bekräftas återigen. Motionärerna anser att Sverige måste välja att styra bilen i stället för att sitta i baksätet (*yrkande 1*).

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis framhålla att regeringen i propositionen föreslår att målet för politiken för informationssamhället skall vara ett hållbart informationssamhälle för alla. För att uppnå målet föreslås tre delmål som avser kvalitet, hållbar tillväxt och tillgänglighet. Regeringens förslag innebär en väsentlig förenkling av målstrukturen för att underlätta uppföljningen, vilket utskottet välkomnar.

Utskottet kan konstatera att regeringen på flera områden initierat utredningar för att effektivisera och förbättra samordningen inom IT-området. Så t.ex. har regeringen i juni 2005 beslutat om en utredning (dir. 2005:65) med syfte att förbereda och bilda en ny förvaltningspolitisk myndighet. Förslaget innebär bl.a. att e-nämnden och den s.k. 24-timmarsdelegationen övergår till den nya myndigheten. Vidare har regeringen när det gäller samordning av statlig infrastruktur bedömt att Vägverket och Banverket, som har egen infrastruktur lämplig att använda vid utbyggnad av IT-infrastruktur med hög överföringskapacitet, särskilt bör beakta delmålet om tillgänglighet.

Utskottet vill vidare peka på att olika operatörers och tjänsteleverantörers möjlighet att leverera sina tjänster är avgörande för att det IT-politiska målet skall kunna uppnås. Utskottet ser därför positivt på att regeringen avser att tillsätta en utredare som skall belysa vilka hinder som föreligger för tillgänglighet till elektroniska kommunikationsnät.

När det gäller utbyggnaden av nät för elektronisk kommunikation kan utskottet också konstatera att regeringen tillsatt en särskild utredare som bl.a. skall redovisa hur samlokalisering i master kommer till stånd i dag på den svenska marknaden. Utredaren skall vidare göra en bedömning av i vilken mån ändrade regler kan påverka den samhällsekonomiska effektiviteten och utarbeta de författningsförslag som övervägandena ger anledning till. Utredaren har den 7 november 2005 överlämnat sina förslag i delbetänkandet (SOU 2005:97) När en räcker – mastdelning för miljön.

Som utskottet ser det har regeringen på viktiga områden uppmärksammat förhållanden, såsom effektivitet, samordning och ledarskap, vilket är viktiga frågor för att Sverige skall kunna utvecklas till ett hållbart informationssamhälle för alla. I propositionen redovisas också ett omfattande och sammanhållet program för fortsatt utveckling mot ett informationssamhälle inom en rad olika samhällssektorer.

Utskottet anser sig därför inte kunna tillstyrka motionsförslaget om avslag på propositionen.

Mål

Utskottet behandlar här vad regeringen i propositionen anför om mål och delmål för politiken för informationssamhället.

Utskottets förslag i korthet

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om målet för politiken för informationssamhället. Det innebär att Sverige skall vara ett hållbart informationssamhälle för alla. Utskottet tillstyrker också föreslagna delmål för politiken för informationssamhället samt att den IT-politiska inriktningen och de prioriterade uppgifter riksdagen beslutat om skall upphöra att gälla. Utskottet utgår ifrån att tydliga och mätbara indikatorer tas fram för att kunna följa upp hur målen uppfylls. Utskottet utgår också ifrån att regeringen regelbundet återkommer med en redovisning av uppföljningen av målen, lämpligen i de årliga budgetpropositionerna.

Regeringen

Målstruktur

Regeringen *bedömer* att politiken för informationssamhället bör vägledas av ett övergripande mål med tre delmål. Delmålet bör ersätta den IT-politiska inriktning och de tre prioriterade uppgifter som riksdagen tidigare beslutat.

Som skäl för regeringens bedömning hänvisas bl.a. till vad riksdagen tidigare uttalat i samband med riksdagsbeslutet våren 2000 (prop. 1999/2000: 86, bet. 1999/2000:TU9) Ett informationssamhälle för alla. Riksdagen beslutade då dels om det övergripande målet att Sverige som första land skulle bli ett informationssamhälle för alla, dels IT-politikens inriktning inom olika politikområden (18 inriktningsmål). Riksdagen fattade vidare beslut om tre prioriterade uppgifter för staten, nämligen att öka tilliten till IT, att öka kompetensen att använda IT samt att öka tillgängligheten till informationssamhällets tjänster.

Enligt regeringen ligger förslagen i denna proposition till mål och delmål i sak ganska nära nu gällande mål, IT-politikens inriktning och prioriterade uppgifter. Däremot föreslås en väsentlig förenkling av målstrukturen för att underlätta uppföljningen.

Politiken för informationssamhället, IT-samhället, bör även fortsättningsvis vägledas av ett övergripande mål. De 18 inriktningsmålen föreslås däremot ersättas av delmål 1–3 (om kvalitet, tillväxt samt tillgänglighet och säkerhet) på det sätt som närmare beskrivs i nedanstående avsnitt.

De prioriterade uppgifterna föreslås nu förändras på följande sätt:

- Tillgängligheten ersätts av delmål 3, Tillgänglighet och säkerhet, och avser framför allt IT-infrastrukturen.

- Tilliten motsvaras i det nya förslaget delvis av delmål 3, delvis av begreppet ”förtroende”. Därmed avses behovet av användarnas förtroende dels för att teknik och system fungerar, dels för att innehållet inte hotar integriteten eller är skadligt för barn.
- Kompetensen ingår i det nya förslaget som ett av medlen för delmål 2, Tillväxt, som bl.a. innebär att särskilt småföretagare bör få hjälp med att öka sin IT-kompetens för att därmed kunna utnyttja IT på ett tillväxtskapande sätt.

Delmål 1 Kvalitet och delmål 2 Hållbar tillväxt avser effekterna av IT i samhället, medan delmål 3 Tillgänglighet och säkerhet gäller viktiga redskap i politiken för informationssamhället.

Utöver de mål som riksdagen föreslås lägga fast redovisas regeringens avsikt att prioritera insatserna för att skapa ett bättre förtroende för IT och att utveckla formerna för samordning och uppföljning av politiken.

Målet för politiken för informationssamhället

Regeringen *föreslår* att Sverige skall vara ett hållbart informationssamhälle för alla.

Delmål 1 Kvalitet

Regeringen *föreslår* som delmål 1 att IT skall bidra till förbättrad livskvalitet och till att förbättra och förenkla vardagen för människor och företag.

Det föreslagna delmålet skall tillsammans med delmål 2 och 3 ersätta den IT-politiska inriktning samt de prioriterade uppgifter som riksdagen beslutade år 2000.

Skälen för regeringens förslag sammanfattas enligt följande.

Den av riksdagen beslutade IT-politiska inriktningen föreslås ersättas delvis med det mer allmänt formulerade delmålet att IT skall bidra till förbättrad livskvalitet och syfta till att förbättra och förenkla människors vardag (delmål 1). Delmålet konkretiseras i åtgärder på respektive område. På detta sätt underlättas uppföljningen.

Det föreslagna kvalitetsmålet fokuserar IT:s värde i vardagslivet. IT:s betydelse för människornas och företagens vardag blir alltmer påtaglig. IT, både med hjälp av privata och offentliga e-tjänster, bidrar nu väsentligt till kvalitet, nytta och nöje i de flesta människors privat- och yrkesliv och är ett naturligt inslag i flertalet företag. De handlingsmedel regeringen förfogar över är framför allt att stimulera och underlätta utveckling och införande av IT i de offentliga verksamheterna samt i offentliga tjänster, riktade såväl mot enskilda människor som mot företag. Kvalitet innebär också att vissa grupper, t.ex. funktionshindrade och äldre, skall ha möjligheter att utnyttja IT samt att man har förtroende t.ex. för att barn skyddas mot skadligt innehåll. När det gäller de privata tjänsterna handlar regering-

ens insatser framför allt om att, där det behövs, undanröja hinder och skapa allmänna förutsättningar för utvecklingen i form av infrastruktur (se bl.a. delmål 3 nedan).

Delmål 2 Hållbar tillväxt

Regeringen *föreslår* som delmål 2 att IT skall användas för att främja hållbar tillväxt.

Det föreslagna delmålet skall tillsammans med delmål 1 och 3 ersätta den IT-politiska inriktning samt de prioriterade uppgifter som riksdagen beslutade år 2000.

Skälen för regeringens förslag sammanfattas enligt följande.

Den av riksdagen beslutade IT-politiska inriktningen föreslås ersättas delvis med det mer allmänt formulerade delmålet att IT skall användas för att främja hållbar tillväxt (delmål 2). Delmålet konkretiseras i åtgärder på respektive område. På detta sätt underlättas uppföljningen.

Det föreslagna målet om hållbar tillväxt avser framför allt IT:s möjligheter till effektivare produktionsmetoder och nya, tillväxtfrämjande arbetssätt inom såväl privat som offentlig verksamhet. Den offentliga sektorn stimulerar tillväxten genom elektroniska tjänster som syftar till att förenkla företagens kontakter med myndigheterna.

Åtgärder för att öka småföretagens IT-kompetens och förtroende för IT samt ökad jämställdhet i IT-branschen är andra exempel på tillväxtfrämjande insatser. IT:s tillväxteffekter stimuleras i sin tur genom en framsynt forsknings- och utvecklingspolitik.

Delmål 3 Tillgänglighet och säkerhet

Regeringen *föreslår* som delmål 3 att en effektiv och säker fysisk IT-infrastruktur med hög överföringskapacitet skall finnas tillgänglig i alla delar av landet, bl.a. för att ge människor tillgång till interaktiva offentliga e-tjänster.

Det föreslagna delmålet skall tillsammans med delmål 1 och 2 ersätta den IT-politiska inriktning samt de prioriterade uppgifter som riksdagen beslutade år 2000.

Skälen för regeringens förslag sammanfattas enligt följande.

Den av riksdagen beslutade IT-politiska inriktningen föreslås ersättas delvis med det mer allmänt formulerade delmålet att en effektiv och säker fysisk IT-infrastruktur skall finnas tillgänglig i alla delar av landet bl.a. för att ge människor tillgång till interaktiva offentliga e-tjänster (delmål 3). Delmålet konkretiseras genom åtgärder på respektive område. På detta sätt underlättas uppföljningen. Målformuleringen innebär ett fullföljande av regeringens bedömning i den förra IT-propositionen (prop. 1999/2000:86), som i princip innebär att hushåll och företag i alla delar av Sverige borde få tillgång till IT-infrastruktur med hög överföringskapacitet och att detta i första hand borde ske i marknadens regi men att staten hade ett övergripande ansvar att se till att sådan infrastruktur fanns tillgänglig i hela landet.

Infrastrukturen kan vara en förutsättning för tjänster med hög grad av service, bl.a. interaktiva offentliga tjänster. Med interaktiva menas här t.ex. människors möjlighet att följa ett ärende i handlägningsprocessen och vid behov ha kontakt med handläggaren. Med formuleringen effektiv IT-infrastruktur avses infrastruktur som har högre överföringskapacitet än det traditionella fasta telefonnätet. Detta gäller inte bara sådan infrastruktur som kunnat komma i fråga för statligt bredbandsstöd utan också elektroniska kommunikationsnät i övrigt med hög överföringskapacitet.

Målet för den geografiska tillgängligheten sammanfattas i uttrycket ”alla delar av landet”, som givits en allmän utformning eftersom det är svårt att mer preciserat ange takten i nätens modernisering på varje enskild plats. Arbetet med att skapa tillgång till en effektiv infrastruktur liksom arbetet med säkerhetsfrågorna måste fortsätta. Delmålet är ett led i att uppnå det övergripande målet Ett hållbart informationssamhälle för alla och att möjliggöra en användning av IT som leder till ökad livskvalitet och tillväxt.

Regeringen tar också upp frågor om helhetssynen på IT-infrastrukturen och framhåller att det är viktigt att skapa en helhetssyn på de olika former av IT-infrastruktur som nu börjar finnas tillgängliga i många delar av landet. Utveckling och uppbyggnad av infrastruktur sker i huvudsak på en marknad. Den reglering som behövs skall så långt möjligt vara teknikneutral så att de olika teknikerna kan konkurrera med varandra och användas för att ge ökad konkurrens på tjänstesidan. Regleringen bör därför fokusera på funktionalitet, närbarhet och tillgänglighet snarare än teknik.

Tillgängligheten via olika tekniska plattformar och olika tekniska lösningar kan dock variera, varför specifika insatser inom ramen för lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation kan vara nödvändiga. Tillsynsmyndigheten kan besluta om skyldigheter för dominerande operatörer att antingen lämna andra operatörer tillträde eller tillämpa vissa prisvillkor och andra villkor mot slutkunderna. Så har skett i ett flertal fall sedan lagen trädde i kraft 2003, och det är av stor vikt att detta arbete fortsätter.

Om ny infrastruktur kan etableras och utnyttjas parallellt med äldre infrastrukturer kan låsningar i form av monopol eller dominans inte upprätthållas i längden. Ett annat sätt att undvika låsningar är att göra befintlig infrastruktur öppen och tillgänglig på icke-diskriminerande grunder för olika aktörer, vilket minskar behovet av nya investeringar, som dessutom av kostnadsskäl är otänkbara i vissa delar av landet. Det är därför viktigt att både möjliggöra ny teknik genom att så långt möjligt upprätthålla teknikneutralitet och främja konkurrens mellan nät av olika slag samt att sträva efter att göra befintlig infrastruktur tillgänglig för alla.

Förtroende för IT

Regeringen *bedömer* att förtroendet för IT bör förbättras genom att integritetshot och innehåll på Internet som är skadligt för barn motverkas.

Samordning

Regeringen *bedömer* att formerna för samordning och uppföljning av politiken för informationssamhället bör utvecklas.

Utskottets ställningstagande

Enligt utskottets mening ligger förslagen i propositionen till mål och delmål i sak ganska nära nu gällande mål, IT-politikens inriktning och prioriterade uppgifter, som riksdagen beslutade om våren 2000 (bet. 1999/2000: TU9). En viktig skillnad är dock att begreppet hållbar lagts till. Det markerar enligt utskottet vikten av att informationssamhället bidrar till en samhällsutveckling där man tar lika stora hänsyn till ekonomiska, sociala och miljömässiga aspekter. Utskottet konstaterar vidare att propositionens rubrik Från IT-politik för samhället till politik för IT-samhället markerar en viktig förändring i synen på IT som utskottet bejakar.

Mot bakgrund av vad utskottet tidigare framhållit när det gäller målfrågor förutsätter utskottet att den i propositionen föreslagna målstrukturen innebär en väsentlig förenkling som underlättar uppföljningen av målen. Utskottet utgår ifrån att tydliga och mätbara indikatorer tas fram för att kunna följa upp hur målen uppfylls, en sådan indikator skulle bl.a. kunna vara en nationell patientöversikt. Utskottet utgår också ifrån att regeringen regelbundet återkommer med en redovisning av uppföljningen av målen, lämpligen i de årliga budgetpropositionerna.

Mot den bakgrunden tillstyrker utskottet regeringens förslag om målet för politiken för informationssamhället. Det innebär att Sverige skall vara ett hållbart informationssamhälle för alla. Utskottet tillstyrker också regeringens förslag till delmål för politiken för informationssamhället samt att den IT-politiska inriktningen och de prioriterade uppgifter riksdagen beslutat om skall upphöra att gälla.

Försvar samt beredskap mot sårbarhet

I detta avsnitt behandlas regeringens bedömningen av en fråga som rör IT inom Försvarsdepartementets område.

Regeringen

Radiokommunikationssystemet Rakel

Regeringen *bedömer* att en utökad användarkrets för radiokommunikationssystemet Rakel (Radiokommunikation för effektiv ledning) bör eftersträvas för att tillfredsställa behovet av säkerställd och tvärsektorieell kommunikation i samhällets arbete med ordning, säkerhet och krisberedskap.

Utskottets ställningstagande

Utskottet gör ingen annan bedömning än regeringen i fråga om radiokommunikationssystemet Rakel.

Hälso- och sjukvårdsområdet

I detta avsnitt behandlas regeringens bedömningar av vissa frågor som rör IT inom Socialdepartementets område jämte ett motionsförslag.

Utskottets förslag i korthet

Utskottet ser positivt på en ökad samverkan inom hälso- och sjukvårdsområdet. Utskottet bedömer att ett motionsförslag om en sammanhållen elektronisk vårddokumentation på sikt kommer att bli tillgodosett med det utvecklingsarbete som pågår inom området. Motionsförslaget avstyrks mot denna bakgrund.

Jämför reservation 2 (m, fp, kd, c).

Regeringen

Nationellt kompatibla elektroniska patientjournaler

Regeringen *bedömer* att en mer enhetlig och tillgänglig information inom hälso- och sjukvården bör främjas. Nationell patientöversikt har ett betydande värde för att stärka patientsäkerheten inom hälso- och sjukvården, genom att vital journalinformation görs nationellt tillgänglig för behandlande hälso- och sjukvårdspersonal.

E-hälsa

Regeringen *bedömer* att Sverige bör vara en aktiv deltagare i det internationella erfarenhetsutbytet kring e-hälsa (eHealth), eftersom denna samverkan har stor potential att underlätta och stärka det nationella arbetet på hälso- och sjukvårdsområdet.

Mål för en ökad IT-användning inom hälso- och sjukvården

Regeringen *bedömer* att relevant information bör på ett ändamålsenligt sätt och med respekt för individens integritet kunna kommuniceras elektroniskt mellan olika huvudmän och vårdnivåer inom hälso- och sjukvården som ett led i utformningen av effektiva och säkra arbetsformer och arbetsmiljöer.

Socialtjänstpolitik, äldrepolitik och handikappolitik

Regeringen *bedömer* att Socialstyrelsen bör vidmakthålla och utveckla sitt stöd till kommunerna vad gäller utvecklingen av Internetbaserade kvalitetsregister, metodstöd och informationsförsörjning inom socialtjänsten, eftersom detta är av central betydelse för verksamhetens kvalitet.

Regeringen *bedömer* att ökad IT-användning som ett led i verksamhetsutvecklingen är nödvändig för kompetensförsörjningen inom socialtjänsten.

Motionsförslag

I *motion 2005/06:T1 av Sven Bergström m.fl. (c, m, fp, kd)* anför allianspartierna i trafikutskottet att Sverige behöver en sammanhållen elektronisk vårddokumentation. Allianspartierna framhåller att man som patient inte skall behöva berätta hela sin sjukvårdshistoria för varje ny vårdgivare. Den vårdgivare patienten ger sitt medgivande till bör kunna ta reda på viktig information om patienten. Det kan röra sig om vilka läkemedel patienten redan använder sig av, så att inte en läkare ordinerar något som står i konflikt med ett annat läkemedel, eller om patienten exempelvis är överkänslig mot penicillin. Så är tyvärr inte fallet i dag. I dag finns det tvärtom väldigt många IT-system för vårddokumentation som inte kommunicerar med varandra.

Den elektroniska vårddokumentationen bör vara utformad så att den följer en gemensam begreppsmodell och standardiserad terminologi som är känd och används över hela landet, oavsett systemleverantör. Detta möjliggör, förutom produktionsstödet, ett stöd för vårdgivare vid statistiska sammanställningar för kvalitetsmässig, epidemiologisk och ekonomisk uppföljning och planering samt för forskning. Patientens integritet och autonomi bör garanteras. Speciellt känslig information bör vara särskilt skyddad och endast visas för andra vårdgivare efter patientens samtycke i varje enskilt fall (*yrkande 26*).

Utskottets ställningstagande

Utskottet kan konstatera att sjukvårdshuvudmännen tidigt satsat på att digitalisera de ofta mycket omfattande journaluppgifterna med målsättningen att öka patientsäkerheten och förenkla för sjukvårdspersonalen. Sverige ligger i en internationell jämförelse långt framme i användningen av elektroniska patientjournaler. Inom primärvården utförs över 95 % av vårddokumentationen elektroniskt och inom sjukhusvården är motsvarande siffra omkring 60 % enligt uppskattningar från Carelink.

Utskottet vill i sammanhanget framhålla att regeringens målsättning är att dessa elektroniska journaler också skall integreras med angränsande system, vilket innebär att exempelvis hanteringen av röntgenbilder, provsvar, remisshantering och förskrivning av läkemedel skall kunna ske elektroniskt direkt i journalsystemet. Utskottet är dock medvetet om att informationsstrukturen inom hälso- och sjukvården till stora delar är skiftande, med många olika journalsystem som sällan kan kommunicera med varandra. En sammanhållen elektronisk vårddokumentation behövs.

Utskottet ser därför positivt på att man i ett gemensamt initiativ från samtliga landstingsdirektörer genom samverkansorganisationen Carelink har tagit ett första steg för att komma till rätta med denna problematik.

Projektet Nationell patientöversikt skapades våren 2004 för att utveckla en nationellt tillgänglig IT-baserad söktjänst, där behandlande hälso- och sjukvårdspersonal snabbt och enkelt, med patientens medgivande, skall kunna få upp en översikt av patientens personuppgifter, konstaterade diagnoser, allergier, läkemedelslista etc. Från slutet av år 2005 skall patientöversikten användas av mindre grupper vårdpersonal och patienter för att utvärdera teknik och innehåll. Därefter skall tjänsten erbjudas alla huvudmän fr.o.m. år 2006, där målsättningen är att samtliga landsting skall kunna vara anslutna senast år 2008 och att privata vårdgivare samt kommuner ansluts senast år 2010.

Som utskottet ser det bör motionsförslaget om en sammanhållen elektronisk vårdokumentation på sikt bli tillgodosett. Motionsförslaget avstyrks därför mot den bakgrunden.

Effektiv statsförvaltning

I detta avsnitt behandlas regeringens bedömningar av vissa frågor som rör IT inom Finansdepartementets område jämte fyra motionsförslag.

24-timmarsmyndigheten

Utskottets förslag i korthet

Utskottet ser ett stort värde i att regeringen initierat en utredning med syfte att bl.a. bilda en förvaltningspolitisk myndighet. Den förvaltningspolitiska myndigheten kommer att få uppgifter av bred och övergripande karaktär för att kunna bistå regeringen med att realisera de förvaltningspolitiska målen och på ett strategiskt sätt driva arbetet med att utveckla och förnya förvaltningen. Motionsförslag om konkreta mål och en handlingsplan för 24-timmarsmyndigheten avstyrks mot den bakgrunden.

Jämför reservation 3 (m, fp, kd, c).

Regeringen

Regeringen *bedömer* att arbetet med att utveckla och effektivisera en sammanhållen förvaltning bör förstärkas. Bland annat bör specifikationer för gemensamma grundfunktioner utarbetas och samverkan inom förvaltningen förstärkas.

Motionsförslag

I motion 2005/06:T1 av Sven Bergström m.fl. (c, m, fp, kd) anförs bl.a. att allianspartierna i trafikutskottet anser att det fortsatta arbetet med en 24-timmarsmyndighet kräver ett starkare ledarskap. Motionärerna vill att det sätts upp mätbara mål med en konkret beskrivning av var Sverige skall vara om fem år. För att nå till detta mål vill allianspartierna i trafikutskottet se en konkret handlingsplan för det fortsatta arbetet, en handlingsplan för 24-timmarsmyndigheten som förklarar hur vi når målen, hur dessa följs upp, vilka aktörerna är, hur arbetet skall organiseras samt vilka resurser som krävs (*yrkande 13*).

I motion 2005/06:T545 av Per Erik Granström och Kurt Kvarnström (s) anförs bl.a. att en politik för informationssamhället ställer krav på ett brett ansvarstagande och bygger på ett bejakande av de möjligheter som den snabba utvecklingen innebär. I den alltmer datoriserade och digitaliserade världen måste vi se till att tekniken blir tillgänglig för alla – speciellt tillgängligheten för människor i mötet med den offentliga servicen. När människor kontaktar myndigheter och andra funktioner måste tekniken skapas med blicken riktad på funktionalitet utifrån människans perspektiv – inte tekniken i sig. Tekniken skall hjälpa till att effektivisera byråkratin och uppfylla kravet på 24-timmarsmyndigheten som stipulerar en miniminivå i tillgänglighet för medborgare gentemot myndigheterna. Motionärerna menar därför att användaren måste stå i fokus för lösningar som skall användas som medel mellan människa, teknik och offentlig service.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill med anledning av de nu behandlade motionsförslagen framhålla att syftet med det förvaltningspolitiska handlingsprogrammet var att anpassa den offentliga förvaltningen till nya förutsättningar och ny teknik. Regeringens mål sammanfattades i begreppet 24-timmarsmyndigheten och innebär att tillgången till service skall vara oberoende av tid och plats, medborgarnas och företagets kontakter med myndigheterna skall göras enklare och kvaliteten i servicen skall förbättras.

Utskottet vill i sammanhanget peka på att det i Riksrevisionens rapporter och rapporter från Institutet för tillväxtpolitiska studier (ITPS) har framkommit många synpunkter och förslag till åtgärder för att påskynda utvecklingen av 24-timmarsmyndigheten. En del åtgärder har redan vidtagits och redovisas i propositionen. Enligt vad regeringen anför i propositionen har arbetet emellertid på vissa områden gått långsamt, och det finns fortfarande mycket kvar att göra för att uppnå den effektivitet och tillgänglighet som regeringen satt som mål.

Utskottet ser därför ett stort värde i att regeringen initierat en utredning med syfte att bl.a. bilda en förvaltningspolitisk myndighet. Den förvaltningspolitiska myndigheten kommer att få uppgifter av bred och övergripande karaktär för att kunna bistå regeringen med att realisera de

förvaltningspolitiska målen och på ett strategiskt sätt driva arbetet med att utveckla och förnya förvaltningen. Utskottet förutsätter att resultatet av utredningsarbetet leder till att regeringens mål om effektivitet och tillgänglighet inom förvaltningen kommer att uppnås.

Mot den bakgrunden avstyrks motionsförslagen om 24-timmarsmyndigheten. Syftet med motionsförslaget förutsätts dock komma att bli tillgodosett.

Samverkan inom offentlig förvaltning

Utskottets förslag i korthet

Utskottet lyfter fram betydelsen av samordning och ett tydligt ledarskap i förändringsarbetet inom IT-politiken och erinrar om att Näringsdepartementet har ett samordningsansvar inom området. Utskottet hänvisar också till den utredning som tillsatts för att bilda en ny förvaltningspolitisk myndighet, som kommer att få uppgifter av bred och övergripande karaktär. Motionsförslag med begäran om stärkt samordning och ledning avstyrks mot den bakgrunden.

Jämför reservation 4 (m, fp, kd, c).

Regeringen

För att i framtiden kunna erbjuda medborgare och företag en offentlig service som är tillgänglig och av hög kvalitet förutsätts att den offentliga förvaltningen utökar sin samverkan på strategiskt viktiga områden vid utvecklingen av offentlig förvaltning och då bl.a. vid användningen av informationsteknik. Det finns redan i dag exempel på områden där myndigheter samverkar och där resultatet inneburit förenklade rutiner och effektivare och bättre service till medborgare. Ökad samverkan behövs också lokalt och regionalt. Den offentliga servicen måste hela tiden sträva efter att bli bättre och kostnadseffektivare. Regeringen har därför gett Skatteverket, Arbetsmarknadsstyrelsen (AMS), Centrala studiestödsnämnden (CSN), Försäkringskassan, Tullverket och Statskontoret ett gemensamt uppdrag att finna nya former för lokal servicesamverkan. Det har mellan dessa parter startats regionala samverkansprojekt i Skåne, Västra Götaland, Västerbottens och Norrbottens län där också kommuner och landsting deltar. Även många kommuner och landsting samverkar i dag när det gäller att finna bättre IT-lösningar och att minska kostnaderna för IT-användningen. Det handlar dels om utvecklingen av gemensamma grundfunktioner, dels om att dela på tekniska grundfunktioner, t.ex. i form av att dela på IT-organisation.

I dag har Statskontoret i uppdrag att lägga grunden för samverkan mellan stat, kommun och landsting. Vid sidan av Statskontoret finns också Nämnden för elektronisk förvaltning (e-nämnden) och Delegationen för

främjande av elektroniska tjänster (24-timmarsdelegationen). Dessa har till vissa delar överlappande uppgifter. Av budgetpropositionen för år 2005 framgår att regeringen avsåg renodla verksamhet som i dag utförs av Statskontoret, Ekonomistyrningsverket och Statens kvalitets- och kompetensråd.

Regeringen beslutade i juni 2005 om direktiv (dir. 2005:65) till en utredning med syfte att förbereda och bilda en ny förvaltningspolitisk myndighet. Förslaget innebär bl.a. att e-nämnden och den s.k. 24-timmarsdelegationen övergår till den nya myndigheten och att Statens kvalitets- och kompetensråd avvecklas och övergår till den nya myndigheten.

Den förvaltningspolitiska myndigheten kommer att få uppgifter av bred och övergripande karaktär för att kunna bistå regeringen med att realisera de förvaltningspolitiska målen och på ett strategiskt sätt driva arbetet med att utveckla och förnya förvaltningen. Behovet av en mer sammanhållen statsförvaltning bottnar i viljan att öka nyttan för medborgare och företag och viljan att vara mer effektiv med samma resurser. Den nya myndigheten skall också inom ramen för sitt uppdrag fortsätta samarbetet med kommuner och landsting i likhet med 24-timmarsdelegationens arbete.

Motionsförslag

I *motion 2005/06:T1 av Sven Bergström m.fl. (c, m, fp, kd)* framhåller allianspartierna i trafikutskottet att det för ett starkare ledarskap krävs att samordningen inom Regeringskansliet förstärks och förbättras (*yrkande 14*).

I *motion 2005/06:T608 av Johnny Gylling m.fl. (kd)* anförs bl.a. att Kristdemokraterna under flera år har efterlyst en tydligare ledning från regeringen för att samordna och påskynda bättre IT-tjänster från myndigheter till medborgarna. Den s.k. 24-timmarsmyndigheten är en god tanke, men regeringen har misslyckats med att förverkliga den. Kristdemokraterna har tidigare föreslagit att regeringen skall inrätta en IT-samordnare enligt den engelska modellen e-envoy. Riksrevisionen har i rapporten "Vem styr den elektroniska förvaltningen?" från juni 2004 granskat regeringens och myndigheternas arbete med att införa elektronisk förvaltning. Rapportens slutsats är att regeringens styrning av myndigheternas arbete med att införa elektronisk förvaltning har varit otydlig och att bättre förutsättningar behövs för myndigheternas utveckling av e-tjänster. Riksrevisionen bedömer också att riksdagen fått mycket begränsad information från regeringen beträffande den faktiska utvecklingen av e-förvaltningen. Kristdemokraterna ser fortfarande ett stort behov av förbättrad samordning och föreslår att regeringen inrättar en nationell IT-samordnare (*yrkande 17*).

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis anföra att utskottet våren 2005 behandlade liknande motionsförslag i betänkandet (bet. 2004/05:TU9) IT och elektroniska kommunikationer. Utskottet anförde då bl.a. att centrala frågor inom

IT-politiken är samordning, IT-användning och tillväxt. Utskottet ansåg det också angeläget med ett tydligt politiskt ledarskap för IT-politiken. En framgångsrik IT-utveckling förutsätter därför i många fall ett samfällt agerande. Utskottet underströk betydelsen av riksdagens krav på en samordnad och kontinuerlig uppföljning av det arbete som pågår för att uppnå det IT-politiska målet. Det förutsatte, enligt utskottet, en helhetssyn på genomförandet av IT-politiken. Utskottet förutsatte att IT-politikens frågor om bl.a. samordning i enlighet med vad som efterfrågas i motioner kommer att behandlas som viktiga frågor i den aviserade IT-propositionen.

Som framgått har regeringen i juni 2005 beslutat om direktiv (dir. 2005:65) till en utredning med syfte att förbereda och bilda en ny förvaltningspolitisk myndighet. Förslaget innebär bl.a. att e-nämnden och den s.k. 24-timmarsdelegationen övergår till den nya myndigheten och att Statens kvalitets- och kompetensråd avvecklas och övergår till den nya myndigheten. Den förvaltningspolitiska myndigheten kommer att få uppgifter av bred och övergripande karaktär för att kunna bistå regeringen med att realisera de förvaltningspolitiska målen och på ett strategiskt sätt driva arbetet med att utveckla och förnya förvaltningen. Behovet av en mer sammanhållen statsförvaltning bottnar i viljan att öka nyttan för medborgare och företag och viljan att vara mer effektiv med samma resurser. Den nya myndigheten skall också inom ramen för sitt uppdrag fortsätta samarbetet med kommuner och landsting i likhet med 24-timmarsdelegationens arbete.

Utskottet vill lyfta fram betydelsen av samordning och ett tydligt ledarskap i förändringsarbetet inom IT-politiken och i sammanhanget då erinra om att Näringsdepartementet har ett samordningsansvar för frågor om användning av informationsteknik. Som ett led i detta beslutade regeringen den 18 juni 2003 att tillsätta en IT-politisk strategigrupp inom Näringsdepartementet. Gruppen skall vara rådgivande till regeringen och en pådrivande kraft för att uppnå det IT-politiska målet om ett informationssamhälle för alla. En viktig uppgift är att arbeta för att tillsammans med andra aktörer i samhället förvalta Sveriges tätt position på IT-området.

Mot bakgrund av vad utskottet nu anfört om samordning och ledarskap inom IT-politiken, vilket också bl.a. aktualiserats i allianspartiernas motion, är motionsförslagen tillgodosedda och avstyrks följaktligen.

Utbildning, forskning, kultur och medier

I detta avsnitt behandlas regeringens bedömningar av vissa frågor som rör IT inom Utbildnings- och kulturdepartementets område.

Utskottets bedömning

Utskottet framhåller det mycket angelägna i att nå ut till de grupper av människor som står utanför e-samhället. Det är en förutsättning för att skapa ett informationssamhälle för alla. Utskottet ser i det sammanhanget att folkbildningen i landet skulle kunna vara en viktig resurs som kan bidra till att nå ut till dessa grupper. Genom folkbildande insatser skulle kompletterande förutsättningar kunna ges för att nå ut till medborgarna i syfte att skapa ett informationssamhälle för alla. Utskottet förutsätter att regeringen återkommer till denna fråga i den aviserade propositionen om folkbildningen i mars 2006.

Regeringen**IT i skolan**

Regeringen *bedömer* att målen i läro- och kursplaner inte helt och hållet återspeglar de kompetenskrav som informationssamhället ställer. Dessa kompetenskrav bör beaktas vid en framtida revidering av läro- och kursplaner.

Regeringen *bedömer* att Myndigheten för skolutveckling (MSU) och Nationellt centrum för flexibelt lärande bör ges i uppdrag att, inom ramen för sina utvecklingsuppdrag och i samverkan, bygga upp resurser för kompetensutveckling av lärare med hjälp av digitala resurser samt att på Internet sammanställa och presentera pedagogiska texter och forskningsresultat inom IT och arkiv över läroobjekt.

Regeringen *bedömer* att Myndigheten för skolutveckling bör, inom ramen för sitt utvecklingsuppdrag, få i uppdrag att utforma ett stöd för samarbete mellan offentliga och privata aktörer (PPP-samarbete).

Regeringen *bedömer* att Statens skolverk bör ges i uppdrag att utreda behovet av en förbättrad uppföljning av IT-användning och IT-kompetens i förskola, skola och vuxenutbildning.

Regeringen *bedömer* att Myndigheten för skolutveckling även i framtiden bör ha ansvaret för det svenska skoldatanätet. Myndigheter och intressenter bör samverka om hur IT kan användas i skolan.

Regeringen *bedömer* att Myndigheten för skolutveckling bör, inom ramen för sitt utvecklingsuppdrag, ha en pådrivande och stödjande roll i utvecklingen av gemensamma standarder inom området.

Universitet och högskola

Regeringen *bedömer* att informationsteknikens ställning inom lärarutbildningen bör stärkas.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis markera forskningens roll inom området. I utskottets yttrande (ytr. 2004/05:TU3y) Forskning för ett bättre liv konstaterade utskottet i april 2005 att forskningen har en strategisk betydelse för att man skall kunna uppnå såväl de transportpolitiska som de IT-politiska målen. Enligt utskottets mening var det därför angeläget att forskningen inom området gavs en tillfredsställande omfattning, kvalitet och inriktning mot angelägna samhällsfrågor. Såväl transport- som IT-områdena gäller medborgarnas livskvalitet och delaktighet i samhällsutvecklingen. När det gäller IT-området hänvisade trafikutskottet till de många utmaningar som finns. Den snabba och ständigt accelererande internationella utvecklingen gör det motiverat med betydande forskningsinsatser även i Sverige. Utskottet instämde i det angelägna i att Sverige befäster – men också ytterligare utvecklar – sin ställning som IT-nation. Även i fråga om åtgärder för att tillgodose målen om tillväxt och välfärd angavs att transport- och IT-forskning var av stor betydelse. Detta innebär att svenska forskningsmiljöer med internationell slagkraft på dessa områden är av stor betydelse för svenskt näringsliv och svensk samhällsutveckling. Utskottets uppfattning kvarstår. Det är viktigt att forskningen på området kan vidareutvecklas och verksamt bidra till att Sverige utvecklas till ett hållbart informationssamhälle för alla.

Utskottet vill vidare i sammanhanget lyfta fram vad som redovisades till utskottet i samband med en uppvaktning som representerade Folkbildningsförbundet, Rörelsefolkhögskolornas intresseorganisation, Dataföreningen och Utbildningsradion. Utskottet fick bl.a. erfara att stora grupper av medborgare ännu inte omfattas av det framväxande e-samhället. Över två tredjedelar av Sveriges befolkning angavs i dag ha tillgång till Internet hemma. Den resterande tredjedelen kan eller vill av olika anledningar fortfarande inte tillgodogöra sig det som e-samhället erbjuder. Här ingår pensionärer, arbetslösa, korttidsutbildade, invandrare och funktionshindrade. Många av dem ser inte att de har någon nytta eller behov av Internet.

Utskottet konstaterar att en förutsättning för att skapa ett informations-samhälle för alla är att skapa en bred delaktighet och tillgänglighet för alla. Utskottet ser i det sammanhanget att folkbildningen i landet skulle kunna vara en betydelsefull resurs som kan nå ut till dessa grupper. Stora insatser görs redan i dag för att nå de människor som står utanför e-samhället. Genom folkbildande insatser från bl.a. studieförbund, folkhögskolor, Utbildningsradion och databranschens organisationer skulle kompletterande förutsättningar ges för att nå ut till medborgarna i syfte att skapa ett informationssamhälle för alla.

Utskottet förutsätter att regeringen återkommer till denna fråga i den aviserade propositionen om folkbildningen i mars 2006. I övrigt gör utskottet ingen annan bedömning än regeringen i fråga om IT i skolan eller i lärarutbildningen.

Hållbar utveckling

I detta avsnitt behandlas regeringens bedömningar i vissa frågor som rör IT inom Miljö- och samhällsdepartementets område jämte ett motionsförslag.

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker ett motionsförslag om informationsteknikens betydelse på miljöområdet. Enligt utskottets mening pågår ett viktigt utvecklingsarbete inom området där de frågor som uppmärksammas i motionen beaktas. Det gäller bl.a. att uppmuntra offentlig sektor att gå över till virtuella möten, e-tjänster, distansutbildning m.m. i syfte att minska miljöpåverkan.

Jämför reservation 5 (m, fp, kd, c).

Regeringen

Forum för IT och miljö

I propositionen (prop. 1999/2000:86) Ett informationssamhälle för alla angav regeringen att ekologiskt hållbar utveckling skulle vara ett av inriktningsmålen för IT-politiken. För att ta ett mer samlat grepp kring dessa frågor beslutade regeringen att inrätta ett särskilt Forum för IT och miljö (M2001/4935/Kn), som arbetade fram till 2003. Till forumet knöts representanter från departement, myndigheter, näringsliv, organisationer och forskningsinstitut. Forumet genomförde flera workshops, varav en om s.k. virtuell mobilitet– flexibla arbetsformer, virtuella möten och IT som hjälpmedel inom hemvård– och en annan om den intelligenta staden – IT och miljö i transport och bebyggelse. Resultatet presenterades i rapporten IT-lösningar för en hållbar utveckling – sammanställning av förslag från workshops inom Forum för IT och miljö.

Sammanfattningsvis kan sägas att forumet identifierade ett antal generella insatser med bäring på IT och med en stor potential för minskad miljöpåverkan, däribland teknikupphandling, offentlig upphandling, branschöverenskommelser samt översyn av det ekonomiska ramverket. Några av dessa insatser redovisas nedan.

Sedan 2005 finns en särskild arbetsgrupp med fokus på IT och miljö för att bistå den IT-politiska strategigruppen i dess arbete. En viktig del i gruppens arbete blir att ta fram en nationell strategi för området IT och miljö samt att ta till vara erfarenheter från Forum för IT och miljö.

Bostäder och byggande

Regeringen *bedömer* att redovisning bör göras inom ramen för den pågående Bygggabo-dialogen, på vilket sätt och i vilken omfattning IT-baserade lösningar kommer till användning i de skilda projekten, som övergripande bl.a. skall effektivisera energianvändningen.

Regeringen *bedömer* att Statens fastighetsverk bör ges i uppdrag att redovisa förutsättningarna för hur användningen av IT i planerings- och byggprocessen kan öka hos statliga byggherrar, i syfte att minska den totala belastningen på miljön, samt utvärdera effekterna av den ökade IT-användningen.

Flexibla arbetsformer

Regeringen *bedömer* att en studie bör genomföras för att kartlägga utvecklingen av flexibla arbetsformer vid statliga myndigheter. Studien bör särskilt belysa vilka miljöeffekter de nya arbetsformerna har. Förslag till rutiner och indikatorer för regeringens fortsatta uppföljning på området bör lämnas.

IT som verktyg i miljöarbetet

Regeringen *bedömer* att Lantmäteriverket bör ges ett nationellt samordningsansvar för produktion, samverkan och utveckling inom området grundläggande geografisk information och fastighetsinformation.

Regeringen *bedömer* att användningen av digital geografisk information, fastighetsinformation, miljödata och geografisk informationsteknik bör ökas och breddas, bl.a. genom ökad samverkan mellan myndigheterna och med den privata sektorn.

Regeringen *bedömer* att användningen inom alla samhällssektorer av Lantmäteriverkets grundläggande information bör stimuleras för att ge största möjliga samhällsekonomiska nyttoeffekter av de stora offentliga investeringarna i verksamheten. Prissättningen av framför allt den geografiska informationen bör ses över.

Motionsförslag

I *motion 2005/06:T1 av Sven Bergström m.fl. (c, m, fp, kd)* framhåller allianspartierna i trafikutskottet att det för området hållbar utveckling finns en stor potential inom informationstekniken. Möjligheterna att med ny teknik minska miljö- och energibelastningen inom samhällsplanering och transporter är mycket stora. Ett exempel är s.k. e-materialisering, att gå helt från produkter till tjänster. Detta sker t.ex. när en miljon fysiska telefonsvarare i stället blir tjänsten Telesvar. Minskning av energiförbrukningen som följer motsvarar driften av Danderyds sjukhus i två år. Andra exempel är telemedicin, virtuella möten och digital styrning av värme, kyla och ventilation i byggnader.

Allianspartierna är övertygade om att om staten blir en föregångare på detta område finns det stora effektivitets- och miljövinster och ekonomiska vinster att göra. Dessutom kan detta leda till en mängd nya innovationer och tjänster som kan utgöra nästa svenska exportsuccé.

Därför vill de genom styrning och samordning uppmuntra offentlig sektor att gå över från fysiska transporter till virtuella möten, e-tjänster, distansutbildning etc. och tydligt sätta upp mål, mäta och synliggöra vilka effekter man faktiskt kan åstadkomma vad gäller t.ex. energiförbrukningen och minskad miljöbelastning (*yrkande 27*).

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill framhålla att regeringen i propositionen (prop. 1999/2000:86) Ett informationssamhälle för alla, angav att ekologiskt hållbar utveckling skulle vara ett av inriktningsmålen för IT-politiken. För att ta ett mer samlat grepp kring dessa frågor beslutade regeringen att inrätta ett särskilt Forum för IT och miljö (M2001/4935/Kn), som arbetade fram till 2003.

Till forumet knöts representanter från departement, myndigheter, näringsliv, organisationer och forskningsinstitut. Forumet genomförde flera workshops, varav en om s.k. virtuell mobilitet – flexibla arbetsformer, virtuella möten och IT som hjälpmedel inom hemvård – och en annan om den intelligenta staden – IT och miljö i transport och bebyggelse. Resultatet presenterades i rapporten IT-lösningar för en hållbar utveckling – sammanställning av förslag från workshops inom Forum för IT och miljö.

Utskottet kan konstatera att forumet har identifierat ett antal generella insatser med bäring på IT och med en stor potential för minskad miljöpåverkan, däribland teknikupphandling, offentlig upphandling, branschöverenskommelser samt översyn av det ekonomiska ramverket. Sedan år 2005 finns en särskild arbetsgrupp med fokus på IT och miljö för att bistå den IT-politiska strategigruppen i dess arbete.

Utskottet konstaterar vidare att stora effektivitetsvinster och positiva miljöeffekter kan göras om staten är ett föredöme i miljöarbetet.

Som framgått har regeringen uppmärksammat allianspartiernas förslag om bl.a. att uppmuntra offentlig sektor att gå över till virtuella möten, e-tjänster, distansutbildning m.m. i syfte att minska miljöpåverkan. Utskottet avstyrker följaktligen motionsförslaget.

Kommunikationer, arbetsmarknad och arbetsliv m.m.

I detta avsnitt behandlas regeringens bedömningar i vissa frågor som rör IT inom Näringsdepartementets område jämte 42 motionsförslag.

IT-användning hos vissa grupper

Utskottets förslag i korthet

Utskottet instämmer i vad som framförs i motionerna om betydelsen av tillgänglighet till IT för olika grupper i samhället. Det ligger också i linje med regeringens förslag till IT-politik. Utskottet erinrar också om betydelsen av en bred folkbildning på IT-området, så att målet om ett informationssamhälle för alla uppnås. Motionsförslagen avstyrks mot den bakgrunden.

Jämför reservation 6 (m, fp, kd, c).

Regeringen

Regeringen *bedömer* att särskilda åtgärder bör vidtas för att öka delaktigheten för personer med funktionshinder. Post- och telestyrelsen (PTS) bör ges i uppdrag att i samråd med Socialstyrelsen fortsätta arbetet med en servicecentral för dövblinda och synskadade personer. PTS bör fortsätta försöken med mobila bredbandstjänster för personer med funktionshinder. Talboks- och punktskriftsbiblioteket (TPB) bör fortsätta att driva och utveckla digitala talböcker och försök med strömmande läsning för att öka tillgången till dokument och litteratur via Internet för personer med synskador eller andra funktionshinder. TPB bör utreda möjligheterna till ett nationellt digitalt distributionssystem för personer med läshandikapp.

Som skäl för regeringens bedömning anføres bl.a. att när det gäller IT och äldre har regeringen tidigare genom Nationell handlingsplan för äldrepolitiken (prop. 1997/98:113) bl.a. satsat medel för att öka IT-användningen bland äldre. Bland annat fick pensionärsorganisationerna stimulansmedel för att genomföra IT-utbildningar för äldre. Teknikutvecklingen behöver på ett bättre sätt än i dag komma äldre människor till del. Bilden av äldre personer som passiva mottagare av teknik som är rädda för ny teknik eller rent av offer för ny teknik motverkar innovationsprocesser och utveckling. Äldre människor och deras behov av teknik behöver göras synliga. Äldre människor behöver bli mer delaktiga i processerna för att deras kunskaper och erfarenheter skall komma fram och påverka utvecklingen av ny teknik.

I syfte att främja utvecklingsprojekt med inriktning på IT-användning för funktionshindrade avser regeringen att återkomma i budgetpropositionen för år 2006 med frågan om ändring av ändamålet för anslaget 37:2 *Ersättning för särskilda tjänster till funktionshindrade*.

Motionsförslag

I *motion 2005/06:T1 av Sven Bergström m.fl. (c, m, fp, kd)* framhåller allianspartierna i trafikutskottet att myndigheters IT-baserade information alltid bör utgå från användarens, dvs. medborgarens, situation. Därför bör

regeringen också i regleringsbrev till myndigheterna lägga in ett uppdrag att se över hur väl olika grupper har tillgång till myndigheternas IT-baserade information. Exempelvis borde bilder och ett lättförståeligt språk vara självklara alternativ för de användare som vanligtvis inte söker IT-baserad information eller för användare med förståndshandikapp (*yrkande 15*).

I *motion 2005/06:T360* av *Billy Gustafsson (s)* anförs bl.a. att från Pensionärernas riksorganisation (PRO) har framhållits nödvändigheten av att staten tar ett ökat ansvar för att hela befolkningen på sikt ges möjlighet att använda IT. Om inte så sker riskerar en betydande andel av befolkningen att stå vid sidan om när samhället anpassas till det nya IT-samhället. Det understryks också att äldre som inte kommer att använda den nya tekniken inte kan garanteras en fullgod samhällsservice och kommersiell service. Det kan t.ex. gälla tillgång till post- och kassaservice. Det finns mot denna bakgrund behov av att överväga ett framtagande av en strategi för hela befolkningens möjlighet till användande av IT.

I *motion 2005/06:T500* av *Christer Winbäck m.fl. (fp)* anförs bl.a. att användningen av Internet är ojämn. Enligt SCB (2003-01-31) användes Internet under 2002 av 97 % av ungdomar i åldrarna 16–24 år, men bara av 20 % i åldrarna 65–74 år. Det är uppenbart att här finns en klyfta som är besvärande. Ideella rörelser som Senior Net Sweden lider ofta av resursbrist. De passar ofta inte in i de befintliga stöden till ideella organisationer, då medlemmarna kan vara geografiskt spridda, eller verksamheten är svårt att inordna under någon hatt – studieförbund, ungdomsrörelser, social verksamhet eller idrott. Samhället bör stödja sådan utbildning genom riktade insatser till fromma för landets alltfler äldre (*yrkande 14*).

I motionen anförs också att det är angeläget att IT-tekniken görs tillgänglig för människor med olika slag av funktionshinder. IT kan på en rad sätt underlätta och fungera som hjälpmedel för funktionshindrade i deras kontakter med myndigheter, serviceutbud och vårdinrättningar. Det är likaså viktigt att utformningen av olika IT-lösningar underlättar för funktionshindrade att använda IT (*yrkande 15*).

Vidare framhålls i motionen att det är angeläget att rätten till IT som verktyg skall vara på lika villkor för alla. Tillgängligheten skall på olika sätt vara möjlig att anpassa, både tekniskt och funktionsmässigt, så att den även underlättas för grupper som har svårt med tillgänglighet. Det är glädjande att rapporter visar att det numera är relativt jämställt mellan kvinnor och män, medan det är angeläget att ta fasta på de orsaker som ligger bakom att ålders- och ursprungsfaktorerna visar en betydande skillnad. Motionärerna anser att man inte kan acceptera att grupper i samhället ställs utanför de möjligheter som informationstekniken bjuder (*yrkande 24*).

Utskottets ställningstagande

Utskottet behandlade frågor om IT och tillgänglighet våren 2005 i betänkandet (bet. 2004/05:TU9) IT och elektroniska kommunikationer. Utskottet anförde då bl.a. att behandlade frågor om tillgänglighet var centrala, det gällde såväl klassklyftor i IT-användningen som IT-tillgängligheten för äldre, invandrare och funktionshindrade. IT-politikens inriktning, som är att främja tillväxt, sysselsättning, regional utveckling, demokrati och rättvisa, livskvalitet, jämställdhet och mångfald, effektiv offentlig förvaltning samt ett hållbart samhälle, måste – för att verkligen leda till ett informationssamhälle för alla – beakta de grupper som riskerar att permanent hamna utanför informationssamhället.

Utskottet kan konstatera att Hjälpmedelsinstitutet (dåvarande Handikappinstitutet) i propositionen (prop. 1995/96:125) Åtgärder för att bredda och utveckla användningen av informationsteknik fick i uppdrag att utarbeta ett förslag till handlingsprogram med inriktning mot IT och personer med funktionshinder och äldre. Handlingsprogrammet genomfördes under åren 1998–2002 och hade som övergripande syfte att förbättra nyttan av och tillgången till IT för dessa grupper.

Utskottet kan vidare konstatera att regeringen tidigare i propositionen (prop. 1997/98:113) Nationell handlingsplan för äldrepolitiken bl.a. satsat medel för att öka IT-användningen bland äldre. Bland annat fick pensionsorganisationerna stimulansmedel för att genomföra IT-utbildningar för äldre. Det framgår också av budgetpropositionen för år 2006 (prop. 2005/06: 1 utgiftsområde 22) att även utvecklingsprojekt med inriktning på IT-användning för funktionshindrade nu finansieras från anslaget 37:2.

Utskottet kan instämma i vad som framförs i motionerna om betydelsen av tillgängligheten till IT för olika grupper i samhället. Det ligger också i linje med regeringens mål för IT-politiken för att skapa ett hållbart informationssamhälle för alla, vilket utskottet tidigare ställt sig bakom. Utskottet utgår ifrån att regeringen fortsätter att aktivt arbeta med dessa frågor och särskilt uppmärksammar så att inga grupper riskerar att hamna utanför informationssamhället.

Utskottet vill samtidigt erinra om vad som tidigare anförts om betydelsen av en bred folkbildning på IT-området och att regeringen förutsätts återkomma till denna fråga i den aviserade propositionen om folkbildningen i mars 2006.

Utskottet kan mot bakgrund av det anförda konstatera att motionsförslagen är tillgodosedda, och de avstyrks följaktligen.

En innovativ utveckling och användning av IT

Utskottets förslag i korthet

Mot bakgrund av vad utskottet redovisar om regeringens initiativ på området en innovativ utveckling och användning av IT avstyrks motionsförslag om forsknings- och utvecklingsinsatser samt om IT och tillväxt.

Jämför reservation 7 (m, fp, kd, c).

Regeringen

Regeringen anför bl.a. att Sverige är en framstående IT-nation och att det är angeläget att befästa vår ställning och flytta fram positionerna ytterligare. Det är viktigt såväl för näringslivets utveckling och konkurrenskraft och därmed för Sveriges tillväxt som för människors livskvalitet och delaktighet i samhällsutvecklingen. Informations- och kommunikationstekniska varor och tjänster är en viktig del av Sveriges ekonomi. IT är ett effektivt verktyg för förbättrad produktivitet, och integrationen av IT i produkter är ett konkurrensmedel. Många varor och tjänster som inte traditionellt uppfattas som IT-produkter har i dag ett mycket högt IT-innehåll. Exempelvis har värdet i en modern Volvo uppskattats bestå till 60 % av IT och elektronik.

Regeringen *bedömer* att medel bör avsättas för den *nationella kampanjen Välj IT* riktad till gymnasieelever för att stimulera intresset för IT-relaterade utbildningar och för att på lång sikt främja tillgången på kompetens inom IT-området.

Motionsförslag

I *motion 2005/06:T1 av Sven Bergström m.fl. (c, m, fp, kd)* anføres bl.a. att om Sverige i framtiden skall vara ett IT-land i framkant, krävs det att vi har ett näringsliv som i internationella sammanhang tillhör den yppersta eliten på sina respektive områden. Det krävs också att Sverige är ett attraktivt land för utländska och transnationella företag att förlägga forsknings- och utvecklingsenheter till. Statens insatser för IT-området måste därför, i betydligt högre grad än vad den socialdemokratiska regeringen föreslår, inriktas mot att skapa förutsättningar att fortsätta utvecklas för det näringsliv som bygger på forskning, innovationer och avancerad tillverkning (*yrkande 2*).

I *motion 2005/06:T500 av Christer Winbäck m.fl. (fp)* anføres bl.a. att grunden till den svenska välfärden skapades av driftiga entreprenörer som kring sekelskiftet byggde upp svensk industri. En avreglering som tog bort hinder och en omfattande satsning på utbyggd infrastruktur, framför allt järnvägar, gav förutsättningarna. IT-utvecklingen ger oss åter liknande möj-

ligheter. Men företagsamhet måste kombineras med en klok näringspolitik för att ge maximal effekt. Informationstekniken är ur näringspolitisk synvinkel främst ett medel för företag och individer att bedriva handel och informationsutbyte enkelt och effektivt. Men IT är också en viktig teknisk bransch där Sverige med stort kunnande är med och driver den tekniska utvecklingen framåt. Från tillväxtskympunkt är bägge delarna viktiga förutsättningar (*yrkande 1*).

Utskottets ställningstagande

Utskottet behandlade motionsförslag om IT och tillväxt våren 2005 i betänkandet (bet. 2004/05:TU9) IT och elektroniska kommunikationer. Utskottet anförde då bl.a. att det är viktigt att säkra de tillväxteffekter som IT medför. Det är också viktigt att komma ihåg att utgångspunkten för IT-politiken är att det i första hand är marknaden som skall vara drivande. Den offentliga sektorns roll är i huvudsak att vara reglerare, avancerad upphandlare och ett gott föredöme. Offentliga medel kan komma i fråga om det finns ett samhällsintresse av att gripa in, vilket t.ex. varit fallet när det gäller IT-infrastrukturutbyggnaden i lands- och glesbygd.

Utskottet förutsatte att IT-politikens frågor om bl.a. IT-användning och tillväxt i enlighet med vad som efterfrågades i motionerna kommer att behandlas som viktiga frågor i den aviserade IT-propositionen våren 2005.

Utskottet kan nu konstatera att utbildnings- och näringsministrarna sommaren 2004 presenterade skriften *Innovativa Sverige – en strategi för tillväxt genom förnyelse* (Ds 2004:36). Innovationsstrategin handlar om det långsiktiga tillväxtarbetet och anger en inriktning på de kommande årens arbete med att skapa ett starkt innovationsklimat i hela landet.

Utskottet kan vidare konstatera att infrastrukturminister Ulrica Messing och näringsminister Thomas Östros i april 2005 mötte representanter för företag och fackliga organisationer inom IT- och telekomindustrin. Nyttan med IT-användning blev ett centralt tema i denna diskussion, där också vikten av att höja IT-användningen i hela näringslivet betonades.

Utskottet kan instämma i vad regeringen anför om att ledande miljöer inom IT-relaterad forskning kan dra nytta av de nya medlen till starka forsknings- och innovationsmiljöer. Det är viktigt att skapa förutsättningar för näringslivet som bygger på forskning, innovationer och avancerad tillverkning.

Utskottet ser därför positivt på att regeringen i den forskningspolitiska propositionen aviserat, som ett resultat av de branschvisa samtalen med näringslivet, att den skall uppdra åt Vinnova att, i en interaktiv process med näringslivet och andra aktörer, utveckla samarbetsprogram med näringslivet och inkomma med förslag till regeringen på sådana program. Utskottet välkomnar därför att regeringen avser återkomma med ett sådant uppdrag när samtliga samtal är genomförda.

Utskottet vill också erinra om vad som ovan anförts om forskningens betydelse på IT-området.

Mot bakgrund av vad utskottet nu redovisat om regeringens initiativ på området om en innovativ utveckling och användning av IT anser utskottet att något uttalande från riksdagens sida för att initiera ytterligare åtgärder på området inte är påkallat. Motionsförslagen avstyrks därför.

Jämställdhet i IT-branschen

Utskottets förslag i korthet

Utskottet bedömer att regeringens handlingsplan för att öka jämställdheten i IT-branschen ligger väl i linje med vad som efterfrågas i en motion om att ett jämställdhetsperspektiv skall genomsyra IT-utvecklingen inom den offentliga sektorn. Motionsförslaget bli därmed tillgodosett och avstyrks följaktligen.

Jämför reservation 8 (m, fp, kd, c).

Regeringen

Regeringen *bedömer* att en handlingsplan bör utarbetas med åtgärder för att öka jämställdheten i IT-branschen. Vidare bör ett mentorskapsprojekt genomföras med syfte att öka jämställdheten på ledande befattningar med fokus på IT- och telekombranschen.

Som skäl för regeringens bedömning anføres bl.a. att jämställdhet är ett prioriterat område i Sverige. Det övergripande målet för svensk jämställdhetspolitik är ett samhälle där kvinnor och män har samma möjligheter, rättigheter och skyldigheter inom alla väsentliga områden i livet. Jämställdhetsintegrering som en strategi innebär att beslut inom alla områden skall präglas av ett jämställdhetsperspektiv. Eftersom jämställdhet mellan kvinnor och män skapas där beslut fattas, resurser fördelas och normer skapas måste jämställdhetsperspektivet ständigt finnas med på de olika nivåerna.

Motionsförslag

I *motion 2005/06:T1 av Sven Bergström m.fl. (c, m, fp, kd)* framhåller också allianspartierna att det många gånger är män som arbetar med att utforma framtidens offentliga service via Internet. Mot bakgrund av detta kan det vara på sin plats att regeringen aktivt arbetar för att ett genustänkande hela tiden skall genomsyra arbetet. Initiativ bör tas för att ett jämställdhetsperspektiv skall genomsyra IT-utvecklingen inom den offentliga sektorn och då också kopplat till webbaserade tjänster (*yrkande 16*).

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis framhålla att jämställdhet är ett prioriterat område i Sverige. Utskottet kan därför se ett stort värde i att en handlingsplan utarbetas med åtgärder för att öka jämställdheten i IT-branschen. Likaså bör ett mentorskapsprojekt genomföras med syfte att öka jämställdheten på ledande befattningar med fokus på IT- och telekombranschen.

Utskottet vill framhålla att det övergripande målet för svensk jämställdhetspolitik är ett samhälle där kvinnor och män har samma möjligheter, rättigheter och skyldigheter inom alla väsentliga områden i livet. Eftersom jämställdhet mellan kvinnor och män skapas där beslut fattas, resurser fördelas och normer skapas måste jämställdhetsperspektivet ständigt finnas med på de olika nivåerna. Utskottet välkomnar därför att det inom Regeringskansliet bereds direktiv till en utredning rörande kvinnors representation i företagsstyrelser.

Som utskottet ser det ligger regeringens handlingsplan för att öka jämställdheten i IT-branschen väl i linje med vad som efterfrågas i motionen. Motionsförslaget bli därmed väl tillgodosett och avstyrks följaktligen.

E-legitimationer m.m.

Utskottets förslag i korthet

Som utskottet ser det har regeringen uppmärksammat de problem som lyfts fram i motionerna. Regeringen har som framgått en ambition att undanröja hinder som kan försvåra en standardisering av e-legitimation, liksom att lyfta fram betydelsen av teknikneutraliteten. Motionsförslagen avstyrks mot den bakgrunden.

Jämför reservation 9 (m, fp, kd, c).

Regeringen

Regeringen *bedömer* att e-legitimationer är en del av infrastrukturen, som i huvudsak bör utvecklas av marknadens aktörer. Statens roll bör vara att gynna användningen av e-legitimationer, stimulera konkurrens mellan utfärdare av sådana legitimationer och att undanröja infrastrukturella, marknads- och konkurrensmässiga hinder.

E-legitimationerna är en säkerhetslösning för kommunikation som bygger på elektroniska signaturer (underskrifter). E-legitimationerna är en tillämpning av sådana signaturer.

Motionsförslag

I *motion 2005/06:T1 av Sven Bergström m.fl. (c, m, fp, kd)* framhåller allianspartierna i trafikutskottet att det arbete kring e-legitimationer som påbörjades inom ramen för Samset och nu drivs av e-nämnden bör intensifieras i syfte att få en e-legitimation som gäller för samtliga myndighetskontakter, såväl studiemedelsansökningar hos Centrala studiestödsnämnden (CSN) som bokning av fritidslokal hos kommunen. Det stärker och effektiviserar kontakterna mellan myndighet och medborgare. En standardiserad och obligatorisk e-legitimation är en av byggstenarna för en fungerande 24-timmarsmyndighet. Samtidigt ger detta än fler medborgare reell anledning att aktivera de bredbandstjänster samhället byggt ut. Det finns ett stort behov av att fortsätta arbetet med att ge alla medborgare en ökad grad av säkerhet på Internet, både vad gäller möjligheten att använda kommersiella tjänster och offentliga sådana (*yrkande 21*).

I samma motion anför allianspartierna också att det i dag är ett stort problem att lagar och regler inte uppdateras snabbt nog i förhållande till de tekniska landvinningarna. I grunden handlar detta om ett arbete av mer retroaktiv karaktär, dvs. det behövs helt enkelt en genomlysning av den befintliga svenska lagstiftningen. Detta är en uppgift som regeringen snarast bör ta tag i och inte göra arbetet när problemen dyker upp. Det behövs också en metodik som innebär att varje remissprocess kring nya lagar, regler och förordningar faktiskt bör ha ett IT-perspektiv med i bedömningen. Att bygga upp särslagstiftningssystem är inte rationellt och bör därför konsekvent avvisas. Allianspartierna föreslår att den befintliga svenska lagstiftningen genomlyses i syfte att göra den teknikneutral och långsiktig (*yrkande 22*).

I *motion 2005/06:T500 av Christer Winbäck m.fl. (fp)* anføres bl.a. att en nyckelfråga för elektronisk handel är att kunna utnyttja kryptering för säker kommunikation mellan säljare och köpare. Wassenaaröverenskommelsen om att inkludera s.k. stark kryptering bland de produkter som omfattas av exportbegränsningar är här en allvarlig hämsko. Sedan avtalet slöts 1998 har utvecklingen i praktiken accelererat så snabbt att gränsen mellan stark och svag kryptering är överspelad. Sverige bör ta initiativ till att programvara för kryptering stryks ur Wassenaarprotokollen. Krypteringsanvändning är något som måste utvecklas särskilt inom den offentliga myndighetsutövningen. Inom vården, socialtjänsten och utbildningsväsendet är behovet av säkerhet mot obehörig hantering av för den enskilde känslig information av största betydelse. Det är en viktig integritets- och tillitsfråga (*yrkande 4*).

Utskottets ställningstagande

Utskottet behandlade frågor om elektroniska signaturer våren 2005 i betänkandet (bet. 2004/05:TU9) IT och elektroniska kommunikationer och anförde bl.a. att Post- och telestyrelsen (PTS), som är tillsynsmyndighet

för lagen om kvalificerade elektroniska signaturer, på regeringens uppdrag tagit fram rapporter om elektroniska signaturer, inte enbart kvalificerade, samt har en referensgrupp för frågor om elektroniska signaturer. PTS har också i regleringsbrev för år 2005 fått i uppdrag att analysera Europeiska kommissionens kommande översyn av hur Europaparlamentets och rådets direktiv 1999/93/EG om ett gemenskapsramverk för elektroniska signaturer fungerar samt utvärdera behovet av svenska åtgärder. Uppdraget skall redovisas senast den 30 december 2005.

Utskottet konstaterade också att när det gäller frågan om kryptering och exportkontrollregimen Wassenaar, som bildades år 1996 och består av 33 medlemsländer, har regimen varit utsatt för översyn, den senaste så sent som år 2003. Syftet med denna regims verksamhet är att bidra till regional och internationell säkerhet och stabilitet genom att främja transparens och ett ansvarsfullt agerande rörande överföringar av konventionella vapen och produkter med dubbla användningsområden och därigenom undvika att bidra till destabiliserande ansamlingar.

Utskottet kan instämma i vad regeringen anför om att bl.a. e-legitimationer är en del av infrastrukturen, som i huvudsak bör utvecklas av marknadens aktörer. Statens roll bör vara att gynna användningen av e-legitimationer, stimulera konkurrens mellan utfärdare av sådana legitimationer och att undanröja infrastrukturella, marknadsmässiga och konkurrensmässiga hinder. Likaså bör staten för att säkra en dynamisk utveckling av informationssamhällets säkerhetslösningar, samt för att gynna konkurrens och kostnadseffektivitet i säkerhetslösningarna, verka för att det etableras teknikneutrala standarder för elektroniska signaturer inom offentlig sektor.

Utskottet instämmer också i vad som anförs i propositionen om att en viktig uppgift är att undanröja juridiska hinder. Samtidigt är det dock viktigt att betona att befintliga lagar och andra bestämmelser gäller, även om IT kan innebära nya former för kommunikation. De skillnader som informationssamhällets tjänster innebär kan kräva särskilda regleringar, såsom lagen om elektronisk kommunikation, särbestämmelser i yttrandefrihetsgrundlagen och lagen om elektronisk handel. Målsättningen bör vara att författningar inte skall hindra elektronisk kommunikation och vara så teknikneutrala som möjligt. Det bör framhållas att utnyttjande av IT inte får försämra rättssäkerheten eller myndigheters förutsättningar att fungera.

Som utskottet ser det har regeringen uppmärksammat de problem som lyfts fram i motion 2005/06:T1 yrkandena 21 och 22. Regeringen har som framgått en ambition att undanröja hinder som kan försvåra en standardisering av e-legitimation, liksom att lyfta fram betydelsen av teknikneutraliteten.

När det gäller användningen av kryptering hos myndigheter vidhåller utskottet sin ovan från våren 2005 redovisade uppfattning. Motionsförslagen avstyrks följaktligen.

Elektronisk handel och upphandling i offentlig sektor, nordiskt samarbete m.m.

Utskottets förslag i korthet

Utskottet ser det som värdefullt att utveckla ett IT-politiskt samarbete inom Norden och de baltiska länderna för att stärka Nordens och Östersjöregionens konkurrenskraft internationellt. Enligt utskottets bedömning är detta också regeringens ambition. Utskottet avstyrker mot denna bakgrund ett motionsförslag om åtgärder för att främja nordiskt samarbete.

Jämför reservation 10 (m, fp, kd, c).

Regeringen

Regeringen *bedömer* att staten bör vara pådrivande så att tillväxtpotentialen i e-handel och offentlig upphandling utnyttjas fullt ut. Myndigheterna bör genom att utveckla en kostnadseffektiv användning av e-handel främja att e-handeln ökar.

Motionsförslag

I *motion 2005/06:T1 av Sven Bergström m.fl. (c, m, fp, kd)* tar allianspartierna också upp det nordiska samarbetet och framhåller att Sverige bör diskutera ett utvecklat IT-politiskt samarbete inom Norden och de baltiska länderna för att stärka Nordens och Östersjöregionens konkurrenskraft internationellt. Tillsammans kan länderna på ett bättre sätt konkurrera på den internationella marknaden (*yrkande 9*).

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill framhålla att under det svenska ordförandeskapet i Nordiska ministerrådet togs en e-handelsstrategi för Norden fram och presenterades i mars 2004. Strategin betonar betydelsen av att synliggöra nyttan med e-handel för konsumenterna. Vidare tar strategin upp konsumenternas förtroende för e-handel, företagens IT-och e-handelskompetens, standardisering och interoperabilitet samt statens roll som förebild. Många marknader är i dag snarare nordiska än svenska, varför enhetliga förutsättningar för e-handel skulle kunna bidra till ökad effektivitet i många branscher.

Utskottet vill också erinra om att det inom Norden sker ett samarbete om IT-frågor inom Nordiska ministerrådet för informationsteknik. Flera projekt har resulterat i olika rapporter om bl.a. nordisk IT-statistik, bredband och språkteknologiutveckling.

Nordiska ministerrådet presenterade i augusti 2004 en kartläggning som konstaterade att det finns uppenbara fördelar för de nordiska länderna att samverka kring användningen av IT-stöd inom hälso- och sjukvården samt

den sociala omsorgen. Som ett resultat av denna rapport diskuteras nu formerna för ett gemensamt nordiskt forum för diskussioner om gemensamma juridiska, tekniska eller andra strukturella hinder som kan finnas mot en ökad användning av IT-stöd inom social- och hälsosektorn.

Utskottet ser det som värdefullt att – liksom vad som framförs i motionen – utveckla ett IT-politiskt samarbete inom Norden och de baltiska länderna för att stärka Nordens och Östersjöregionens konkurrenskraft internationellt. Enligt utskottets bedömning är detta också regeringens ambition. Motionsförslaget avstyrks därför mot den bakgrunden.

IT-kompetens i små och medelstora företag

Utskottets förslag i korthet

Utskottet anser att IT-kompetens i små och medelstora företag är en viktig fråga. Mot den bakgrunden är därför uppdraget som regeringen avser att ge Nutek om att stödja små och medelstora företag genom ett särskilt riktat program angeläget. Utskottet utgår ifrån att regeringen noga följer utvecklingen på området och återkommer till riksdagen med en redovisning när uppdraget är slutfört. Mot bakgrund av det anförda avstyrks ett motionsförslag med begäran om IT-åtgärder för mindre företag.

Jämför reservation 11 (m, fp, kd, c).

Regeringen

Regeringen *bedömer* att ekonomiskt stöd till IT-kompetensutveckling i små och medelstora företag bör ges för att öka företagets användning av e-handel i syfte att öka konkurrenskraft, innovationer och tillväxt.

Motionsförslag

I *motion 2005/06:T1 av Sven Bergström m.fl. (c, m, fp, kd)* anför allianspartierna i trafikutskottet också att företagets produktivitet ökar med ökad IT-kompetens hos personalen. Propositionen tar också mycket riktigt fasta på småföretagets betydelse och avsätter 30 miljoner kronor. Några större spår lämnar emellertid inte denna satsning bland landets småföretag. Småföretagets situation med dag-till-dag-fokus och ständig tidsbrist gör att utbildningsinsatser verkligen måste anpassas till deras möjligheter. Utveckling av företags- och branschpassade lokala utbildningspaket för små och medelstora företag borde vara angeläget för att åstadkomma de kunskapslyft som behövs för konkurrenskraft och tillväxt (*yrkande 8*).

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att IT-kompetens i små och medelstora företag är en viktig fråga och instämmer med regeringen om att ekonomiskt stöd till IT-kompetensutveckling i små och medelstora företag bör ges för att öka företagens användning av e-handel, vars syfte är att öka konkurrenskraft, innovationer och tillväxt. Att öka de mindre företagens IT-kompetens kan anses särskilt viktigt mot bakgrund av de nya direktiven om offentlig upphandling som skall implementeras i svensk lagstiftning senast år 2006. De nya reglerna tillåter upphandlande enheter att kräva att anbuderna lämnas på elektronisk väg. Detta skulle kunna underlätta och effektivisera anbudslämnande, men för företag utan nödvändig IT-kompetens kan detta i stället bli ett hinder mot att delta i offentlig upphandling.

Mot den bakgrunden är därför uppdraget som regeringen avser att ge Nutek om att stödja små och medelstora företag genom ett särskilt riktat program angeläget.

Utskottet utgår ifrån att regeringen noga följer utvecklingen på området och återkommer till riksdagen med en redovisning när uppdraget är slutfört.

Mot bakgrund av det anförda avstyrks motionsförslaget.

IP-telefoni m.m., informationssäkerhetspolitik och strategi för ett säkrare Internet i Sverige

Regeringen

IP-telefoni

Regeringen *bedömer* att utvecklingen av IP-telefoni bör följas noga. Post- och telestyrelsen får i uppdrag att utreda möjligheten att nå nödnummer 112.

Informationssäkerhetspolitik

Regeringen *bedömer* att när det gäller ett robust Internet i Sverige bör frågan om ett säkrare Internet prioriteras. Statens möjligheter att följa utvecklingen av Internet bör förbättras. En strategi för ett säkrare Internet i Sverige bör utformas.

Regeringen *bedömer* att när det gäller Sveriges IT-incidentscentrum bör i det fortsatta arbetet med en funktion för IT-incidentsrapportering den internationella rollen stärkas och balansen mellan informationsspridning och rapportering ses över.

Strategi för ett säkrare Internet i Sverige

Regeringen *bedömer* att när det gäller mål och avgränsning bör målet för en strategi för ett säkrare Internet i Sverige vara att säkerställa kritiska funktioner i Internets infrastruktur. Strategin bör inriktas på fysisk och logisk infrastruktur samt på information, kunskapsutveckling och internationellt arbete.

Regeringen *bedömer* att när det gäller fysisk och logisk infrastruktur bör arbetet med att öka motståndskraften mot störningar som påverkar de fysiska och logiska delarna av Internets infrastruktur fortsätta, särskilt i fråga om de två mest kritiska funktionerna för att Internet skall fungera, domännamssystemet och trafikutbytet mellan operatörer.

Arbetet med att tillhandahålla och främja användningen av en robust tid distribuerad via Internet i Sverige bör fortsätta och utvecklas vidare.

Regeringen *bedömer* att när det gäller information, kunskapsutveckling och internationellt arbete bör Internetanvändarna göras medvetna om de risker de utsätter sig för samt hur dessa risker kan minimeras. För att bidra till ett säkrare Internet i Sverige bör staten vara en kunnig beställare, kravställare och användare av program och utrustning för Internettjänster.

Kunskapsutveckling avseende Internets infrastruktur bör främjas i ett bredare sammanhang rörande informationssäkerhet. Samordningen av det svenska agerandet i internationella forum bör utvecklas.

Utskottets ställningstagande

Utskottet gör ingen annan bedömning än regeringen i fråga om IP-telefoni m.m., informationssäkerhetspolitik och strategi för ett säkrare Internet i Sverige.

Bredbandsutbyggnad m.m.

Utskottets förslag i korthet

Utskottet framhåller att regeringen uppmärksammat frågor av det slag som aktualiserats i motionerna om bredbandsutbyggnaden. Utskottet utgår vidare ifrån att de i motionerna väckta förslagen om åtgärder för att främja en god konkurrenssituation och väl fungerande marknad kommer att bli belysta i den av regeringen aviserade utredningen. Mot den bakgrunden avstyrks motionsförslagen.

Jämför reservationerna 12 (m, fp, kd, c) och 13 (m, fp, kd, c).

Regeringen

Regeringen *bedömer* när det gäller samordning av statlig infrastruktur att Vägverket och Banverket, som har egen infrastruktur lämplig att använda vid utbyggnad av IT-infrastruktur med hög överföringskapacitet, bör särskilt beakta delmål 3 om tillgänglighet. Vägverket och Banverket bör årligen redovisa hur de har levt upp till målet.

Regeringen anser bl.a. att upplåtelse av kanalisationsutrymme i statligt ägd infrastruktur inklusive statliga bolag kan bidra till en snabbare bredbandsutbyggnad.

Regeringen *bedömer* när det gäller bättre tillgång till nät att tillgängligheten till fysisk infrastruktur bör utredas.

Motionsförslag

Bredbandsutbyggnad

I motion 2004/05:N11 av Åsa Torstensson m.fl. (c, m, fp, kd) framhålls att en ofta bortglömd bit av infrastrukturen är de fasta näten av telefon och elektricitet. I ett förbättrat företagsklimat ingår även faktorer som tillgång till mobiltelefonfäckning eller bredband. Lantbrukarnas Riksförbund påpekar att regeringens indragna utbetalning av resurser till bredbandsutbyggnad runtom i landet kommer att ställa Sveriges turistföretagare i ett sämre konkurrensläge (*yrkande 14*).

I motion 2005/06:T1 av Sven Bergström m.fl. (c, m, fp, kd) framhåller allianspartierna att staten bör samla alla marknadens aktörer och kräva en samsyn kring hur den fortsatta utbyggnaden skall gå till. Det bör ske enligt följande principer:

1. Konkurrensneutralitet. I dag byggs slutna nät, där användarna för lång tid knyts till en enda operatör som också levererar tjänster. Det hämmar utvecklingen av nya tjänster.

2. Skalbarhet. Kraven på bandbredd kommer att öka. De nät som byggs i dag måste dimensioneras dels för ökade krav på bandbredd, dels med krav på större redundans, så att vi klarar både påfrestningar och trafiktoppar.

3. Likvärdighet. Det måste finnas möjligheter att få uppkoppling till ungefär likvärdiga villkor i hela landet (*yrkandena 10 och 11*).

I motion 2005/06:T321 av Bengt-Anders Johansson m.fl. (m, fp, kd, c) anförs bl.a. att i frågan om bredband har Jönköpings län med alla små och medelstora företag spridda över länets yta inte fått tillgång till den digitala trafik man behöver för att ge alla företag och enskilda den service de behöver för att utvecklas på ett bra sätt. I dag då många väljer att studera på distans är bredband en förutsättning för att nå ett bra resultat. Även ur ett jämställdhetsperspektiv har distansstudier stor betydelse då många kvinnor på detta sätt kan ta sig ur en dålig ekonomisk situation via studier på hemmaplan som senare kan leda till bättre betalt arbete (*yrkande 5*).

I motion 2005/06:T497 av Fredrik Reinfeldt m.fl. (m) anfördes bl.a. att utbyggnaden av bredband inte har gått i den takt som många hoppades på för några år sedan. Osäkerheten kring spelreglerna har fördröjt utbyggnaden. Enligt Moderata samlingspartiets mening är själva grunden för regeringens bredbandspolitik felaktig. Genom att redan från början lägga energin främst på hur stöd och subventioner skulle utformas gick man miste om den dynamik som skulle ha kunnat prägla bredbandsdiskussionen. Resultaten av regeringens statsbidrag för bredbandsutbyggnaden håller inte oväntat på att bli ett kommunalt bredbandsmonopol. Risken är stor att detta kommer att leda till att kommunerna även kommer att stå för den framtida driften. En sådan utveckling vore mycket olycklig. I Finland finansieras bredbandsutbyggnaden inte genom offentliga subventioner, utan genom privata initiativ. Bredbandsutbyggnaden borde vara en privat angelägenhet även i Sverige (*yrkande 19*).

I motion 2005/06:T578 av Agneta Lundberg m.fl. (s) anfördes bl.a. att den moderna informationstekniken ger skogslänen helt nya utvecklingsmöjligheter genom att många verksamheter inte längre är geografiskt bundna till vissa orter. De höga kostnaderna för datakommunikation i glesbygden och i många mindre orter är ett stort hinder för utvecklingen av näringslivet där. En förutsättning för att den moderna teknikens möjligheter skall kunna tas till vara är att hela landet får tillgång till den nya tekniken på likvärdiga villkor och till avståndsberoende taxor. När nu marknaden sviktar måste staten ta ett ansvar och styra utbyggnaden av höghastighetsnät för datakommunikation på ett sådant sätt att hela landet ges likvärdiga utvecklingsmöjligheter. Detta måste gälla såväl det fasta nätet som det nät som nu byggs upp för mobil datakommunikation. Det är viktigt att de som tilldelats 3 G-licenser inte ges tillfälle att smita från sina åtaganden när det gäller täckningsgrad. En god geografisk täckning med hög kommunikationshastighet i hela landet måste vara ett oavvisligt krav (*yrkande 13*).

I motion 2005/06:T590 av Åsa Lindestam (s) anfördes bl.a. att svensk standard finns när det gäller elektricitet. När man anlitar en fackvinna eller man vet vi att de har nödvändiga kunskaper så att arbetet sker säkert. Det är klart vilka krav och förväntningar vi kan ställa på en elektriker/installatör och de har behörighet. När det gäller indragning av bredband/optofiber i hus är det annorlunda. De som i dag arbetar med att lägga bredband i och mellan olika orter har inte någon formell behörighet och det finns heller ingen standardisering. Detsamma gäller vid produktion och installation. I Hudiksvall finns Sveriges enda utbildning av installatörer. Där finns också kunskapen om hur en sådan standard skulle kunna byggas upp. Därför bör det undersökas hur en standardisering inom installation och produktion av optofiber och bredband skulle kunna byggas upp.

I motion 2005/06:T603 av Peter Jonsson m.fl. (s) anfördes bl.a. att tillgång till bredband och andra telekommunikationer blir en allt viktigare förutsättning för att skall vara möjligt att arbeta och bo också i glesbygden. En

infrastruktur med hög kvalitet vad gäller hastighet och kapacitet bör byggas ut ytterligare i Västsverige för att ge förutsättningar att utnyttja IT som drivkraft för utveckling och konkurrenskraft. Hushåll och företag, oavsett var de finns, skall kunna använda informationstekniken. Genom att bygga ut vägar och kommunikationer skapas också förutsättningar för glesbygden i Västsverige att utvecklas och leva vidare genom ökade möjligheter till pendling i tätorterna. På så vis stärks tillväxten till fler geografiska områden. Vidgade arbetsmarknader bidrar också till att fler får arbete och egen försörjning (*yrkande 8*).

I *motion 2005/06:N383 av Yvonne Ångström m.fl. (fp)* anförts bl.a. att goda IT-kommunikationer är ett mycket viktigt verktyg för alla som bor och verkar på landsbygden. Det är därför av största vikt att det finns ett väl utbyggt och kraftfullt IT-nät i alla delar av landet. Teknikutvecklingen går snabbt på området, och det som är en bra teknik i dag kanske är omodernt redan om ett halvår. Därför skall inte offentliga resurser läggas på att bygga ut något som vi inte vet om det är hållbart om ett par år, där marknaden i stället kan ta ansvar. Folkpartiets uppfattning är därför att det i första hand är näringslivet som skall engagera sig i utbyggnaden av IT-nät. Det är viktigt att få en god täckning av IT-utbyggnaden också på landsbygden. Debatten har i Sverige handlat mycket om just tillgången till en uppkoppling. Diskussionen om vilka tjänster m.m. som sedan skall finnas att tillgå i näten har nästan helt uteblivit (*yrkande 9*).

Konkurrensfrågor och bredbandsutbyggnad

I *motion 2005/06:T1 av Sven Bergström m.fl. (c, m, fp, kd)* föreslår allianspartierna i trafikutskottet att man fastställer ett regelverk för hur de offentliga aktörerna inom infrastruktur och transporttjänster för bredband – både statliga och kommunala – skall samverka med de privata så att konkurrens och investeringar främjas. Offentligt ägda bolag och affärsverk med monopol på delar av sin verksamhet måste få tydliga direktiv att inte agera så att konkurrensen hämmas samt att de inte själva skall klättra uppåt i värdekedjan. Kommunledningarna måste säkra att de kommunala bolagen agerar i enlighet med kommunallagen. Fungerar inte detta får en ändring i kommunallagen övervägas (*yrkande 12*).

I *motion 2005/06:T427 av Kenneth Lantz (kd)* anförts bl.a. att EU-kommisionen har godkänt att viss utbyggnad av bredbandsnät kan vara av sådan karaktär att offentlig finansiering kan anses vara berättigad. Det förutsätter att ett antal kriterier är uppfyllda för att inte snedvrیدا konkurrensen på området. I en interpellationsdebatt under våren 2005 uttryckte infrastrukturminister Messing att hon väldigt noga följer hur kommunerna hanterar de stöd och villkor som ingår i bredbandsstatsningen. I kammardebatten angavs också att det skulle ställas en konkret fråga till Post- och telestyrelsen om man utifrån de uppdrag och det underlag som man i dag har beträffande bredbandsutbyggnaden kan ge en försäkran om att man tittat

på de kommunala överklaganden som gjorts och att man följer de pengar som har fördelats och ser efter om de fördelats på ett rättvist och konkurrensneutralt sätt (*yrkande 1*).

I samma motion anförs också att ett antal kommunala stadsnätbolag har valt att på eget initiativ ta ett steg längre upp i värdekedjan och vill nu även erbjuda tjänsteinnehåll. Det står i strid med de villkor som riksdagen satt upp för att man skall få del av statsbidragen. I stället för att vara en offentlig aktör som tillgodoser kommuninvånarnas behov av att få tillgång till fibernät har stadsnäten snarare kommit att bli ett hinder för utvecklingen. Kommunerna skall inte ägna sig åt sådana affärer som det privata näringslivet kan sköta. Det vore bättre om man satsade skattemedel på de områden där privata företag inte vill investera till följd av bristande lönsamhet. Tillsammans kan kommunala nät och privata nätägare se till att hela Sveriges befolkning får tillgång till den nya tekniken snabbare. Men då får inte kommunerna rycka undan förutsättningarna för ett sådant samspel genom egen monopoliseringsiver (*yrkande 2*).

Utskottets ställningstagande

Bredbandsutbyggnad

Utskottet behandlade motionsförslag om bredbandsutbyggnaden våren 2005 i betänkandet (bet. 2004/05:TU9) IT och elektroniska kommunikationer. Utskottet utgick då ifrån att regeringen i den aviserade IT-propositionen kommer att redovisa en strategi för de fortsatta IT-satsningarna, så att Sverige, som en ledande nation på IT-området, kan flytta fram positionerna. I detta sammanhang bör infrastrukturen på IT-området ha en given central plats.

Utskottet kan konstatera att totalt ca 5,25 miljarder kronor av statliga medel har avsatts för bredbandsutbyggnaden. Länsstyrelserna redovisar i en rapport, baserad på enkäter, bl.a. uppgifter om hur de olika stödformerna för bredbandsutbyggnaden utnyttjats under perioden 2001 t.o.m. maj 2005. Post- och telestyrelsen (PTS) redovisar i rapporten Bredband i Sverige 2005 att antalet kilometer nät av fiber och radio ökat med 12 % jämfört med närmast föregående år. Utskottet kan också konstatera att i stort sett alla kommuner som kan få statligt bredbandsstöd kommer att utnyttja denna möjlighet. Konkurrensutsättningen av stödet för utbyggnad av ortssammanbindande nät har avslutats eller påbörjats av i stort sett samtliga stödberättigade kommuner.

Enligt tillämpliga stödförordningar skall kommunernas medfinansiering uppgå till 5 % av de stödberättigade projektkostnaderna. Länsstyrelsernas enkät visar dock att av de avtal som slutits har nästan tre fjärdedelar av kommunerna gått in med en högre medfinansiering för att få till stånd en utbyggnad i enlighet med programmet. Enligt enkätsvaren torde detta bero främst på den svaga marknaden, som inte har kunnat finansiera utbyggnaden i den omfattning som ursprungligen var avsikten.

Utskottet vill i sammanhanget också peka på vad som anfördes i betänkandet (bet. 2004/05:TU17) Åtgärder inom kommunikationsområdet med anledning av stormen i januari 2005 över södra Sverige. Utskottet förutsatte att vid nedgrävning av elkraftledningar söks en samordning ske med utbyggnaden av bredband för elektroniska kommunikationer.

Utskottet ser därför positivt på att regeringen i propositionen bl.a. pekar på att Vägverket och Banverket, som har egen infrastruktur lämplig att använda vid utbyggnad av IT-infrastruktur med hög överföringskapacitet, särskilt bör beakta delmål 3 om tillgänglighet och att Vägverket och Banverket årligen bör redovisa hur de har levt upp till målet. Utskottet instämmer också i vad regeringen anser om att upplåtelse av kanalisationsutrymme i statligt ägd infrastruktur inklusive statliga bolag kan bidra till en snabbare bredbandsutbyggnad.

Mot bakgrund av att olika operatörers och tjänsteleverantörers möjlighet att leverera sina tjänster är avgörande för att det IT-politiska målet skall kunna uppnås är det viktigt att belysa vilka hinder som föreligger för tillgänglighet till elektroniska kommunikationsnät. Utskottet välkomnar därför att regeringen avser att låta tillsätta en utredare som kan belysa tillgängligheten till fysisk infrastruktur.

Som framgår ovan har regeringen uppmärksammat frågor av det slag som aktualiserats i motionerna om bredbandsutbyggnaden. Utskottet utgår ifrån att de i motionerna väckta förslagen kommer att bli belysta i den av regeringen aviserade utredningen.

Mot bakgrund av det anförda avstyrks motionsförslagen.

Konkurrensfrågor och bredbandsutbyggnad

Utskottet behandlade bl.a. konkurrensfrågor och bredbandsutbyggnaden våren 2005 i betänkandet (bet. 2004/05:TU9) IT och elektroniska kommunikationer. Utskottet utgick då ifrån att regeringen i den aviserade IT-propositionen kommer att redovisa en strategi för de fortsatta IT-satsningarna, och förutsatte att frågor om konkurrensen i samband med bredbandsutbyggnad, i enlighet med vad som efterfrågades i motionerna, skulle komma att övervägas i det sammanhanget.

Som framgått aviserar regeringen en utredning när det gäller tillgängligheten till fysisk infrastruktur. Även om det finns en väl utbyggd infrastruktur kan det finnas hinder i form av prissättning, såväl mot slutanvändare som mot operatörer, tekniska krav och andra villkor, exklusivitetsavtal och andra inläsnings effekter. Tillgänglighet är en av förutsättningarna för att enskilda och myndigheter skall få tillgång till säkra och effektiva elektroniska kommunikationer och största möjliga utbyte vad gäller urval, pris och kvalitet, vilket är målet för den nya lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation (Lek).

Utskottet vill också framhålla sitt uttalande våren 2005 i betänkandet (bet. 2004/05:TU9) IT och elektroniska kommunikationer om att vartefter utbyggnaden av IT-infrastruktur fortskrider har frågan om öppenhet i näten fått ökad aktualitet.

Ökad tillgänglighet till nät och tjänster uppnås om näten upplåtes till alla på skäliga och ickediskriminerande villkor. Brister i tillgänglighet till tjänster kan orsakas dels av att tjänsten är bunden till en viss Internetoperatör, dels av krav gällande uppkopplingen. Det kopparbaserade accessnätet är i många fall fortfarande det enda alternativet för de flesta användare för att få tillgång till elektroniska tjänster. Ägaren till det kopparbaserade accessnätet, Telia Sonera Sverige AB, har ålagts särskilda skyldigheter enligt Lek avseende tillträdet till accessnätet med tillhörande installationer. Det förekommer dock klagomål mot Telia Sonera Sverige AB från andra operatörer att de hindras tillträde till accessnätet.

Utskottet välkomnar därför den av regeringen aviserade utredningen om tillgängligheten till fysisk infrastruktur och utgår ifrån att resultatet av denna utredning leder till – i enlighet med vad som efterfrågas i motionerna – att utveckla en väl fungerande marknad inom området.

Mot bakgrund av det anförda avstyrks motionsförslagen.

Beslut enligt lagen om elektronisk kommunikation

Utskottets förslag i korthet

Utskottet hänvisar till den särskilda utredaren som skall utföra en avstämning med analys av myndighetsorganisationen inom området för elektronisk kommunikation och föreslå de förändringar som anses nödvändiga. Utskottet förutsätter att motionsförslaget om Konkurrensverket som övervakare övervägs i det sammanhanget. Motionsförslaget avstyrks därmed.

Regeringen

Enligt regeringens *bedömning* avser regeringen att följa utvecklingen beträffande överklaganden av beslut enligt lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation noga. En utredning bör tillsättas för att utreda och lämna förslag till åtgärder som, med beaktande av rättssäkerhetsaspekter, kan effektivisera beslutsprocessen och korta tiden fram till dess att beslut enligt lagen vinner laga kraft. Utredningen bör ske i samverkan med den avstämning med analys av myndighetsorganisationen inom området för elektronisk kommunikation som regeringen avser att låta utföra under andra halvåret 2005.

Motionsförslag

I motion 2005/06:T500 av Christer Winbäck m.fl. (fp) anförts bl.a. att i regeringens proposition (prop. 2002/03:110) Lag om elektronisk kommunikation, m.m. föreslogs att Post- och telestyrelsen (PTS) också skulle kontrollera tillämpning och tvister inom den nya lagens område. I samband med riksdagens behandling av propositionen hävdade Folkpartiet liberalerna – i likhet med flera remissinstanser – att det är ett principiellt problem med att samla normerande, verkställande och dömande funktioner inom en och samma myndighet. Starka skäl talade redan då för att ge Konkurrensverket uppgiften att kontrollera tillämpning och bedömning av tvister inom lagens område. Arrangemanget med PTS som ansvarig även för detta sågs som tidsbegränsat. Det är nu dags att skilja de olika funktionerna och att lägga den kontrollerande funktionen på Konkurrensverket (yrkande 7).

Utskottets ställningstagande

Med anledning av motionsförslaget om Konkurrensverket som övervakare vill utskottet erinra om att regeringen den 6 oktober 2005 beslutade att Samlokaliseringsutredningen (dir. 2005:16) skall ges ytterligare ett uppdrag (dir. 2005:105). Uppdraget innebär att utvärdera beslutsprocessen enligt lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation och lämna förslag till åtgärder som kan effektivisera processen. Utredaren skall även utföra en avstämning med analys av myndighetsorganisationen inom området för elektronisk kommunikation och föreslå de förändringar som anses nödvändiga.

Utskottet förutsätter att motionsförslaget om Konkurrensverket som övervakare kommer att övervägas i det sammanhanget. Motionsförslaget avstyrks därmed.

Radiospektrumpolitik

Regeringen

Regeringen *bedömer* att när det gäller grunden för den långsiktiga radiospektrumpolitiken bör den positiva inriktningen vid tillståndsgivning, tillgång för alla till radiotjänster, möjligheten att främja innovation och utveckling samt beaktande av individens och näringslivets behov ligga till grund för den långsiktiga strategin för radiospektrumpolitik vid internationellt deltagande.

Regeringen *bedömer* också att när det gäller användning av frekvensutrymmet för analoga tv-sändningar bör samhällets behov, önskemål och möjliga användningar av det frekvensutrymme som frigörs i samband med att de analoga markbundna tv-sändningarna upphör utredas.

Utskottet ställningstagande

Utskottet gör ingen annan bedömning än regeringen i fråga om radiospektrumpolitik.

Samlokalisering i master

Regeringen

Regeringen *bedömer* att utbyggnaden av nät för elektronisk kommunikation bör ske så att befintlig och nyttillkommande infrastruktur samutnyttjas i största möjliga utsträckning utan att konkurrensen snedvrids.

Som skäl för regeringens bedömning anförts bl.a. att uppförandet av flera parallella nät, med tillhörande utrustning, kan medföra problem i förhållande till andra intressen, exempelvis kraven på hållbar utveckling och kraven vid natur- och miljöutnyttjande. Under de kommande åren förväntas utbyggnaden av elektroniska kommunikationsnät, inklusive master, att öka. En särskild utredare har fått i uppdrag att undersöka behovet av ändrade regler för samlokalisering av master m.m. som ingår i allmänna kommunikationsnät för elektronisk kommunikation (dir. 2005:16). Arbetet skall bedrivas mot bakgrund av den tekniska, miljömässiga och marknads-mässiga utvecklingen som sker inom området samt de rättsakter som är tillämpliga, bl.a. Lek och plan- och bygglagen (1987:10). Utredaren skall redovisa dels hur samlokalisering i master kommer till stånd i dag på den svenska marknaden respektive hur samlokalisering fungerar i andra länder, dels hur ändamålsenliga regler och tillämpning är utifrån miljöhänsyn och målet om en väl fungerande konkurrens. Utredaren skall vidare göra en bedömning av i vilken mån ändrade regler kan påverka den samhällsekonomiska effektiviteten. Utredaren skall utarbeta de författningsförslag som övervägandena ger anledning till. Uppdraget skall redovisas till regeringen i november 2005.

Utskottets ställningstagande

Utskottet kan konstatera att Samlokaliseringsutredningen den 7 november 2005 överlämnat sitt betänkande till infrastrukturminister Ulrica Messing. Utredningen föreslår i betänkandet (SOU 2005:97) När en räcker – mastdelning för miljön, förändringar i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation och plan- och bygglagen (1987:10) för att fler samlokaliseringar skall komma till stånd. Utgångspunkten är att antalet frivilliga avtal skall öka. När operatörerna inte kan enas skall det dock vara möjligt med tvingande åtgärder.

Utredningens förslag innebär sålunda att det skall vara möjligt att besluta om samlokalisering när det är av betydelse för att skydda miljö, folkhälsa eller allmän säkerhet eller för att uppnå mål för fysisk planering. Post- och telestyrelsen (PTS) skall inte behöva avvakta ett avslag på en bygglövsansökan för en ny mast innan beslut om samlokalisering kan ske.

Utskottet välkomnar att regeringen skyndsamt låtit utreda frågan om en samlokalisering i master och förväntar att utredningsresultatet blir föremål för riksdagsbehandling under år 2006.

Sårbarheten i IT-infrastrukturen med anledning av stormen Gudrun den 8–9 januari 2005

Utskottets förslag i korthet

Utskottet framhåller att elektroniska kommunikationsnät är en mycket viktig del och oundgänglig länk i infrastrukturen. Det är därför av avgörande betydelse att den är robust, säker och uthållig i krissituationer. Det är betydelsefullt att erfarenheterna som stormen inneburit tas till vara. Utskottet välkomnar därför att regeringen har för avsikt att återkomma till dessa frågor i en särskild proposition om samhällets säkerhet.

Mot bakgrund av det anförda avstyrks motionsförslagen om bl.a. åtgärder för att minska sårbarheten i infrastrukturen.

Jämför reservationerna 14 (m, fp, kd, c), 15 (c) och 16 (c).

Regeringen

I propositionen anför regeringen att en svår storm drabbade södra och mellersta Sverige den 8–9 januari 2005. Den påverkade många funktioner i samhället, bl.a. blev över en kvarts miljon abonnenter utan telefonförbindelse. Både den fasta och mobila telefonin påverkades. Stora områden i södra och mellersta Sverige drabbades. Radio- och tv-sändningarna fungerade emellertid i stort sett utan avbrott. Det främsta skälet till att de elektroniska kommunikationerna slutade fungera vid stormen var att elförsörjningen inte längre fungerade. Telestationer och mobilradiobasstationer behöver elförsörjning för att kunna förmedla trafiken i näten. Stormen medförde förstörda teledningar, master och utrustning. Stormfällda träd försvårade även det intensiva reparationsarbete som följde. Post- och telestyrelsen (PTS) följde löpande arbetet efter stormen. Läget redovisades i lägesrapporter till Regeringskansliet och Krisberedskapsmyndigheten. PTS inkom också med en rapport som beskrev konsekvenserna av stormen och vilka förebyggande åtgärder som vidtagits av myndigheten före stormen. PTS har även före stormen bedrivit ett omfattande arbete för att förbättra robustheten i de elektroniska kommunikationsnäten. Under 2004

har PTS t.ex. investerat i 300 reservverk som bidrar till driftsäkerheten i kommunikationsnäten vid elavbrott. Genom en ändring i lagen om elektronisk kommunikation (bet. 2004/05:TU17, rskr. 2004/05:201, SFS 2005:240) omfattas fr.o.m. den 1 juli 2005 alla allmänna kommunikationsnätjänster och av de krav på god funktion och teknisk säkerhet jämte uthållighet och tillgänglighet vid extraordinära händelser i fredstid, som tidigare endast gällde för det fasta telenätet. Genom lagändringen kommer kravet på robusthet alltså även att omfatta t.ex. mobiltelefonnäten. Elektroniska kommunikationsnät är i dag en mycket viktig infrastruktur och det är av stor vikt att denna fungerar i krissituationer. Ändringarna i lagen om elektronisk kommunikation kommer att bidra till detta. Det är betydelsefullt att erfarenheterna som stormen inneburit tas till vara och regeringen har därför för avsikt att återkomma till dessa frågor i en särskild proposition om samhällets säkerhet.

Motionsförslag

Sårbarheten i IT-infrastrukturen

I motion 2005/06:T422 av Maria Larsson (kd) anförs bl.a. att den storm som drabbade södra Sverige den 8–9 januari 2005 saknar motstycke i modern tid. Under stormens första timmar försvann såväl fast telefoni som mobiltelefoni i de värst drabbade områdena. Dessutom slutade SOS-numret 112 att fungera vilket innebar att de som var satta i nöd inte ens kunde komma i kontakt med omvärlden. Detta är naturligtvis inte acceptabelt i ett välfärdsland. En utredning måste klargöra hur 112 kunde sättas ur funktion samtidigt som övrig telefoni, och hur säkerheten kan höjas för framtiden (*yrkande 1*).

I motion 2005/06:N481 av Maud Olofsson m.fl. (c) anförs bl.a. att goda kommunikationer är en nyckelfråga i det moderna samhället. En väl utbyggd fysisk infrastruktur i form av vägar, järnvägar, elförsörjning och telekommunikationer i alla delar av landet är av avgörande betydelse för att skapa tillväxt i företagande på landsbygden. Ansvaret för en väl utbyggd fysisk infrastruktur med hög standard utgör en av statens kärnuppgifter. Mycket i samhället kan och skall överlämnas till marknadens aktörer och konkurrensutsättas men huvudansvaret för den fysiska infrastrukturen får staten aldrig smita ifrån. Stormen som drog över Sydsverige den 8–9 januari 2005 visade på fullständigt oacceptabla brister i el-, tele- och mobilnäten som drabbade både företag och hushåll i de aktuella områdena orimligt hårt. Dessa brister visar med all önskvärd tydlighet att landsbygden behöver få en större säkerhet i dessa frågor. Det som hände i Sydsverige får nu fungera som en väckarklocka för en rejäl upprustning av infrastrukturen på hela den svenska landsbygden. Centerpartiet framhåller behovet av en god och tillförlitlig infrastruktur, både fysisk och digital (*yrkande 10*).

I *motion 2005/06:U384 av Holger Gustafsson m.fl. (kd)* anføres bl.a. att teknisk infrastruktur (såsom elförsörjning, kommunikationer och IT-system) har blivit allt viktigare för samhällets funktioner. Ju mer utvecklad och tillgänglig tekniken blir, desto mer beroende, sammankopplade och därmed sårbara blir de tekniska systemen. Stormen Gudrun har med all önskvärd tydlighet visat hur bräckliga tekniska system kan vara ställda inför naturens krafter. Kristdemokraterna anser att forskning som tydliggör och kartlägger svensk sårbarhet inför störningar i IT- och elsystem måste prioriteras. Vårt samhälle måste bli mer robust. Den övergripande strategin och samordningen av säkerheten i samhällsviktiga funktioner bör riksdag och regering ansvara för. Det är därför viktigt att, bl.a. de säkerhetsrelaterade intentioner och förslag som återfinns i regeringens proposition 2004/05:175 Från IT-politik för samhället till politik för IT-samhället omvandlas till konkreta åtgärder. Det handlar bl.a. om tillgång till robust, korrekt och spårbar tid, en strategi för ett säkrare Internet och mycket annat (*yrkande 7*).

Reservkraftverk

I *motion 2005/06:T328 av Claes Västerteg och Eskil Erlandsson (c)* anføres, bl.a. att orkanen Gudruns härjningar i södra Sverige i början av 2005 visade på ett hårdhänt sätt hur sårbart vårt samhälle är. Gudrun medförde att människor var utan el och telefon veckovis. En av elavbrottets konsekvenser var att mobilnät lamslogs under ganska så många timmar. I en katastrofsituation där många behöver kunna ringa SOS m.fl. är mobilnät mycket viktigt. Utslagningen av mobilnätet är ett av många exempel på hur dålig beredskap både samhället och leverantörerna av vår grundläggande infrastruktur har inför en katastrof av Gudruns mått. För att säkerställa strömförsörjningen skall det ställas krav på att mobiloperatörerna tar ett större ansvar för att säkerhetsställa elförsörjningen med reservkraft när det blir avbrott i den ordinarie elförsörjningen (*yrkande 1*).

I *motion 2005/06:T366 av Jan Andersson och Eskil Erlandsson (c)* anføres bl.a. att natten mellan den 8 och 9 januari drog Gudrun över södra Sverige. Genom de oerhörda mängder skog som fälldes slogs stora delar av den tekniska försörjningen ut. Många var utan elleveranser i veckor. Den fasta telefonin slogs ut och fungerar i skrivande stund högst otillfredsställande. Att mobiltrafiken så snabbt slogs ut berodde på att mobilmasternas *back up* på kraftförsörjning var klart otillräcklig. De batterier som är avsedda att stå för elförsörjningen vid ett avbrott klarar att försörja masten några få timmar. Detta är klart otillräckligt. Elkraftverk som kan driva masten kontinuerligt vid avbrott är enligt vår uppfattning ett minimikrav. Det rymms inom rimliga investeringskostnader, om man ser till den nytta det utgör i ett krisläge. Att det finns reservkraft skall vara ett krav på samtliga operatörer.

I motion 2005/06:T390 av Margareta Andersson och Agne Hansson (c) anförs bl.a. att i samband med stormen Gudrun i vintras blev vi som drabbades av den medvetna om att mobiltelefonsystemet inte var att lita på i sådana katastroflägen. På en del platser i de områden där det fanns täckning var det ändå tyst i mobiltelefonerna i många dagar. Problemet berodde på att det inte fanns reservkraft vid mobilmasterna utan när elnätet blev utslaget tystnade också mobiltelefonerna. De allra flesta som har mobiltelefon har litat på att om det bara finns täckning kommer systemet att fungera. Det var en obehaglig överraskning att så inte var fallet. Så småningom kunde operatörerna ställa dit reservkraftverk vid masterna men då blev de på sina ställen stulna. Det gjorde att det tog ganska lång tid innan trafiken kom i gång igen. För att en sådan händelse inte skall upprepas bör samhället ställa ett större krav på operatörerna att ha reservkraftverk i anslutning till mobilmasterna och att de också är skyddade för stöld och åverkan.

Nationell roaming

I motion 2005/06:T328 av Claes Västerteg och Eskil Erlandsson (c) anförs. bl.a. att under räddningsarbetet efter Gudruns härjningar visade det sig även att de som hade eller skaffade sig utländska mobiltelefonabonnemang hade bättre tillgång till nätet än de med svenska abonnemang. Skälet till detta var att de utländska abonnemangen söker efter den starkaste sändaren oavsett vilken operatör som äger sändaren. För att säkerställa möjligheten att kommunicera även i situationer med svåra påfrestningar bör mobiltelefonnäten göras kompatibla, dvs. genom s.k. roaming blir de fungerande masterna tillgängliga för alla oavsett operatör (*yrkande 2*).

I motion 2005/06:T425 av Tomas Eneroth m.fl. (s) anförs. bl.a. att stormen Gudruns följder blev drastiska för tusentals medborgare. Under det inledandet av krishantering framkom tydligt det starka behovet av fungerande kommunikationsnät. När den fasta telefonin snabbt slogs ut blev mobilnätet helt avgörande för säkerställande av räddningsinsatser m.m. I stora delar av regionen var dock störningarna i mobilnätet avsevärda. Från krisledning ställdes då önskemål till Post- och telestyrelsen om snabbt beslut om nationell roaming.

Nationell roaming innebär att operatörer med eget nät för mobila tele-tjänster blir skyldiga att tillhandahålla kapacitet för andra operatörer. Erfarenheten från krishantering i samband med stormen Gudrun visade dock att någon beredskap för snabbt beslut om nationell roaming knappast fanns. Det är med andra ord angeläget att beslut om nationell roaming kan tas väsentligt snabbare för att i realiteten kunna fungera vid krissituationer. Regeringen bör överväga olika åtgärder för att förstärka möjligheten att använda nationell roaming vid krishantering.

Ersättningsfrågor i samband med teleavbrott m.m.

I motion 2005/06:T287 av Eskil Erlandsson och Jan Andersson (c) anförs bl.a. att stormen som drog över Sydsverige den 8–9 januari 2005 visade på fullständigt oacceptabla brister i el-, tele- och mobilnäten som drabbade både företag och hushåll i de aktuella områdena orimligt hårt. Det som hände i Sydsverige får nu fungera som en väckarklocka för en rejäl upprustning av infrastrukturen på hela den svenska landsbygden. Ett sätt kan vara att på marknadens villkor få till stånd en kraftfull upprustning av det fasta telenätet i hela landet, liksom att på elsidan införa en lagstadgad rätt till avbrottsersättning. För nätägare på elområdet införs snart en skyldighet att utge ersättning vid avbrott överstigande 12 timmar. En sådan lagstiftning även på teleområdet är vi övertygade om skulle få nätägaren att kraftfullt investera i en bättre fungerande teleinfrastruktur.

I motion 2005/06:T300 av Agne Hansson m.fl. (c) anförs bl.a. att en av anledningarna till att nätoperatören inte vill påskynda arbetet med att reparera det fasta nätet är kostnaden samt att konkurrerande teleoperatörer kan komma att få nytta av den aktuella nätoperatörens reparationsarbete. Den låga ersättningen för avbrottet gentemot abonnenten driver heller inte på reparationsarbetet. Det är uppenbart att upprepade ansträngningar att få aktuell nätoperatör att ta sitt fulla samhällsansvar inte hjälper. Eftersom det dessutom är konkurrens om kunder på det svenska telenätet har inte telenätoperatören samma krav på sig som elbolagen att laga ledningarna. Det är därför dags att skärpa lagstiftningen. Motionärerna föreslår att regeringen återkommer till riksdagen med förslag om en skärpning av telelagen så att kraven på att teleoperatörerna snabbare måste åtgärda ledningsavbrott och att ersättningen till telekunderna för avbrott skärps.

I motion 2005/06:T422 av Maria Larsson (kd) anförs bl.a. att teleoperatörer bör vara skadeståndsskyldiga gentemot den enskilde när de inte kan leverera vad de lovat. Detta bör fastställas i lag (*yrkande 2*).

Utskottets ställningstagande

Sårbarheten i IT-infrastrukturen

Utskottet behandlade våren 2005 motionsförslag väckta med anledning av stormen Gudrun i betänkandet (bet. 2004/05:TU17) Åtgärder inom kommunikationsområdet med anledning av stormen i januari 2005 över södra Sverige. De motionsförslag som nu väckts under allmänna motionstiden 2005 tar upp liknande frågeställningar som utskottet då behandlade.

Utskottet föreslog då med stöd av bestämmelsen om utskottsinitiativ i 3 kap. 7 § riksdagsordningen en ändring i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation. Lagförslaget innebär att nuvarande bestämmelse om att den som tillhandahåller en allmänt tillgänglig fast telefonitjänst skall uppfylla rimliga krav på bl.a. god funktion och säkerhet utvidgas till att gälla även annat än telefoni till fast nätanslutningspunkt som mobil telefoni och

andra allmänt tillgängliga kommunikationstjänster. Utskottet förutsatte, som framgått ovan, att vid nedgrävning av elkraftledningar söks en samordning ske med utbyggnaden av bredband för elektroniska kommunikationer.

Med hänvisning till att stormen över södra Sverige fått stora konsekvenser för viktiga samhällsfunktioner, inte minst inom transport- och kommunikationsområdet, förutsatte också utskottet att regeringen i lämpligt sammanhang återkommer till riksdagen med en närmare redovisning av vidtagna åtgärder och dess bedömda effekter.

Utskottet kan nu konstatera att lagändringen i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation trädde i kraft den 1 juli 2005, vilket innebär att kravet på robusthet även kommer att omfatta t.ex. mobiltelefonnäten.

Utskottet vill framhålla att elektroniska kommunikationsnät är en mycket viktig del och oumbärlig länk i infrastrukturen. Det är därför av avgörande betydelse att den är robust, säker och uthållig i krissituationer.

Som utskottet ser det kommer ändringarna i lagen om elektronisk kommunikation att bidra till detta. Det är betydelsefullt att erfarenheterna som stormen inneburit tas till vara. Utskottet välkomnar därför att regeringen har för avsikt att återkomma till dessa frågor i en särskild proposition om samhällets säkerhet.

Mot bakgrund av vad utskottet nu anfört avstyrks motionsförslagen om sårbarheten i infrastrukturen.

Reservkraftverk

Som framgått ovan har regeringen för avsikt att återkomma till frågor om sårbarheten i infrastrukturen i en särskild proposition om samhällets säkerhet. Utskottet utgår ifrån att frågan om reservkraft kommer upp i det sammanhanget. Utskottet har också noterat i frågan om reservkraft att Post- och telestyrelsen (PTS) även före stormen den 8–9 januari 2005 bedrivit ett omfattande arbete för att förbättra robustheten i de elektroniska kommunikationsnäten. Under år 2004 har PTS t.ex. investerat i 300 reservkraftverk.

Mot bakgrund av det anförda avstyrks motionsförslagen om reservkraftverk.

Nationell roaming

Som framgått ovan har regeringen för avsikt att återkomma till frågor om sårbarheten i infrastrukturen i en särskild proposition om samhällets säkerhet. Utskottet utgår ifrån att frågan om roaming kommer upp i det sammanhanget.

Mot bakgrund av det anförda avstyrks därför motionsförslagen om nationell roaming.

Ersättningsfrågor i samband med teleavbrott m.m.

När det gäller ersättningsfrågorna till hushåll som varit utan telefon behandlades denna fråga våren 2005 i betänkandet (bet. 2004/05:TU17) Åtgärder inom kommunikationsområdet med anledning av stormen i januari 2005 över södra Sverige.

Utskottet är inte berett att ändra sitt ställningstagande utan hänvisar till förutsatt översynsarbete i fråga om teleoperatörers ersättningskyldighet vid händelser som efter den inträffade stormen över södra Sverige. Mot den bakgrunden avstyrks därför motionsförslagen om ersättningsfrågor vid inträffade svåra händelser, liknande stormen Gudrun.

Förtroendeskapande insatser m.m.

Regeringen

Regeringen *bedömer* att begreppet tillit inom politiken för informationssamhället bör ersättas dels av begreppet förtroende, dels av begreppet informations säkerhet. Konsumentverket bör ges i uppdrag att genomföra särskilda informationsinsatser för konsumentvägledarna om IT-frågor.

Utskottets ställningstagande

Utskottet gör ingen annan bedömning än regeringen i fråga om förtroendeskapande insatser m.m.

Standardisering och terminologi

Utskottets förslag i korthet

Regeringen aviserar i propositionen en utredning om för- och nackdelar för offentlig förvaltning med att använda öppna programvaror samt lämpliga handlingslinjer för Sverige inför arbetet inom EU angående användning av öppna programvaror. Utskottet utgår ifrån att många av de frågor som aktualiserats i motionsförslagen därmed kommer att behandlas. Motionsförslagen avstyrks följaktligen.

Jämför reservation 17 (m, fp, kd, c).

Regeringen

Regeringen *bedömer* att när det gäller standardisering bör en samlad svensk överblick över det internationella standardiseringsarbetet på IT-området eftersträvas liksom en samordning av de svenska insatserna i detta arbete. Deltagandet från myndigheterna kan behöva förstärkas.

Regeringen *bedömer* när det gäller terminologi att en central termbank, en rikstermbank, bör byggas upp för att säkerställa tillgång till och en god kvalitet på svenska termer. Svenska termer och uttryck bör utvecklas och fler termgrupper inom olika fackområden inrättas. I myndigheternas språk-vårdsarbete bör det ingå ett ansvar för begreppsbildning inom det egna verksamhetsområdet.

Regeringen *bedömer* när det gäller öppen programvara och öppna standarder i offentlig förvaltning att användningen av öppna standarder och öppna programvaror bör främjas och utvecklingen på området för öppna programvaror och öppen källkod bör löpande följas upp. Myndigheternas användningsområden för sådana produkter bör utvärderas. För- och nackdelar för offentlig förvaltning med att använda öppna programvaror samt lämpliga handlingslinjer för Sverige inför arbetet inom EU angående användning av öppna programvaror bör utredas.

Motionsförslag

I *motion 2005/06:T1 av Sven Bergström m.fl. (c, m, fp, kd)* anför allianspartierna i trafikutskottet att offentlig sektor kan spela en viktig roll för att motverka utvecklingen av alltfler slutna standarder, vilket försvårar en fungerande konkurrens och effektiv kommunikation mellan såväl myndigheter som företag. Det kan exempelvis handla om att prioritera lösningar baserade på XML, både för egen datalagring och för kommunikation mellan myndigheter. Det innebär också att det bör vara en gemensam policy för hela den statliga sektorn att undvika proprietära lösningar, som slutna filformat (*yrkande 17*).

I motionen pekas också på att en viktig användning av öppna standarder handlar om att effektivisera myndigheternas egen kommunikation. I tankarna bakom 24-timmarsmyndigheten var idén om större samordning central, men detta har inte tillåtits prägla regeringens förhållande till de egna myndigheterna, som getts frihet att utveckla sina egna lösningar utan hänsynstagande till interoperabiliteten. Deltagande i ett myndighetsgemensamt system, som Statskontorets SHS (spridnings- och hämtningssystem), bör vara ett krav på statliga myndigheter och en starkt uppmuntrad möjlighet för kommuner och landsting (*yrkande 18*).

Allianspartierna framhåller att närbesläktad med frågan om öppna standarder är frågan om hantering av öppen källkod eller fri licensiering. Förvisso finns det ofta goda skäl att välja program med annan licens för att passa in i den befintliga produktionsmiljön, men alternativa licensformer bör övervägas vid varje upphandling. Genom att bygga upp statlig kompetens inom området öppen källkod minskar tröskelkostnaden för andra aktörer, som myndigheter eller kommuner, då de introducerar motsvarande lösningar. På sikt är potentialen stor att detta också leder till kostnadsminskningar för offentliga datalösningar (*yrkande 19*).

Vidare att en självklar del i en sådan policy är att upphandlingar av tjänster som inkluderar framställning av ny, särskilt skriven, programvara bör utgå från att källkod kan göras fritt tillgänglig, både för att stimulera teknikutveckling och för att minska andra aktörers kostnader, om det inte finns skäl för annat, exempelvis i form av lägre pris. Detta lägre pris skall dock vägas mot den nytta andra aktörer inom offentlig sektor kan ha av att få ta del av programvaran. Det har t.ex. skett då Stockholms läns landsting nyligen lät källkoden till tre nya programvaror gå fri. Motsvarande attityd bör präglade statlig upphandling (*yrkande 20*).

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill framhålla att när det gäller standardisering bör en samlad svensk överblick över det internationella standardiseringsarbetet på IT-området eftersträvas liksom en samordning av de svenska insatserna i detta arbete. Utskottet instämmer i vad regeringen anför om att deltagandet från myndigheterna kan behöva förstärkas.

Utskottet kan se stora fördelar med vad regeringen anför om att en central termbank, en rikstermbank, bör byggas upp för att säkerställa tillgång till och en god kvalitet på svenska termer. Svenska termer och uttryck bör utvecklas och fler termgrupper inom olika fackområden inrättas. I myndigheternas språkvårdsarbete bör det ingå ett ansvar för begreppsbildning inom det egna verksamhetsområdet.

När det gäller öppna programvara och öppna standarder i offentlig förvaltning anser utskottet i likhet med regeringen att användningen av öppna standarder och öppna programvaror bör främjas och utvecklingen på området för öppna programvaror och öppna källkod löpande bör följas upp. Utskottet ser det som ett angeläget arbete att myndigheternas användningsområden för sådana produkter utvärderas.

Regeringen aviserar i propositionen att för- och nackdelar för offentlig förvaltning med att använda öppna programvaror samt lämpliga handlingslinjer för Sverige inför arbetet inom EU angående användning av öppna programvaror bör utredas. Utskottet utgår ifrån att många av de frågor som aktualiserats i motionsförslagen kommer att tas upp till diskussion och analyseras i det sammanhanget. Utskottet vill inte föregripa detta beredningsarbete. Motionsförslagen avstyrks följaktligen.

Lag om nationella toppdomäner för Sverige på Internet

I detta avsnitt behandlas regeringens förslag om en ny lag om nationella toppdomäner jämte ett motionsförslag.

Utskottets förslag i korthet

Sverige är i dag så pass Internetberoende att det offentliga bör ha någon form av insyn i viktiga system för Internets funktion som har infrastrukturella drag. Utskottet vill framhålla att det offentligas förmåga att hålla sig informerat och ha tillsynsmöjligheter måste vara i nivå med det beroende av Internet som finns i dag. Mot den bakgrunden bör riksdagen anta regeringen förslag om lag om nationella toppdomäner för Sverige och avslå motionsförslaget.

Jämför reservation 18 (m, fp, kd, c).

Regeringen*Behovet av statlig insyn och tillsyn*

Regeringen *bedömer* att staten bör ha insyn i och tillsyn över domännamnsadministrationen.

En ny lag

Regeringen *föreslår* att en ny lag om nationella toppdomäner för Sverige på Internet skall införas.

Utgångspunkter och tillämpningsområde för en ny lag

Regeringen *föreslår* att lagen skall tillämpas på nationella toppdomäner för Sverige och ha sin utgångspunkt i de principer för delegering och administration av nationella toppdomäner som lagts fram av den mellanstatliga rådgivande kommittén Gac. Lagen skall innehålla krav på teknisk drift och register samt principer för tilldelning och registrering av domännamn. Lagen skall också innehålla bestämmelser om tillsyn.

Regeringen *bedömer* att lagen inte bör innehålla bestämmelser om hur en domänadministratör skall utses eller om upphörande av dennes verksamhet.

Krav på teknisk drift och offentligt register

Regeringen *föreslår* när det gäller teknisk drift att domänadministratören skall vara skyldig att bedriva verksamheten på ett säkert och effektivt sätt i allmänhetens intresse och uppfylla vissa angivna övergripande driftsäkerhetskrav. Regeringen eller en tillsynsmyndighet skall kunna meddela föreskrifter om närmare krav på administratören vad gäller driften.

Regeringen *föreslår* när det gäller offentligt register att domänadministratören skall vara skyldig att föra ett register över domännamn under toppdomänen med bl.a. kontaktinformation om domännamnsinnehavaren samt att löpande upprätta säkerhetskopior av registeruppgifter. Uppgifterna i registret skall kunna hämtas utan avgift via Internet.

Regeringen *föreslår* när det gäller överföring av uppgifter till tillsynsmyndigheten att domänadministratören skall se till att uppgifterna i databasen för DNS-tjänsten och det offentliga registret överförs till tillsynsmyndigheten.

Regeringen *föreslår* när det gäller integritet och sekretess att personuppgifter skall få göras tillgängliga via Internet endast om den registrerade har samtyckt till det. Personuppgiftslagen (1998:204) skall gälla vid behandling av personuppgifter, om inte annat följer av den nya lagen. Vid behandling av personuppgifter i strid med den nya lagen skall personuppgiftslagens bestämmelser om rättelse och skadestånd gälla.

Regeringen *bedömer* att gällande rätt innebär att det kommer att gälla sekretess hos tillsynsmyndigheten för uppgifter om domänadministratörens eller domännamnsinnehavarens affärs- och driftsförhållanden, om det kan antas att denne lider skada om uppgifterna lämnas ut. I fråga om domännamnsinnehavare kommer det vidare att gälla absolut sekretess för andra ekonomiska uppgifter än affärs- eller driftsförhållanden och för uppgifter om dennes personliga förhållanden.

Tilldelning och registrering av domännamn

Regeringen *föreslår* att domänadministratören skall fastställa och ge offentlighet åt sina regler för tilldelning, registrering, avregistrering och överföring av domännamn under toppdomänen. Reglerna skall utformas så att förfarandet är öppet och ickediskriminerande, med särskilt beaktande av skyddet för den personliga integriteten, användarnas intressen och andra allmänna intressen samt utvecklingen inom Internetområdet. Dessutom skall domänadministratören tillhandahålla ett effektivt förfarande för lösning av tvister om tilldelning av domännamn.

Drift vid byte av domänadministratör

Regeringen *bedömer* att det inte nu bör regleras hur överförandet av nödvändiga uppgifter till en ny domänadministratör skall ske.

Tillsyn m.m.

Regeringen *föreslår* att en myndighet som regeringen bestämmer skall ha tillsyn över efterlevnaden av lagen och de föreskrifter som meddelats med stöd av lagen. Tillsynsmyndighetens beslut enligt lagen skall kunna överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

Regeringen *bedömer* att Post- och telestyrelsen bör ha tillsynsansvaret enligt lagen.

Motionsförslag

I motion 2005/06:T1 av Sven Bergström m.fl. (c, m, fp, kd) anförts att regeringen föreslår att en statlig insyn och tillsyn över domäner skall införas. Utan att ange något skäl för detta, utom att det är av samhällligt intresse.

Internet har vuxit fram som ett spontant samarbete mellan institutioner och individer. Den betydelse och det genomslag som Internet har fått är ett mycket bra exempel på hur samhället kan samverka utan statliga ingrepp. Att Internet får kvarstå som en spontan ordning är därför av fundamental ideologisk betydelse för dem som betraktar staten som enda källa för samhällliga nyttigheter kontra dem som tror på individens förmåga utan statlig inblandning.

Framväxten av Internet har bidragit till att skapa nya affärsmöjligheter och utöka de mänskliga kontakterna till absolut övervägande positiv del. Detta får inte skymma det faktum att Internet även medfört negativa konsekvenser såsom spridandet av barnpornografi, ekonomiska intrång och mycket annat. Men detta är kriminella handlingar som är straffbara och som skall bekämpas genom aktiva polisinsatser. Att försöka stävja kriminalitet genom att lägga under sig toppdomänen .se är sålunda inte rätt väg att gå.

Att Internet har fått en stor betydelse för samhället kan inte i sig motivera statlig inblandning. Beroendet av fungerande infrastruktur på det telekommunikativa området har till dags dato skötts tillfredsställande av ansvariga institutioner. Internets styrka ligger i dess ursprungliga syfte, att tillhandahålla en fungerande infrastruktur när statliga funktioner fallerar. Utformningen av Internet ligger i stor utsträckning hos användarna. Därför bör även fortsättningsvis användarna ansvara för Internet. Ansvaret för toppdomänen.se bör därför inte föras över på staten (*yrkande 23*).

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill framhålla att hantering av risker kopplade till Internets funktionalitet ligger utanför Sveriges kontroll i högre utsträckning än vad som är fallet för andra infrastrukturer. Det finns heller inget enskilt land eller enskild organisation som är ansvarig för Internets säkerhet, vilket ställer krav på internationell samverkan för att öka stabiliteten. Sverige kan alltså inte på egen hand säkerställa en tillförlitlig drift av Internet. Ett statligt inflytande över och krav på toppdomäner för Sverige gör inte Internet som helhet mer tillförlitligt, men det kan klargöra vilket ansvar som vilar på den som administrerar en toppdomän och kan skapa en laglig grund för att vid behov kunna vidta åtgärder på området. Internets stabilitet är beroende av många samverkande faktorer där tydliga krav på administrationen av toppdomäner för Sverige kan vara en faktor.

Utskottet anser att ett väl fungerande Internet är av allmänt intresse. Åtkomligheten av samhällsnyttiga resurser under nationella toppdomäner måste säkerställas. Detta gäller särskilt i händelse av kris eller andra

exceptionella förhållanden. Utskottet anser därför – i likhet med regeringen – att det bör skapas tydlighet i ansvarsförhållanden. Domännamssystemet har blivit för vitt spritt och för viktigt för att bygga på informella överenskommelser. Det är av samhälleligt intresse att det finns stabilitet och förutsägbarhet. Sverige är i dag så pass Internetberoende att det offentliga bör ha någon form av insyn i viktiga system för Internets funktion som har infrastrukturella drag. Utskottet vill framhålla att det offentligas förmåga att hålla sig informerat och ha tillsynsmöjligheter måste vara i nivå med det beroende av Internet som finns i dag.

Mot den bakgrunden bör riksdagen anta regeringens förslag om lag om nationella toppdomäner för Sverige och avslå motionsförslaget.

Kungörelse angående förbud att utan särskilt tillstånd framdraga en enskild telegraf-, telefon eller annan svagströmsledning över riksgåränsen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens förslag om lag om upphävande av kungörelsen (1915:288) angående förbud att utan särskilt tillstånd framdraga enskild telegraf-, telefon- eller annan svagströmsledning över riksgåränsen.

Regeringen

Regeringen *föreslår* att kungörelsen (1915:288) angående förbud att utan särskilt tillstånd framdraga enskild telegraf-, telefon- eller annan svagströmsledning över riksgåränsen skall upphävas.

Utskottets ställningstagande

Enligt utskottets mening bör riksdagen anta regeringens förslag om lag om upphävande av kungörelsen (1915:288) angående förbud att utan särskilt tillstånd framdraga enskild telegraf-, telefon- eller annan svagströmsledning över riksgåränsen.

Tidpunkten för ikraftträddandet bör dock ändras till den 1 april 2006.

Ändringar i ledningsrättslagen, jordabalken och fastighetsbildningslagen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens lagförslag om ändringar i ledningsrättslagen, jordabalken och fastighetsbildningslagen.

Regeringen

Regeringen *föreslår* att det skall vara möjligt att få ledningsrätt för tomma tunnlar, kulvertar, rör och andra liknande anordningar, om anordningen skall användas för att senare dra fram en ledning som ingår i ett elektroniskt kommunikationsnät för allmänt ändamål, allmän svagströmsledning eller koncessionspliktig elektrisk starkströmsledning genom den (s.k. kanalisationer).

En sådan ledningsrätt skall innefatta en rätt för ledningsrättshavaren att inom kanalisationen dra fram och använda ledningar som ingår i ett elektroniskt kommunikationsnät för allmänt ändamål, allmän svagströmsledning eller koncessionspliktig elektrisk starkströmsledning i den utsträckning som bestäms vid förrättningen.

Regeringen *föreslår* att möjligheten att göra andrahandsupplåtelse enligt ledningsrättslagen utvidgas till att omfatta samtliga ledningsrättshavare. En andrahandsupplåtelse skall dock även fortsättningsvis enbart få avse ledningar som ingår i ett elektroniskt kommunikationsnät för allmänt ändamål och allmänna svagströmsledningar.

Bostadsutskottets yttrande

Bostadsutskottet har i yttrande i form av ett protokollsutdrag från den 15 november 2005 tillstyrkt de i propositionen framlagda förslagen till lag om ändring i ledningsrättslagen (1973:1144), lag om ändring i jordabalken samt lag om ändring i fastighetsbildningslagen (1970:988).

Utskottets ställningstagande

Utskottet har i likhet med bostadsutskottet inga invändningar mot regeringens lagförslag. Regeringens förslag får följdändringar i jordabalken och fastighetsbildningslagen. Följdändringarna innebär att ordet "ledning" i lagarna kompletteras med uttrycket "eller annan anordning".

Utskottet tillstyrker således att riksdagen antar regeringens lagförslag enligt ovan om ändringar i ledningsrättslagen, jordabalken och fastighetsbildningslagen.

Tidpunkten för ikraftträdandet bör dock ändras till den 1 april 2006.

Ändringar i lagen om elektronisk kommunikation

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens förslag om lag om ändring i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation.

Regeringen

Regeringen *föreslår* att hänvisningen i 4 kap. 11 § första stycket lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation skall ändras till 8 kap. 6 § samma lag.

Regeringen *föreslår* att bestämmelsen i 5 kap. 7 § första stycket 4 lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation skall ändras så att skyldigheten att tillhandahålla specificerade telefonräkningar inte begränsas till räkningar som gäller användning av ett allmänt telefonnät enbart till fast nätanslutningspunkt.

Regeringen *föreslår* att det skall anges i 5 kap. 14 § lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation att den som har betydande inflytande på marknaden för tillhandahållande av hela eller delar av minimiutbudet av hyrda förbindelser skall kunna förpliktas att tillhandahålla ett minimiutbud samt att tillämpa kostnadsorienterad prissättning. Bestämmelsen skall vidare ändras så att det är tydligt att tillstånd krävs för att göra avvikelse i ett enskilt fall från offentliggjorda taxor och leveransvillkor.

Regeringen *föreslår* att tillsynsmyndigheten skall få besluta att inte ta upp en enligt lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation hänskjuten tvist till avgörande, om det är lämpligare att den frågeställning som tvisten aktualiserat avgörs genom en åtgärd inom ramen för den allmänna tillsynen. Det skall vidare anges att om myndigheten inte vidtagit någon tillsynsåtgärd inom fyra månader skall den ändå på ny begäran pröva tvisten.

Ett beslut om att inte ta upp en tvist för avgörande skall inte få överklagas.

Utskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker att riksdagen antar regeringens förslag om lag om ändring i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation.

Tidpunkten för ikraftträdandet bör dock ändras till den 1 april 2006.

Utvärdering, uppföljning och statistik

Regeringen

Regeringen *bedömer* att en samlad utvärdering bör göras av målet för politiken för informationssamhället liksom av de tre delmålen. Det bör också utvärderas hur arbetet med att öka förtroendet för IT och förbättra samordningen av politiken lyckats. Uppföljningen bör även fortsättningsvis ske med hjälp av indikatorer.

Regeringen *bedömer* att utbyggnaden av nya elektroniska kommunikationsnät för t.ex. mobila kommunikationsnät, digital-tv och bredband även fortsättningsvis bör följas upp. Uppföljningen bör utökas till att omfatta identifiering av hinder för att uppnå målet om att en effektiv och säker fysisk IT-infrastruktur med hög överföringskapacitet skall finnas tillgänglig i alla delar av landet.

Regeringen *bedömer* att det finns stora möjligheter för kommuner och landsting att spara resurser och förbättra servicekvaliteten på de tjänster man erbjuder sina medborgare genom att utnyttja IT. Utvecklingen av kommunernas och landstingens IT- och e-tjänster till medborgarna bör därför följas noggrant för att ge underlag för en bedömning av vilka hinder, t.ex. brister i samordning, som kan behöva undanröjas.

Regeringen *bedömer* att IT-statistiken även fortsättningsvis behöver bidra till uppföljning och utvärdering av de nationella IT-politiska målen. Den bör även framöver initieras, utvecklas och tas fram decentraliserat inom respektive myndighets sektorsansvar. IT-statistiken behöver också utvecklas i enlighet med de IT-politiska indikatorer som utformats i det europeiska e-Europa 2005 och dess fortsättning (i2010).

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser – i likhet med regeringen – att en samlad utvärdering bör göras av målet för politiken för informationssamhället liksom av de tre delmålen. En utvärdering av arbetet med att öka förtroendet för IT och förbättra samordningen av politiken är angeläget och som utskottet därför välkomnar.

Även utbyggnaden av nya elektroniska kommunikationsnät för t.ex. mobila kommunikationsnät, digital-tv och bredband är mycket viktigt att följa upp. Utskottet anser också – i likhet med vad regeringens föreslår – att uppföljningen bör utökas till att omfatta identifiering av hinder för att uppnå målet om att en effektiv och säker fysisk infrastruktur med hög överföringskapacitet skall finnas tillgänglig i alla delar av landet.

Övriga frågor inom området elektroniska kommunikationer

Här behandlar utskottet övriga motionsförslag från allmänna motionstiden 2005 som inte har anknytning till IT-propositionen.

Mobiltelefonföretäckning

Utskottets förslag i korthet

Utskottet konstaterar att regeringen har uppmärksammat frågan om mobiltelefonföretäckning och de hinder som försvårat fullföljandet av mastutbyggnaden. Mot bakgrund av de åtgärder som regeringen förväntas vidta för att påskynda en utbyggnad och säkra ett ersättningsystem för NMT förutsätts motionsförslagen om mobiltelefonföretäckning på sikt bli tillgodosedda och avstyrks följaktligen.

Motionsförslag

I *motion 2005/06:T240* av *Ola Sundell (m)* anförs att en viktig del i det IT-politiska målet är tillgänglighet. Det IT-politiska målet innefattar en bedömning om att hushåll och företag i alla delar av landet inom de närmaste åren bör få tillgång till IT-infrastruktur med hög överföringskapacitet. Detta skall i första hand ske i marknadens regi. Bedömningen är vidare att staten dock har ett övergripande ansvar att se till att IT-infrastruktur med hög överföringskapacitet finns tillgänglig i hela landet. Konkurrensneutralitet och mångfald på näten skall främjas genom statliga insatser och regler. Statens övergripande ansvar kommer till direkt uttryck genom särskilda ekonomiska stödåtgärder för bredband i glest befolkade delar av landet. Tillgång till mobil – eller, trådlös – kommunikation för människor i glesbygd är nästan viktigare än i tätbebyggda delar av landet. Mot bakgrund av det bör tillgång till telefoni och datakommunikation gälla hela landets yta.

I *motion 2005/06:T350* av *Erling Wälivaara (kd)* anförs bl.a. att år 2007 släcks det analoga mobiltelenätet, NMT, ned. Förhoppningen är att det då skall ha ersatts av ett snabbt digitalt mobilnät. I februari 2005 höll Post- och telestyrelsen en auktion om ett tillstånd att bedriva mobiltelefoni i 450 MHz-bandet – samma frekvens som nuvarande NMT-systemet. Nordisk Mobiltelefoni, som tog hem tillståndet, skall nu bygga ut ett digitalt mobiltelefonsystem som skall stå klart den 31 juni 2007 och täcka 80 % av ytan i samtliga län i Sverige. Förhoppningen är att det nya nätet tillsammans med 3 G-nätet skall kunna täcka drygt 85 % av Sveriges yta och ge viktiga basnäringar, som skogsindustrin, tillgång till moderna bredbandstjäns-

ter. Goda kommunikationer i Norrlands inland och glesbygd är viktigt inte minst för skogsnäringen. Eftersom det nya digitala nätet inte kommer att täcka mer än 85 % av Sveriges yta borde, enligt min mening det analoga NMT-nätet av säkerhetsskäl få vara kvar även efter år 2007 i de landsdelar där 3 G inte kommer att byggas ut.

I *motion 2005/06:T500* av *Christer Winbäck m.fl. (fp)* anförts bl.a. att redan när licenserna för att driva det nya mobilnätet med UMTS, eller 3 G, delades ut kritiserade Folkpartiet liberalerna förfarandet. Regeringen har valt vägen med statlig kontroll och planeringspolitik när det gäller bredbandets infrastruktur, när det gäller digital-tv och när det gäller det mesta av socialdemokratisk medie- och IT-politik. Folkpartiet förordade i stället en s.k. auktionsmodell, vilket för övrigt också förordades av statens egen utredare i frågan. När NMT-nätet inom kort kommer att fasas ut aktualiseras frågan om en fungerande mobiltelefonitäckning i de glesast befolkade delarna av vårt land. Det kommer med stor sannolikhet att visa sig vara för dyrt att ordna 3 G-täckning i dessa områden. Den s.k. WCDMA-teknologin (Wideband Code Division Multiple Access) kan då vara ett effektivt och billigt alternativ, vilket bör beaktas i den fortsatta hanteringen av mobiltelefonitäckningen (*yrkande 6*).

I *motion 2005/06:T510* av *Lennart Klockare och Lars U Granberg (s)* anförts bl.a. att Norrbottens län motsvarar en fjärdedel av landets yta och är glest befolkat. Detta ställer särskilda krav på bra mobiltäckning. För att utbyggnaden skall kunna ske så fort som möjligt och till acceptabla kostnader finns möjligheten att använda sig av NMT 450-nätets infrastruktur. Det finns människor som är beroende av en bra täckningsgrad i områden som inte alltid är så tätt befolkade. Förutom för enskilda familjer är en god täckning nödvändig för näringsidkare, godstransporter, skogsbruket och biltestverksamhet eller annan testverksamhet m.m. I Norrbottens inland kommer testverksamheten av fordon, tåg och militär verksamhet att öka, vilket kommer att ställa större krav på en god mobiltäckning. I Norrbotten finns det andra geografiska områden som har stora brister på täckning, t.ex. Malmbanan och stora delar av E 10. Under de närmaste tio åren kommer stora investeringar att göras i bl.a. Malmfälten och Haparanda som kommer att få en positiv inverkan på hela länet. Med denna bakgrund är det nödvändigt att åtgärder vidtas som långsiktigt säkerställer länets och glesbygdens framtida 3 G-kommunikation.

I *motion 2005/06:N383* av *Yvonne Ångström m.fl. (fp)* anförts bl.a. att det är viktigt att alla i Sverige på den avreglerade telemarknaden får tillgång till telefoni till rimliga priser. Det har visat sig att mobiltelefonitäckningen är synnerligen dålig på många håll i Sverige, kanske framför allt i Norrlands inland men även på andra håll och också i samband med tågresor. Från säkerhetssynpunkt är det synnerligen allvarligt att mobiltelefonerna inte fungerar tillfredsställande i olika delar av landet. Det är också en kon-

kurrensnackdel för företagare att de inte kan lita på att nås och kunna nå andra med mobiltelefonen. Kraven på operatörerna måste bli tydliga så att åtgärder vidtas för att förbättra täckningen (*yrkande 10*).

Utskottets ställningstagande

Utskottet behandlade frågan om mobiltelefon-täckning senast våren 2005 i betänkandet IT och elektroniska kommunikationer (bet. 2004/05:TU9). Utskottet erinrade bl.a. om att regeringen den 17 februari 2005 tillsatt en utredning som skall undersöka behovet av ändrade regler för bl.a. masttilldelning i nät för elektroniska kommunikationer. Enligt regeringens direktiv ligger det i allmänhetens intresse att utbyggnaden av olika radiobaserade nät sker så effektivt som möjligt för samhället. Det är därför viktigt att befintlig och nyttillkommande infrastruktur samutnyttjas i största möjliga utsträckning utan att snedvrída konkurrensen.

Utskottet utgick i samma betänkande från att ett lämpligt ersättningssystem finns på plats samtidigt som det nuvarande analoga mobiltelefonsystemet NMT mönstras ut, likaså att PTS verkar för att 3 G-operatörerna tar sitt fulla ansvar att täcka den utlovade andelen av Sveriges befolkning.

Utskottet kan nu konstatera att regeringen noga följer utbyggnaden av UMTS-näten (även kallat 3 G) och utvecklingen av mobilmarknaden i stort. Bland annat har Post- och telestyrelsen (PTS) på uppdrag av regeringen beskrivit och analyserat utvecklingen av marknaden. Uppdraget redovisas halvårsvis. I uppdraget ligger att identifiera hinder avseende etablerandet av infrastruktur samt att föreslå och vidta åtgärder där det är påkallat.

Utskottet anser att det är av allmänt intresse att utbyggnaden av väl fungerande nät för elektronisk kommunikation kan fullföljas på ett för samhället så effektivt sätt som möjligt. Det är därför viktigt att detta sker så att befintlig och nyttillkommande infrastruktur samutnyttjas i största möjliga utsträckning utan att snedvrída konkurrensen samt utifrån de tekniska förutsättningar som råder.

Utskottet välkomnar därför att Samlokaliseringsutredningen den 7 november 2005 överlämnat sitt betänkande (SOU 2005:97) När en räcker – mastdelning för miljön till infrastrukturminister Ulrica Messing. Utredningen föreslår i betänkandet förändringar i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation och plan- och bygglagen (1987:10) för att fler samlokaliseringar skall komma till stånd. Utgångspunkten är att antalet frivilliga avtal skall öka. När operatörerna inte kan enas skall det dock vara möjligt med tvingande åtgärder.

Utredningens förslag innebär således att det skall vara möjligt att besluta om samlokalisering när det är av betydelse för att skydda miljö, folkhälsa eller allmän säkerhet eller för att uppnå mål för fysisk planering. Post- och telestyrelsen (PTS) skall inte behöva avvakta ett avslag på en bygglovsansökan för en ny mast innan beslut om samlokalisering kan ske.

Utskottet välkomnar att regeringen skyndsamt låtit utreda frågan om en samlokalisering i master och förväntar sig att utredningsresultatet blir föremål för riksdagsbehandling under år 2006.

Som utskottet ser det har regeringen uppmärksammat frågan om mobiltelefon-täckning och de hinder som försvårat fullföljandet av mastutbyggnaden. Mot bakgrund av pågående beredningsarbete och de åtgärder som regeringen förväntas vidta för att påskynda en effektiv utbyggnad och säkra ett ersättningssystem för NMT förutsätts motionsförslagen på sikt bli tillgodosedda. Någon åtgärd från riksdagens sida är därför inte påkallad, varför berörda motionsförslag avstyrks.

Konkurrensfrågor inom teleområdet

Utskottets förslag i korthet

Som utskottet ser det har marknaden på teleområdet utvecklats på ett för konsumenterna i huvudsak gynnsamt sätt och i linje med vad som efterfrågas i motionerna. Utskottet anser sig därför inte berett att föreslå riksdagen initiativ i fråga om konkurrensen på teleområdet. Motionsförslagen avstyrks följaktligen.

Jämför reservation 19 (m, fp, kd, c).

Motionsförslag

I *motion 2005/06:T500 av Christer Winbäck m.fl. (fp)* framhålls bl.a. att Sverige är ett ledande mobiltelefonland. Tyvärr är konkurrensen fortfarande mycket begränsad. Kostnaderna för mobilsamtal, SMS-meddelanden och andra mobiltelefonitjänster är fortfarande betydligt högre i vårt land än i våra grannländer. Detta måste snarast åtgärdas genom en mer effektiv konkurrensövervakning. Det är över huvud taget mycket svårt för den enskilda konsumenten att kunna jämföra olika delar av prissystemet för att därmed kunna göra en helhetsbedömning av affärsuppgörelsen med leverantören (*yrkande 8*).

I *motion 2005/06:T608 av Johnny Gylling m.fl. (kd)* anføres bl.a. att den avreglerade telefonimarknaden har betytt oerhört mycket för Sveriges utveckling de senaste tio åren. Många teleoperatörer har gett sig in på marknaden för fastnätstelefoner och konkurrerar med Telia Sonera, som äger och kontrollerar i princip alla accessnät. Tyvärr innebär detta ensidiga ägande att konkurrensen är bristfällig. Sedan januari 2001 gäller EU-förordningen om lika tillträde till accessnätet, men i och med höga avgifter för operatörer som vill ha tillträde till nätet finns risken att konkurrensen inte fungerar på tillfredsställande sätt. Post- och telestyrelsen (PTS) har till uppgift att bevaka denna typ av frågor. Den kritik Kristdemokraterna tidigare framfört kvarstår, då det fortfarande finns klagomål från övriga operatörer om

att det är både dyrt och svårt att få tillgång till accessnätet. Även det faktum att många kunder som bytt teleoperatör tvingas ha två fakturor gör att konkurrensen inte fungerar tillfredsställande. Regeringen måste uppmärksamma dessa problem och ge PTS de verktyg som behövs för att ingripa (*yrkande 16*).

Utskottets ställningstagande

Utskottet behandlade konkurrensfrågor inom teleområdet våren 2005 i betänkandet IT och elektroniska kommunikationer (bet. 2004/05:TU9). Utskottet anförde då bl.a. att utskottets principiella inställning är att marknadens aktörer skall agera så att konkurrensen främjas. Genom tillämpningen av den nya lagen och Post- och telestyrelsens (PTS) fortsatta tillsyn på området utgick utskottet ifrån att konkurrensen på marknaden för abonnemang för fast telefoni kommer att öka successivt. Utskottet var dock inte främmande för att ytterligare åtgärder kan komma att behövas för att skärpa konkurrensen på marknaden för fast telefoni. Utskottet avstod dock från vidare uttalanden i denna fråga i avvaktan på den redovisning av konkurrenssituationen som Post- och telestyrelsen (PTS) på uppdrag av regeringen skulle genomföra till den 30 juni 2005. Utskottet framhöll också att PTS tidigare har konstaterat att de fortsatt höga priserna på SMS pekar på brister i marknadens funktionssätt och att det finns utrymme för en ökad priskonkurrens. Utskottet ansåg i likhet med regeringen att detta fortfarande var en giltig slutsats.

Utskottet kan konstatera, som tidigare framgått, att regeringen noga följer utbyggnaden av UMTS-näten (även kallat 3 G) och utvecklingen av mobilmarknaden i stort. Bland annat har Post- och telestyrelsen (PTS) på uppdrag av regeringen beskrivit och analyserat utvecklingen av marknaden. Uppdraget redovisas halvårsvis. I uppdraget ligger att identifiera hinder avseende etablerandet av infrastruktur samt att föreslå och vidta åtgärder där det är påkallat.

Utskottet kan också konstatera att marknaden för tjänster i det fasta tele-nätet hamnat särskilt i fokus och att det finns två huvudorsaker till detta. För det första har PTS beslut om tillträde till grossistprodukt för telefonabonnemang för andra operatörer inneburit att det monopol som i praktiken har rått på delmarknaden för fasta abonnemang upphört. Beslutet innebär att även andra operatörer än Telia Sonera AB har möjlighet att erbjuda sina slutkunder en komplett tillträdes- och telefonitjänst, dvs. abonnemang och samtalstjänster i en och samma avtalsrelation. För det andra har möjligheten att erbjuda fast telefoni även i andra nät än i Telia Sonera AB:s nät nu blivit en kommersiell realitet. Främst handlar det om kabel-tv-nät och LAN-nät.

Som utskottet ser det har marknaden på teleområdet utvecklats på ett för konsumenterna i huvudsak gynnsamt sätt och i linje med vad som efterfrågas i motionerna. Utskottet anser sig därför inte berett att föreslå riksdagen initiativ i fråga om konkurrensen på teleområdet. Motionsförslagen avstyrks följaktligen.

Oregistrerade mobilabonnemang m.m.

Utskottets förslag i korthet

Utskottet vill inte föregripa det beredningsarbete som pågår inom Regeringskansliet i syfte att stärka de brottsbekämpande myndigheternas arbete. Motionsförslagen om oregistrerade mobilabonnemang avstyrks följaktligen.

Jämför reservation 20 (kd, c).

Motionsförslag

I *motion 2005/06:T377* av *Erling Wälivaara (kd)* anføres bl.a. att under senare år har det pågått en översyn av lagstiftningen på teleområdet. Översynen har mynnat ut i en ny lag, lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation, som ersätter tidigare telelagar. Trots ett ökat användande av kontant-/refillkort och ökade problem med dessa oregistrerade abonnemang har detta problem inte lyfts fram i den nya lagstiftningen. Motionären anser att vi måste ta tag i detta problem för att motverka dessa anonyma samtal som används för kränkningar, hot, trakasserier och illegal handel. En utredning bör omedelbar tillsättas för att se över vilka möjligheter som finns för att öka registreringen av kontantkort och minska den illegala användningen.

I *motion 2005/06:T450* av *Staffan Danielsson och Jörgen Johansson (c)* anføres bl.a. att mobiltelefoner kan t.ex. missbrukas genom att via röst eller SMS trakassera, mobba eller hota andra människor. I Norge är det nu krav på att mobiltelefonoperatörerna måste hålla ett fullständigt kundregister, även för kontantkortet. På begäran från polisen måste man utan kostnad redovisa vem som är ansvarig innehavare av sökt abonnemang. Japanska Vodafone stänger numera av alla kontantkortskunder som inte identifierar sig. EU:s justitieministrar har också diskuterat regler om att registrera kontantkort. Ytterligare ett starkt skäl för att obligatoriskt säkra spårbarheten för telefonsamtal är givetvis den omfattande verksamhet som kriminella element bedriver med dessa anonyma kontaktmöjligheter.

I *motion 2005/06:T491* av *Torsten Lindström (kd)* anføres bl.a. att det är allt vanligare i vår tid att mobiltelefoner används i brottslig verksamhet. Stölder av mobiltelefoner är också ett avsevärt bekymmer. När polisen skall utreda dessa typer av brott finns i dag lagenliga hinder. Eftersom

stöld av mobiltelefon inte är ett brott med minst två års fängelse i straffskalan saknas möjlighet för operatören att bryta mot tystnadsplikten enligt lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation och lämna ut sådana uppgifter till polisen. Detta innebär att polisen är förhindrad att göra en utredning av hög kvalitet. Lagen bör därför ändras så att stulna mobiltelefoner respektive mobiltelefoner i brottslig verksamhet kan spåras via operatören av polisen. Tillstånd för sådan sökning bör ges av befäl inom polismyndigheten.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har förståelse för de problem som tas upp i motionerna 2005/06:T377 (kd) och 2005/06:T450 (c) om spårbarheten av oregistrerade mobilabonnemang. Utskottet vill i sammanhanget anföra att i svar på skriftlig fråga den 7 november 2005 (fråga 2005/06:237) om åtgärder mot oregistrerade mobilabonnemang från Erling Wälivaara (kd) har statsrådet Ulrica Messing bl.a. svarat att användningen av olika sorters teknik för att försvåra för de brottsbekämpande myndigheternas arbete är något regeringen ser mycket allvarligt på. Det är viktigt att rättsväsendet håller jämna steg med den tekniska utvecklingen. I november 2003 gav regeringen i uppdrag till Beredningen för rättsväsendets utveckling (Bru) att göra en översyn av regelverket som styr de brottsbekämpande myndigheternas möjlighet att få tillgång till elektronisk kommunikation. I maj 2005 presenterade Bru delbetänkandet Tillgång till elektronisk kommunikation i brottsutredningar. I detta delbetänkande behandlas bl.a. ett förslag från Rikspolisstyrelsen att införa en skyldighet att registrera abonnemangsuppgifter för kontantkort. Delbetänkandet är nu ute på remiss.

Utskottet vill inte föregripa det beredningsarbete som pågår inom Regeringskansliet i fråga om oregistrerade mobilabonnemang. Motionsförslagen avstyrks följaktligen.

Kostnader för lagring av trafikuppgifter

Utskottets förslag i korthet

Utskottet konstaterar att regeringen uppmärksammat och bereder frågor om lagring av trafikuppgifter. I avvaktan på att pågående beredningsarbete slutförs avstyrker utskottet ett motionsförslag om kostnader för registrering av trafikuppgifter.

Jämför reservation 21 (m).

Motionsförslag

I motion 2005/06:K399 av Henrik von Sydow (m) anføres bl.a. att regeringen inte på ett tillfredsställande sätt redogjort för nyttan av den föreslagna datalagringen. Till exempel vid vilka typer av brottsutredningar kan det vara aktuellt att använda sig av registret? Står nyttan i de olika fallen i proportion till det ingrepp i människors integritet som datalagringen innebär, och vilka är de potentiella riskerna för missbruk som lagringen utgör? När en utredningsresurs blir gratis för myndigheterna finns det dessutom en betydande fara att denna resurs kommer att tas i anspråk till förfång för andra utredningsresurser, även om dessa kanske hade varit mer lämpliga, på grund av att kostnaden för dessa belastar myndigheten.

Det finns sålunda en risk att frånvaron av kostnadsansvar för staten snedvrider utredningsarbetet till förmån för datalagringen, vilket i realiteten kan innebära såväl minskad effektivitet och sämre skydd som onödiga kränkningar av enskilda människors integritet. Det goda blir därmed det godas fiende (*yrkande 2*).

Utskottets ställningstagande

I svar på skriftlig fråga den 9 februari 2005 (fråga 2004/05:870) om kostnader och gränser för staten för övervakning av teletrafik svarade justitieminister Thomas Bodström bl.a. att i tilläggsdirektiv till Beredningen för rättsväsendets utveckling (Bru) som beslutades i november 2003 (dir. 2003:145) fick beredningen ett utökat uppdrag. Det utökade uppdraget innebär bl.a. en översyn av det regelverk som styr de brottsbekämpande myndigheternas möjligheter att få tillgång till innehållet i och uppgifter om elektronisk kommunikation. I detta ingår bl.a. vilka typer av trafikuppgifter som bör få lämnas ut till de brottsbekämpande myndigheterna och om, i så fall under vilka förutsättningar, trafikuppgifter skall bevaras hos operatörerna. Härvid skall beredningen bl.a. analysera om utökade möjligheter för de brottsbekämpande myndigheterna medför ökade kostnader. Beredningen skall redovisa uppdraget senast den 31 december 2005.

När det gäller det initiativ inom EU som Sverige tillsammans med några andra medlemsstater har tagit angående ett rambeslut om lagring av trafikdata betonade justitieministern bl.a. att rambeslutet syftar till att endast reglera ett krav på lagring i brottsbekämpande syfte. Flera länder inom EU har redan ett krav i nationell lagstiftning på att operatörerna skall lagra trafikuppgifter i sådant syfte. I det arbete som pågår skall kravet vara avgränsat och proportionellt, och hänsyn skall tas till behovet av att skydda den enskilde mot otillbörliga ingrepp i hans eller hennes personliga integritet.

Utskottet bedömer att regeringen uppmärksammat och bereder frågor av det slag som aktualiserats i motionen. I avvaktan på att detta beredningsarbete slutförs anser inte utskottet att någon åtgärd från riksdagens sida är påkallad. Motionsförslaget avstyrks därmed.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Avslag på propositionen, punkt 1 (m, fp, kd, c)

av Elizabeth Nyström (m), Johnny Gylling (kd), Jan-Evert Rådström (m), Runar Patriksson (fp), Sven Bergström (c), Björn Hamilton (m) och Christer Winbäck (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om avslag på propositionen. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:T1 av Sven Bergström m.fl. (c, m, fp, kd) yrkande 1.

Ställningstagande

Allianspartierna i trafikutskottet föreslår att riksdagen avslår regeringens proposition (prop. 2004/05:175) Från IT-politik för samhället till politik för IT-samhället. Allians för Sverige instämmer helt och fullt i att det krävs en politik för IT-samhället. Sverige går en spännande framtid till mötes. En framtid där Sverige har potential att leda utvecklingen. Trots detta väljer regeringen att lägga fram en proposition i princip utan förslag om hur en politik för IT-samhället bör se ut. Det är lätt att konstatera att en massa vackra ord aldrig kommer att göra Sverige till det föregångsland det skulle kunna vara. I och med denna proposition väljer de som leder än en gång att inte ta på sig det ledarskap som krävs, och bilden av en trött och visionslös socialdemokrati bekräftas återigen. Vi anser att Sverige måste välja att styra bilen i stället för att sitta i baksätet. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

2. Hälso- och sjukvårdsområdet, punkt 3 (m, fp, kd, c)

av Elizabeth Nyström (m), Johnny Gylling (kd), Jan-Evert Rådström (m), Runar Patriksson (fp), Sven Bergström (c), Björn Hamilton (m) och Christer Winbäck (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om hälso- och sjukvårdsområdet. Därmed bifaller riksdagen motion

2005/06:T1 av Sven Bergström m.fl. (c, m, fp, kd) yrkande 26.

Ställningstagande

Allianspartierna i trafikutskottet anser att Sverige behöver en sammanhållen elektronisk vårddokumentation. Vi vill framhålla att man som patient inte skall behöva berätta hela sin sjukvårdshistoria för varje ny vårdgivare. Den elektroniska vårddokumentationen bör vara utformad så att den följer en gemensam begreppsmodell och standardiserad terminologi som är känd och används över hela landet, oavsett systemleverantör. Detta möjliggör, förutom produktionsstödet, ett stöd för vårdgivare vid statistiska sammanställningar för kvalitetsmässig, epidemiologisk och ekonomisk uppföljning och planering samt för forskning. Patientens integritet och autonomi bör garanteras. Vi anser att speciellt känslig information bör vara särskilt skyddad och endast visas för andra vårdgivare efter patientens samtycke i varje enskilt fall. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

3. 24-timmarsmyndigheten, punkt 4 (m, fp, kd, c)

av Elizabeth Nyström (m), Johnny Gylling (kd), Jan-Evert Rådström (m), Runar Patriksson (fp), Sven Bergström (c), Björn Hamilton (m) och Christer Winbäck (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om 24-timmarsmyndigheten. Därmed bifaller riksdagen motion

2005/06:T1 av Sven Bergström m.fl. (c, m, fp, kd) yrkande 13 och avslår motion

2005/06:T545 av Per Erik Granström och Kurt Kvarnström (båda s).

Ställningstagande

Allianspartierna i trafikutskottet anser att det fortsatta arbetet med en 24-timmarsmyndighet kräver ett starkare ledarskap. Vi vill att det sätts upp mätbara mål med en konkret beskrivning av var Sverige skall vara om fem år. För att nå till detta mål vill allianspartierna i trafikutskottet se en konkret handlingsplan för det fortsatta arbetet. En handlingsplan bör upprättas för 24-timmarsmyndigheten som förklarar hur vi når målen, hur dessa följs upp, vilka aktörerna är, hur arbetet skall organiseras samt vilka resurser som krävs. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

4. Samverkan inom offentlig förvaltning, punkt 5 (m, fp, kd, c)

av Elizabeth Nyström (m), Johnny Gylling (kd), Jan-Evert Rådström (m), Runar Patriksson (fp), Sven Bergström (c), Björn Hamilton (m) och Christer Winbäck (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om samverkan inom offentlig förvaltning. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2005/06:T1 av Sven Bergström m.fl. (c, m, fp, kd) yrkande 14 och

2005/06:T608 av Johnny Gylling m.fl. (kd) yrkande 17.

Ställningstagande

Allianspartierna i trafikutskottet vill framhålla att för ett starkare ledarskap inom IT-området krävs att samordningen inom Regeringskansliet förstärks och förbättras. Vi har länge efterlyst en tydligare ledning från regeringen för att samordna och påskynda bättre IT-tjänster från myndigheter till medborgarna. Den s.k. 24-timmarsmyndigheten är en god tanke, men regeringen har misslyckats med att förverkliga den. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

5. Hållbar utveckling, punkt 6 (m, fp, kd, c)

av Elizabeth Nyström (m), Johnny Gylling (kd), Jan-Evert Rådström (m), Runar Patriksson (fp), Sven Bergström (c), Björn Hamilton (m) och Christer Winbäck (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om hållbar utveckling. Därmed bifaller riksdagen motion

2005/06:T1 av Sven Bergström m.fl. (c, m, fp, kd) yrkande 27.

Ställningstagande

Allianspartierna i trafikutskottet bedömer att för området hållbar utveckling finns en stor potential inom informationstekniken. Möjligheterna att med ny teknik minska miljö- och energibelastningen inom samhällsplanering och transporter är mycket stora. Ett exempel är s.k. e-materialisering, att gå helt från produkter till tjänster. Detta sker t.ex. när en miljon fysiska telefonsvarare i stället blir tjänsten Telesvar. Minskning av energiförbruk-

ningen som följer motsvarar driften av Danderyds sjukhus i två år. Allianspartierna är övertygade om att om staten blir en föregångare på detta område finns det stora effektivitets- och miljövinster och ekonomiska vinster att göra. Därför vill vi genom styrning och samordning uppmuntra offentlig sektor att gå över från fysiska transporter till virtuella möten, e-tjänster, distansutbildning etc. och tydligt sätta upp mål samt mäta och synliggöra vilka effekter man faktiskt kan åstadkomma vad gäller t.ex. energiförbrukningen och minskad miljöbelastning. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

6. IT-användning hos vissa grupper, punkt 7 (m, fp, kd, c)

av Elizabeth Nyström (m), Johnny Gylling (kd), Jan-Evert Rådström (m), Runar Patriksson (fp), Sven Bergström (c), Björn Hamilton (m) och Christer Winbäck (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om IT-användning hos vissa grupper. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2005/06:T1 av Sven Bergström m.fl. (c, m, fp, kd) yrkande 15 och

2005/06:T500 av Christer Winbäck m.fl. (fp) yrkandena 14, 15 och 24 samt avslår motion

2005/06:T360 av Billy Gustafsson (s).

Ställningstagande

Allianspartierna i trafikutskottet vill framhålla att myndigheters IT-baserade information alltid bör utgå från användarens, dvs. medborgarens, situation. Därför bör regeringen också i regleringsbrev till myndigheterna lägga in ett uppdrag att se över hur väl olika grupper har tillgång till myndigheternas IT-baserade information. Exempelvis borde bilder och ett lättförståeligt språk vara självklara alternativ för de användare som vanligtvis inte söker IT-baserad information eller för användare med förståndshandikapp. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

7. En innovativ utveckling och användning av IT, punkt 8 (m, fp, kd, c)

av Elizabeth Nyström (m), Johnny Gylling (kd), Jan-Evert Rådström (m), Runar Patriksson (fp), Sven Bergström (c), Björn Hamilton (m) och Christer Winbäck (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om en innovativ utveckling och användning av IT. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2005/06:T1 av Sven Bergström m.fl. (c, m, fp, kd) yrkande 2 och
2005/06:T500 av Christer Winbäck m.fl. (fp) yrkande 1.

Ställningstagande

Allianspartierna i trafikutskottet framhåller bl.a. att om Sverige i framtiden skall vara ett IT-land i framkant, krävs det att vi har ett näringsliv som i internationella sammanhang tillhör den yppersta eliten på sina respektive områden. Det krävs också att Sverige är ett attraktivt land för utländska och transnationella företag att förlägga forsknings- och utvecklingsenheter till. Statens insatser för IT-området måste därför, i betydligt högre grad än vad den socialdemokratiska regeringen föreslår, inriktas mot att skapa förutsättningar att fortsätta utvecklas för det näringsliv som bygger på forskning, innovationer och avancerad tillverkning. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

8. Jämställdhet i IT-branschen, punkt 9 (m, fp, kd, c)

av Elizabeth Nyström (m), Johnny Gylling (kd), Jan-Evert Rådström (m), Runar Patriksson (fp), Sven Bergström (c), Björn Hamilton (m) och Christer Winbäck (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om jämställdhet i IT-branschen. Därmed bifaller riksdagen motion

2005/06:T1 av Sven Bergström m.fl. (c, m, fp, kd) yrkande 16.

Ställningstagande

Allianspartierna i trafikutskottet framhåller att det många gånger är män som arbetar med att utforma framtidens offentliga service via Internet. Mot bakgrund av detta kan det vara på sin plats att regeringen aktivt arbetar för att ett genustänkande hela tiden skall genomsyra arbetet. Initiativ bör tas för att ett jämställdhetsperspektiv skall genomsyra IT-utvecklingen inom den offentliga sektorn och då också kopplat till webbaserade tjänster. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

9. E-legitimationer m.m., punkt 10 (m, fp, kd, c)

av Elizabeth Nyström (m), Johnny Gylling (kd), Jan-Evert Rådström (m), Runar Patriksson (fp), Sven Bergström (c), Björn Hamilton (m) och Christer Winbäck (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om e-legitimationer m.m. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2005/06:T1 av Sven Bergström m.fl. (c, m, fp, kd) yrkandena 21 och 22 samt

2005/06:T500 av Christer Winbäck m.fl. (fp) yrkande 4.

Ställningstagande

Allianspartierna i trafikutskottet framhåller att det arbete kring e-legitimationer som påbörjades inom ramen för Samset och nu drivs av e-nämnden bör intensifieras i syfte att få en e-legitimation som gäller för samtliga myndighetskontakter, såväl studiemedelsansökningar hos Centrala studiestödsnämnden (CSN) som bokning av fritidslokal hos kommunen. Det stärker och effektiviserar kontakterna mellan myndighet och medborgare. En standardiserad och obligatorisk e-legitimation är en av byggstenarna för en fungerande 24-timmarsmyndighet.

Vi anser också att krypteringsanvändning är något som måste utvecklas, särskilt inom den offentliga myndighetsutövningen, där behov av säkerhet för den enskilde mot obehörig hantering är av största betydelse.

Vi vill även framhålla att det i dag är ett stort problem att lagar och regler inte uppdateras snabbt nog i förhållande till de tekniska landvinningarna. I grunden handlar detta delvis om ett arbete av mer retroaktiv karaktär – det behövs helt enkelt en genomlysning av den befintliga svenska lagstiftningen. Detta är en uppgift som regeringen snarast bör ta tag i och inte göra arbetet när problemen dyker upp. Att bygga upp särslagstiftningssystem är inte rationellt och bör därför konsekvent avvisas. Alli-

anspartierna föreslår att den befintliga svenska lagstiftningen genomlysas i syfte att göra den teknikneutral och långsiktig. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

10. Elektronisk handel och upphandling i offentlig sektor, nordiskt samarbete m.m., punkt 11 (m, fp, kd, c)

av Elizabeth Nyström (m), Johnny Gylling (kd), Jan-Evert Rådström (m), Runar Patriksson (fp), Sven Bergström (c), Björn Hamilton (m) och Christer Winbäck (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om elektronisk handel och upphandling i offentlig sektor, nordiskt IT-samarbete m.m. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:T1 av Sven Bergström m.fl. (c, m, fp, kd) yrkande 9.

Ställningstagande

Allianspartierna i trafikutskottet vill peka på viktiga frågor i det nordiska samarbetet och framhålla att Sverige bör diskutera att utveckla ett IT-politiskt samarbete inom Norden och med de baltiska länderna för att stärka Nordens och Östersjöregionens konkurrenskraft internationellt. Vi anser att länderna tillsammans på ett bättre sätt kan konkurrera på den internationella marknaden. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

11. IT-kompetens i små och medelstora företag, punkt 12 (m, fp, kd, c)

av Elizabeth Nyström (m), Johnny Gylling (kd), Jan-Evert Rådström (m), Runar Patriksson (fp), Sven Bergström (c), Björn Hamilton (m) och Christer Winbäck (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om IT-kompetens i små och medelstora företag. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:T1 av Sven Bergström m.fl. (c, m, fp, kd) yrkande 8.

Ställningstagande

Allianspartierna i trafikutskottet framhåller att företagens produktivitet ökar med ökad IT-kompetens hos personalen. Propositionen tar också mycket riktigt fasta på småföretagens betydelse och avsätter 30 miljoner kronor. Några större spår lämnar emellertid inte denna satsning bland landets småföretag. Vi anser att småföretagens situation med dag-till-dag-fokus och ständig tidsbrist gör att utbildningsinsatser verkligen måste anpassas till deras möjligheter. Utveckling av företags- och branschanspassade och lokala utbildningspaket för små och medelstora företag borde vara angeläget för att åstadkomma de kunskapslyft som behövs för konkurrenskraft och tillväxt. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

12. Bredbandsutbyggnad m.m., punkt 13 (m, fp, kd, c)

av Elizabeth Nyström (m), Johnny Gylling (kd), Jan-Evert Rådström (m), Runar Patriksson (fp), Sven Bergström (c), Björn Hamilton (m) och Christer Winbäck (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om bredbandsutbyggnad m.m. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2004/05:N11 av Åsa Torstensson m.fl. (c, m, fp, kd) yrkande 14,
 2005/06:T1 av Sven Bergström m.fl. (c, m, fp, kd) yrkandena 10 och 11,
 2005/06:T321 av Bengt-Anders Johansson m.fl. (m, fp, c, kd) yrkande 5,
 2005/06:T497 av Fredrik Reinfeldt m.fl. (m) yrkande 19 och
 2005/06:N383 av Yvonne Ångström m.fl. (fp) yrkande 9 och
 avslår motionerna
 2005/06:T578 av Agneta Lundberg m.fl. (s) yrkande 13,
 2005/06:T590 av Åsa Lindestam (s) och
 2005/06:T603 av Peter Jonsson m.fl. (s) yrkande 8.

Ställningstagande

Allianspartierna i trafikutskottet anser att utbyggnaden av bredband inte har gått i den takt som många hoppades på för några år sedan. Osäkerheten kring spelreglerna har fördröjt utbyggnaden. Vi anser att själva grunden för regeringens bredbandspolitik är felaktig. Genom att redan från början lägga energin främst på hur stöd och subventioner skulle utformas gick man miste om den dynamik som skulle ha kunnat prägla bredbandsdiskussionen. Resultatet av regeringens statsbidrag för bredbandsutbyggnaden håller inte oväntat på att bli ett kommunalt bredbandsmonopol.

Allianspartierna i trafikutskottet anser därför att staten bör samla alla marknadens aktörer och kräva en samsyn kring hur den fortsatta utbyggnaden skall gå till. Det bör ske enligt följande principer:

1. Konkurrensneutralitet. I dag byggs slutna nät, där användarna för lång tid knyts till en enda operatör som också levererar tjänster. Det hämmar utvecklingen av nya tjänster.

2. Skalbarhet. Kraven på bandbredd kommer att öka. De nät som byggs i dag måste dimensioneras dels för ökade krav på bandbredd, dels med krav på större redundans, så att vi klarar både påfrestningar och trafiktoppar.

3. Likvärdighet. Det måste finnas möjligheter att få uppkoppling till ungefär likvärdiga villkor i hela landet.

Vi vill också framhålla att många i dag väljer att studera på distans. En förutsättning för detta är bredband för att nå ett bra resultat. Även ur ett jämställdhetsperspektiv har distansstudier stor betydelse. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

13. Konkurrensfrågor och bredbandsutbyggnad, punkt 14 (m, fp, kd, c)

av Elizabeth Nyström (m), Johnny Gylling (kd), Jan-Evert Rådström (m), Runar Patriksson (fp), Sven Bergström (c), Björn Hamilton (m) och Christer Winbäck (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om konkurrensfrågor och bredbandsutbyggnad. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2005/06:T1 av Sven Bergström m.fl. (c, m, fp, kd) yrkande 12 och

2005/06:T427 av Kenneth Lantz (kd) yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

Allianspartierna i trafikutskottet vill föreslå att man fastställer ett regelverk för hur de offentliga aktörerna inom infrastruktur och transporttjänster för bredband – både statliga och kommunala - skall samverka med de privata så att konkurrens och investeringar främjas. Offentligt ägda bolag och affärsverk med monopol på delar av sin verksamhet måste få tydliga direktiv att inte agera så att konkurrensen hämmas samt att de inte själva skall klättra uppåt i värdekedjan. Kommunledningarna måste säkra att de kommunala bolagen agerar i enlighet med kommunallagen. Fungerar inte detta får en ändring i kommunallagen övervägas. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

14. Sårbarheten i IT-infrastrukturen, punkt 16 (m, fp, kd, c)

av Elizabeth Nyström (m), Johnny Gylling (kd), Jan-Evert Rådström (m), Runar Patriksson (fp), Sven Bergström (c), Björn Hamilton (m) och Christer Winbäck (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om sårbarheten i infrastrukturen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2005/06:U384 av Holger Gustafsson m.fl. (kd) yrkande 7,

2005/06:T422 av Maria Larsson (kd) yrkande 1 och

2005/06:N481 av Maud Olofsson m.fl. (c) yrkande 10.

Ställningstagande

Vi anser att goda kommunikationer är en nyckelfråga i det moderna samhället. En väl utbyggd fysisk infrastruktur i form av vägar, järnvägar, elförsörjning och telekommunikationer i alla delar av landet är av avgörande betydelse för att skapa tillväxt i företagande på landsbygden. Ansvaret för en väl utbyggd fysisk infrastruktur med hög standard utgör en av statens kärnuppgifter. Mycket i samhället kan och skall överlämnas till marknadens aktörer och konkurrensutsättas, men huvudansvaret för den fysiska infrastrukturen får staten aldrig smita ifrån. Stormen Gudrun som drog över Sydsverige den 8–9 januari 2005 visar hur bräckliga tekniska system kan vara ställda inför naturens krafter. Vi anser att forskning som tydliggör och kartlägger svensk sårbarhet inför störningar i IT- och elsystem måste prioriteras. Vårt samhälle måste bli mer robust. Den övergripande strategin och samordningen av säkerheten i samhällsviktiga funktioner bör riksdag och regering ansvara för. Det som hände i Sydsverige får nu fungera som en väckarklocka för en rejäl upprustning av infrastrukturen i hela Sverige så att den blir tillförlitlig, både den fysiska och digitala. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

15. Reservkraftverk, punkt 17 (c)

av Sven Bergström (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om reservkraftverk. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2005/06:T328 av Claes Västerteg och Eskil Erlandsson (båda c) yrkande 1,

2005/06:T366 av Jan Andersson och Eskil Erlandsson (båda c) och
2005/06:T390 av Margareta Andersson och Agne Hansson (båda c).

Ställningstagande

Centerpartiet vill framhålla att orkanen Gudruns härjningar i södra Sverige i början av år 2005 på ett hårdhänt sätt visade hur sårbart vårt samhälle är. Stormen Gudrun medförde att människor var utan el och telefon veckovis. Den fasta telefonin slogs ut, men också mobiltelefontrafiken, vilket berodde på att mobilmasternas reservkraftförsörjning var klart otillräcklig. De batterier som är avsedda att stå för elförsörjningen vid ett avbrott klarar att försörja masten några få timmar. Detta är klart otillräckligt. Elkraftverk som kan driva masten kontinuerligt vid avbrott är enligt vår uppfattning ett minimikrav. Det ryms inom rimliga investeringskostnader, om man ser till den nytta det utgör i ett krisläge. Att det finns reservkraft skall vara ett krav på samtliga operatörer. För att en händelse som den i samband med stormen Gudrun inte skall upprepas anser vi att samhället bör ställa högre krav på operatörerna att ha reservkraftverk i anslutning till mobilmasterna och att de också är skyddade för stöld och åverkan. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

16. Nationell roaming, punkt 18 (c)

av Sven Bergström (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 18 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om nationell roaming. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:T328 av Claes Västerteg och Eskil Erlandsson (båda c) yrkande 2 och avslår motion 2005/06:T425 av Tomas Eneroth m.fl. (s).

Ställningstagande

Centerpartiet vill peka på att det under räddningsarbetet efter stormen Gudruns härjningar även visade sig att de som hade eller skaffade sig utländska mobiltelefonabonnemang hade bättre tillgång till nätet än de med svenska abonnemang. Skälet till detta var att de utländska abonnemangen söker efter den starkaste sändaren oavsett vilken operatör som äger sändaren. För att säkerställa möjligheten att kommunicera även i situationer med svåra påfrestningar bör mobiltelefonnäten göras kompatibla, dvs. att de fungerande masterna genom s.k. roaming blir tillgängliga för alla oavsett operatör. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

17. Standardisering och terminologi, punkt 20 (m, fp, kd, c)

av Elizabeth Nyström (m), Johnny Gylling (kd), Jan-Evert Rådström (m), Runar Patriksson (fp), Sven Bergström (c), Björn Hamilton (m) och Christer Winbäck (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 20 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om standardisering och terminologi. Därmed bifaller riksdagen motion

2005/06:T1 av Sven Bergström m.fl. (c, m, fp, kd) yrkandena 17–20.

Ställningstagande

Allianspartierna i trafikutskottet anser att offentlig sektor kan spela en viktig roll för att motverka utvecklingen av alltför slutna standarder, vilket försvårar en fungerande konkurrens och effektiv kommunikation mellan såväl myndigheter som företag. Vi anser att en viktig användning av öppna standarder också innebär att effektivisera myndigheternas egen kommunikation. Deltagande i ett myndighetsgemensamt system, som Statskontorets SHS (spridnings- och hämtningssystem), bör vara ett krav på statliga myndigheter och en starkt uppmuntrad möjlighet för kommuner och landsting. Allianspartierna vill också framhålla att närbesläktad med frågan om öppna standarder är frågan om hantering av öppen källkod eller fri licensiering. Genom att bygga upp statlig kompetens inom området öppen källkod minskar tröskelkostnaden för andra aktörer, som myndigheter eller kommuner, då de introducerar motsvarande lösningar. På sikt är potentialen stor att detta också leder till kostnadsminskningar för offentliga datalösningar. En självklar del i en sådan policy är att upphandlingar av tjänster som inkluderar framställning av ny, särskilt skriven programvara bör utgå från att källkod kan göras fritt tillgänglig, både för att stimulera teknikutveckling och för att minska andra aktörers kostnader, om det inte finns skäl för annat, exempelvis i form av lägre pris. Detta lägre pris skall dock vägas mot den nytta andra aktörer inom offentlig sektor kan ha av att få ta del av programvaran. Det har t.ex. skett då Stockholms läns landsting nyligen lät källkoden till tre nya programvaror gå fri. Vi anser att motsvarande attityd bör prägla statlig upphandling. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

18. Lag om nationella toppdomäner för Sverige på Internet, punkt 21 (m, fp, kd, c)

av Elizabeth Nyström (m), Johnny Gylling (kd), Jan-Evert Rådström (m), Runar Patriksson (fp), Sven Bergström (c), Björn Hamilton (m) och Christer Winbäck (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 21 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om lag om nationella toppdomäner för Sverige på Internet. Därmed bifaller riksdagen motion

2005/06:T1 av Sven Bergström m.fl. (c, m, fp, kd) yrkande 23 och avslår proposition 2004/05:175 punkt 1.

Ställningstagande

Allianspartierna i trafikutskottet vill framhålla att Internet vuxit fram som ett spontant samarbete mellan institutioner och individer. Den betydelse och det genomslag som Internet har fått är ett mycket bra exempel på hur samhället kan samverka utan statliga ingrepp. Att Internet får kvarstå som en spontan ordning är därför av fundamental ideologisk betydelse för dem som betraktar staten som enda källa för samhällliga nyttigheter kontra dem som tror på individens förmåga utan statlig inblandning. Framväxten av Internet har bidragit till att skapa nya affärsmöjligheter och utöka de mänskliga kontakterna till absolut övervägande positiv del. Detta får inte skymma det faktum att Internet även medfört negativa konsekvenser såsom spridandet av barnpornografi, ekonomiska intrång och mycket annat. Men detta är kriminella handlingar som är straffbara och som skall bekämpas genom aktiva polisinsatser. Att försöka stävja kriminalitet genom att lägga under sig toppdomänen .se är sålunda inte rätt väg att gå.

Att Internet har fått en stor betydelse för samhället kan inte i sig motivera statlig inblandning. Beroendet av fungerande infrastruktur på det telekommunikativa området har till dags dato skötts tillfredsställande av ansvariga institutioner. Internets styrka ligger i dess ursprungliga syfte, att tillhandahålla en fungerande infrastruktur när statliga funktioner fallerar. Utformningen av Internet ligger i stor utsträckning hos användarna. Därför bör även fortsättningsvis användarna ansvara för Internet. Allianspartierna anser därför att ansvaret för toppdomänen .se inte bör föras över på staten. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

19. Konkurrensfrågor inom teleområdet, punkt 28 (m, fp, kd, c)

av Elizabeth Nyström (m), Johnny Gylling (kd), Jan-Evert Rådström (m), Runar Patriksson (fp), Sven Bergström (c), Björn Hamilton (m) och Christer Winbäck (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 28 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om konkurrensfrågor inom teleområdet. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2005/06:T500 av Christer Winbäck m.fl. (fp) yrkande 8 och

2005/06:T608 av Johnny Gylling m.fl. (kd) yrkande 16.

Ställningstagande

Vi vill framhålla att den avreglerade telefonmarknaden har betytt oerhört mycket för Sveriges utveckling de senaste tio åren. Många teleoperatörer har gett sig in på marknaden för fastnättelefoni och konkurrerar med Telia Sonera, som äger och kontrollerar i princip alla accessnät. Tyvärr innebär detta ensidiga ägande att konkurrensen är bristfällig. Sedan januari 2001 gäller EU-förordningen om lika tillträde till accessnätet, men i och med höga avgifter för operatörer som vill ha tillträde till nätet finns risken att konkurrensen inte fungerar på tillfredsställande sätt. Post- och telestyrelsen (PTS) har till uppgift att bevaka denna typ av frågor. Den kritik som vi tidigare framfört kvarstår, då det fortfarande finns klagomål från övriga operatörer om att det är både dyrt och svårt att få tillgång till accessnätet. Vi anser att regeringen måste uppmärksamma dessa problem och ge PTS de verktyg som behövs för att ingripa. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

20. Oregistrerade mobilabonnemang m.m., punkt 29 (kd, c)

av Johnny Gylling (kd) och Sven Bergström (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 29 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om registrerade mobilabonnemang m.m. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2005/06:T377 av Erling Wälivaara (kd) och

2005/06:T450 av Staffan Danielsson och Jörgen Johansson (båda c) samt avslår motion

2005/06:T491 av Torsten Lindström (kd).

Ställningstagande

Vi vill framhålla att översynen av lagstiftningen på teleområdet har mynnat ut i en ny lag (2003:389) om elektronisk kommunikation som ersätter tidigare telelagar. Trots ett ökat användande av kontantkort och ökade problem med dessa oregistrerade abonnemang har detta problem inte lyfts fram i den nya lagstiftningen. Vi anser att regeringen måste ta tag i detta problem för att motverka dessa anonyma samtal som används för kränkningar, hot, trakasserier och illegal handel. I Norge är det nu krav på att mobiltelefonoperatörerna måste hålla ett fullständigt kundregister, även för kontantkort. På begäran från polisen måste man utan kostnad redovisa vem som är ansvarig innehavare av sökt abonnemang. EU:s justitieministrar har också diskuterat regler om att registrera kontantkort. Vi anser att en utredning omedelbart bör tillsättas för att se över vilka möjligheter som finns för att öka registreringen av kontantkort och minska den illegala användningen. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

21. Kostnader för lagring av trafikuppgifter, punkt 30 (m)

av Elizabeth Nyström (m), Jan-Evert Rådström (m) och Björn Hamilton (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 30 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om kostnader för lagring av trafikuppgifter. Därmed bifaller riksdagen motion

2005/06:K399 av Henrik von Sydow (m) yrkande 2.

Ställningstagande

Moderata samlingspartiet anser att regeringen inte på ett tillfredsställande sätt redogjort för nyttan av den föreslagna datalagringen av teletrafik. Vid vilka typer av brottsutredningar kan det t.ex. vara aktuellt att använda sig av registret. Står nyttan i de olika fallen i proportion till det ingrepp i människors integritet som lagringen innebär, och vilka är de potentiella riskerna för missbruk? När en utredningsresurs blir gratis för myndigheterna finns det dessutom en betydande fara att denna resurs kommer att tas i anspråk till förfång för andra utredningsresurser, även om dessa kanske hade varit mer lämpliga, på grund av att kostnaden för dessa belastar myndigheten. Vi anser att det sålunda finns en risk att frånvaron av kostnadsansvar för staten snedvrider utredningsarbetet till förmån för datalagring, vilket i realiteten kan innebära såväl minskad effektivitet som sämre skydd

och onödiga kränkningar av enskilda människors integritet. Det goda blir därmed det godas fiende. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2004/05:175 Från IT-politik för samhället till politik för IT-samhället:

1. Regeringen föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till lag om nationella toppdomäner för Sverige på Internet.
2. Regeringen föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i jordabalken.
3. Regeringen föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till lag om upphävande av kungörelsen (1915:288) angående förbud att utan särskilt tillstånd framdraga enskild telegraf-, telefon- eller annan svagströmsledning över riksgränsen.
4. Regeringen föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i fastighetsbildningslagen (1970:988).
5. Regeringen föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i ledningsrättslagen (1973:1144).
6. Regeringen föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation.
7. Regeringen föreslår att riksdagen godkänner vad regeringen föreslår om målet för politiken för informationssamhället (avsnitt 6.2).
8. Regeringen föreslår att riksdagen godkänner vad regeringen föreslår om delmål för politiken för informationssamhället samt att den IT-politiska inriktning och de prioriterade uppgifter riksdagen beslutat om skall upphöra att gälla (avsnitt 6.3, 6.4 och 6.5).

Följdmotion

2005/06:T1 av Sven Bergström m.fl. (c, m, fp, kd):

1. Riksdagen avslår regeringens proposition 2004/05:175 Från IT-politik för samhället till politik för IT-samhället.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att statens insatser för IT-området i högre utsträckning måste inriktas mot att utveckla det näringsliv som bygger på forskning, innovationer och avancerad tillverkning.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om företags- och branschpassade och lokala utbildningspaket för kompetensutveckling inom IT för mindre företag.

9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om ett utvecklat IT-politiskt samarbete inom Norden
och de baltiska länderna.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om att staten bör samla alla marknadens aktörer och
kräva en samsyn kring hur den fortsatta utbyggnaden av IT-infra-
strukturen skall gå till.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om att den fortsatta utbyggnaden av IT-infrastrukturen
bör ske enligt principerna om konkurrensneutralitet, skalbarhet och
likvärdighet.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om att fastställa regelverket för hur de offentliga aktö-
rerna inom infrastruktur och transporttjänster för bredband skall
samverka med de privata så att konkurrens och investeringar främjas.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om konkreta mål med uppföljning och en handlingsplan
för 24-timmarsmyndigheten.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om att samordningen inom Regeringskansliet kring IT-
politiken bör förstärkas och förbättras.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om att ge myndigheter i uppdrag att se över hur väl
olika grupper har tillgång till myndighetens IT-baserade information.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om att initiativ bör tas för att ett jämställdhetsperspektiv
skall genomsyra IT-utvecklingen inom den offentliga sektorn.
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om att det bör vara en gemensam policy för hela den
statliga sektorn att undvika proprietära, dvs. egna, lösningar.
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om att deltagande i ett myndighetsgemensamt system
bör vara ett krav på statliga myndigheter och en starkt uppmuntrad
möjlighet för kommuner och landsting.
19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om alternativa licensformer.
20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om att offentlig upphandling av tjänster som inkluderar
programvaruproduktion bör utgå från att källkod skall göras fritt
tillgänglig.
21. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om att intensifiera arbetet med en standardiserad e-
legitimation.

22. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en genomlysning av den befintliga svenska lagstiftningen i syfte att göra den teknikneutral och långsiktig.
23. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att inte föra över ansvaret för toppdomänen .se på staten.
26. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en sammanhållen elektronisk vårdokumentation.
27. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att genom styrning och samordning uppmuntra offentlig sektor att gå över från fysiska transporter till virtuella möten, e-tjänster, distansutbildning etc. och tydligt sätta upp mål, mäta och synliggöra vilka effekter som kan åstadkommas vad gäller t.ex. energiförbrukningen med hjälp av IT.

Motion väckt med anledning av prop. 2004/05:56

2004/05:N11 av Åsa Torstensson m.fl. (c, m, fp, kd):

14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om infrastrukturens, i form av el, tele, mobil och Internet, betydelse för landets turistföretagare.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2005

2005/06:K399 av Henrik von Sydow (m):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs med beaktande av vem som bör bära kostnaderna för registreringen.

2005/06:U384 av Holger Gustafsson m.fl. (kd):

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vikten av att omvandla intentionerna i proposition 2004/05:175 till konkreta åtgärder.

2005/06:T240 av Ola Sundell (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om tillgång till mobil – trådlös – kommunikation i hela Sverige.

2005/06:T287 av Eskil Erlandsson och Jan Andersson (båda c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att framlägga förslag till en förändrad telelagstiftning innebärande att rätt till avbrottsersättning vid avbrott i det fasta telenätet införs.

2005/06:T300 av Agne Hansson m.fl. (c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ändringar i telelagen för snabbare åtgärder vid teleavbrott.

2005/06:T321 av Bengt-Anders Johansson m.fl. (m, fp, c, kd):

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om tillgången till bredband.

2005/06:T328 av Claes Västerteg och Eskil Erlandsson (båda c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att mobiloperatörerna åläggs att säkerställa att tillräcklig reservkraft finns vid mobiltelestationerna.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att mobiltelefonnäten i katastrofsituationer genom s.k. roaming görs tillgängliga för samtliga användare oavsett operatör.

2005/06:T350 av Erling Wälivaara (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att det analoga mobiltelenätet, NMT, inte bör släckas ned innan ett nytt digitalt mobilnät med samma geografiska täckning som det nuvarande NMT-nätet har byggts upp.

2005/06:T360 av Billy Gustafsson (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att överväga att ta fram en strategi som ger hela befolkningen möjlighet att använda IT.

2005/06:T366 av Jan Andersson och Eskil Erlandsson (båda c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om säkrare mobiltelefoni vid strömavbrott.

2005/06:T377 av Erling Wälivaara (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om tillsättandet av en utredning för att se över möjligheterna att komma till rätta med problemen gällande oregistrerade mobilabonnemang.

2005/06:T390 av Margareta Andersson och Agne Hansson (båda c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om mobiloperatörernas ansvar för att mobiltelefoner skall kunna användas i katastroflägen.

2005/06:T422 av Maria Larsson (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att återkomma till riksdagen med förslag om hur säkerheten i SOS-numret 112 kan öka.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att teleoperatörers skadeståndsplikt mot enskilda bör regleras i lag.

2005/06:T425 av Tomas Eneroth m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av att överväga förstärkt möjlighet till nationell roaming.

2005/06:T427 av Kenneth Lantz (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att tydliggöra att kommunerna ej skall bygga konkurrerande stadsnät där alternativ redan finns.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att uppdra åt Post- och telestyrelsen att se över kommunernas bredbandsutbyggnad och föreslå åtgärder för att förhindra ett fortsatt missbruk av offentliga medel.

2005/06:T450 av Staffan Danielsson och Jörgen Johansson (båda c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att säkra spårbarheten för telefonsamtal.

2005/06:T491 av Torsten Lindström (kd):

Riksdagen begär att regeringen återkommer med förslag till ändring i lagen om elektronisk kommunikation.

2005/06:T497 av Fredrik Reinfeldt m.fl. (m):

19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om IT.

2005/06:T500 av Christer Winbäck m.fl. (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om IT och tillväxt.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att främja användning av kryptering hos myndigheter.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om möjligheterna till fungerande mobiltelefonitäckning i de glesast befolkade delarna av vårt land.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om Konkurrensverket som övervakare.

8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om konkurrens inom mobiltelefonin.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om IT för äldre.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om IT för funktionshindrade.
24. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om åtgärder för att stärka IT-tillgängligheten för invandrare.

2005/06:T510 av Lennart Klockare och Lars U Granberg (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om utbyggnad av 3 G-nätet i glesbygd.

2005/06:T545 av Per Erik Granström och Kurt Kvarnström (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att sätta användaren i fokus när man utformar tekniska lösningar på myndigheter och offentlig service.

2005/06:T578 av Agneta Lundberg m.fl. (s):

13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att hela landet snarast måste få tillgång till teleförlbindelser som klarar att överföra stora datamängder med hög hastighet.

2005/06:T590 av Åsa Lindestam (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att skapa en gemensam standardisering inom installation och produktion av optofiber och bredband.

2005/06:T603 av Peter Jonsson m.fl. (s):

8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om utveckling av informationsteknik i Västsverige.

2005/06:T608 av Johnny Gylling m.fl. (kd):

16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om skärpt tillsyn av konkurrensen på fast telefoni.
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att inrätta av en nationell IT-samordnare.

2005/06:N383 av Yvonne Ångström m.fl. (fp):

9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om IT-kommunikationer.

10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om telefoni och mobiltelefonförsörjning.

2005/06:N481 av Maud Olofsson m.fl. (c):

10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om behovet av en god och tillförlitlig infrastruktur, både fysisk och digital.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

2.1 Förslag till lag om nationella toppdomäner för Sverige på Internet

Härigenom föreskrivs¹ följande.

Lagens tillämpningsområde

1 § Denna lag gäller teknisk drift av nationella toppdomäner för Sverige på Internet samt tilldelning och registrering av domännamn under dessa toppdomäner.

Definitioner

2 § I denna lag avses med

domännamnssystemet: det internationella hierarkiska system som för befordringsändamål på Internet används för att tilldela domännamn,

domän: nivå i domännamnssystemet och del av domännamn,

domännamn: unikt namn sammansatt av domäner, där en i domännamnssystemet lägre placerad domän står före en domän som är högre placerad i systemet,

toppdomän: den domän som återfinns sist i ett domännamn,

nationell toppdomän: toppdomän som betecknar en nation eller en region,

administration: teknisk drift av en toppdomän samt tilldelning och registrering av domännamn under denna,

domänadministratör: den som ansvarar för administration av en nationell toppdomän för Sverige,

namnserver: dator i ett elektroniskt kommunikationsnät som programmerats så att den lagrar och distribuerar information om domännamn samt tar emot och svarar på frågor om domännamn.

Förhållandet till personuppgiftslagen

3 § Bestämmelserna i personuppgiftslagen (1998:204) gäller vid behandling av personuppgifter i administrationen av en nationell toppdomän för Sverige, om inte annat följer av denna lag.

Bestämmelserna i personuppgiftslagen om rättelse och skadestånd gäller även vid behandling av personuppgifter enligt denna lag eller enligt föreskrifter som meddelats med stöd av lagen.

¹ Se Europaparlamentets och rådets direktiv 98/34/EG av den 22 juni 1998 om ett informationsförfarande beträffande tekniska standarder och föreskrifter och beträffande föreskrifter för informationssamhällets tjänster (EGT L 204, 21.7.1998, s. 37, Celex 31998L0034), ändrat genom Europaparlamentet och rådets direktiv 98/48/EG (EGT L 217, 5.8.1998, s. 18, Celex 31998L0048).

Anmälan

4 § En domänadministratör skall anmäla sin verksamhet till den myndighet som regeringen bestämmer (tillsynsmyndigheten). Domänadministratören skall också till tillsynsmyndigheten anmäla om administrationen helt eller delvis uppdras åt annan.

Teknisk drift

5 § En domänadministratör skall bedriva verksamheten på ett säkert och effektivt sätt i allmänhetens intresse. Domänadministratören skall

1. lagra tilldelade domännamn och andra uppgifter som är nödvändiga för att stödja den del av domännamssystemet som toppdomänen omfattar i en databas,
2. distribuera uppgifterna till namnservrarna för toppdomänen och se till att informationen i dessa är korrekt och lätt tillgänglig,
3. säkerställa en fungerande trafik mellan namnservrarna och Internet,
4. upprätthålla ett effektivt skydd av uppgifterna i toppdomänen,
5. ha personal med tillräcklig kompetens och erfarenhet för verksamheten, samt
6. ha sådana rutiner för verksamheten som uppfyller erkända standarder.

Register

6 § En domänadministratör skall föra ett register över tilldelade domännamn under toppdomänen och löpande upprätta säkerhetskopior av registeruppgifterna.

Registret skall innehålla

1. domännamnet,
2. namnet på domännamnsinnehavaren och dennes postadress, telefonnummer och adress för elektronisk post,
3. namnet på den som tekniskt administrerar domännamnet och dennes postadress, telefonnummer och adress för elektronisk post,
4. uppgifter om de namnservrar som är knutna till domännamnet, samt
5. övrig teknisk information som behövs för att administrera domännamnet.

Uppgifterna i registret skall kunna hämtas utan avgift via Internet. Personuppgifter får dock göras tillgängliga på detta sätt endast om den registrerade har samtyckt till det.

Domänadministratören är personuppgiftsansvarig för behandling av personuppgifter i registret.

Tilldelning av domännamn

7 § En domänadministratör skall fastställa och ge offentlighet åt sina regler för tilldelning, registrering, avregistrering och överföring av domännamn under toppdomänen. Reglerna skall utformas så att förfarandet är öppet och icke-diskriminerande, med särskilt beaktande av

1. skyddet för den personliga integriteten,
2. användarnas intressen och andra allmänna intressen, samt
3. utvecklingen inom Internetområdet.

Domänadministratören skall tillhandahålla ett effektivt förfarande för lösning av tvister om tilldelning av domännamn.

Överföring av uppgifter

8 § En domänadministratör skall se till att uppgifterna i den databas som anges i 5 § 1 och det register som anges i 6 § överförs till tillsynsmyndigheten.

Bemyndigande

9 § Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten får meddela föreskrifter om

1. på vilket sätt skyldigheter enligt 5 § skall fullgöras,
2. register och säkerhetskopior enligt 6 §, samt
3. överföring enligt 8 §.

Tillsyn

10 § Tillsynsmyndigheten skall ha tillsyn över efterlevnaden av lagen och av föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen.

11 § En domänadministratör skall på tillsynsmyndighetens begäran lämna den information och bereda den tillgång till utrustning och annat som behövs för tillsynen.

Tillsynsmyndigheten har rätt att när det behövs för tillsynen få tillträde till områden, lokaler och andra utrymmen, dock inte bostäder, där verksamhet som omfattas av denna lag bedrivs.

12 § Tillsynsmyndigheten får meddela de förelägganden som behövs för efterlevnaden av denna lag eller föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen.

Beslut om föreläggande får förenas med vite.

13 § Tillsynsmyndigheten har rätt att få verkställighet hos kronofogdemyndigheten av beslut som avser åtgärder enligt denna lag. Därvid gäller bestämmelserna i utsköningsbalken om sådan verkställighet som avses i 16 kap. 10 § den balken.

Verksamhet i krig

14 § Är Sverige i krig eller krigsfara eller råder det sådana utomordentliga förhållanden som är föranledda av att det är krig utanför Sveriges gränser eller av att Sverige har varit i krig eller krigsfara, får regeringen meddela de föreskrifter om administrationen av en nationell toppdomän

för Sverige som behövs med hänsyn till landets försvar eller säkerhet i övrigt.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om den fredstida planeringen för totalförsvarets behov av adressering med användande av domännamnssystemet under sådana förhållanden som anges i första stycket.

Överklagande

15 § Tillsynsmyndighetens beslut enligt denna lag eller enligt föreskrifter som meddelats med stöd av lagen får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

16 § Ett beslut enligt denna lag eller enligt föreskrifter som meddelats med stöd av lagen gäller omedelbart, om inte något annat anges i beslutet.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2006.

2.2 Förslag till lag om ändring i jordabalken

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 1 § jordabalken¹ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

1 §²

Till en fastighet hör byggnader, ledningar, stängsel och andra anläggningar som har anbragts inom fastigheten för stadigvarande bruk, på rot stående träd och andra växter, naturlig gödsel.

Till en fastighet hör även en sådan byggnad eller annan anläggning som är uppförd utanför fastigheten, om den är avsedd för stadigvarande bruk vid utövandet av ett servitut till förmån för fastigheten och inte hör till den fastighet där den finns. Detsamma gäller i fråga om en ledning för vilken ledningsrätt har beviljats, om det vid en förrättning enligt ledningsrättslagen (1973:1144) har förordnats att rätten skall höra till fastigheten.

Till en fastighet hör även en sådan byggnad eller annan anläggning som är uppförd utanför fastigheten, om den är avsedd för stadigvarande bruk vid utövandet av ett servitut till förmån för fastigheten och inte hör till den fastighet där den finns. Detsamma gäller i fråga om en ledning *eller annan anordning* för vilken ledningsrätt har beviljats, om det vid en förrättning enligt ledningsrättslagen (1973:1144) har förordnats att rätten skall höra till fastigheten.

Denna lag träder i kraft den 1 februari 2006.

¹ Balken omtryckt 1971:1209.

² Senaste lydelse 2003:626.

2.3 Förslag till lag om upphävande av kungörelsen (1915:288) angående förbud att utan särskilt tillstånd framdraga enskild telegraf-, telefon- eller annan svagströmsledning över riksgränsen

Härigenom föreskrivs att kungörelsen (1915:288) angående förbud att utan särskilt tillstånd framdraga enskild telegraf-, telefon- eller annan svagströmsledning över riksgränsen skall upphöra att gälla den 1 februari 2006.

2.4 Förslag till lag om ändring i fastighetsbildningslagen (1970:988)

Härigenom föreskrivs att 7 kap. 2 § fastighetsbildningslagen (1970:988)¹ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 kap. 2 §²

Servitut som avser skogsfång eller rätt att dra ledning enligt ledningsrättslagen (1973:1144) får inte bildas genom fastighetsreglering.

Servitut som avser skogsfång eller rätt att dra *fram* ledning *eller annan anordning* enligt ledningsrättslagen (1973:1144) får inte bildas genom fastighetsreglering.

Servitut som avser vattenverksamhet och kan upplåtas med stöd av 28 kap. 10 § miljöbalken får bildas genom fastighetsreglering endast om tillstånd till verksamheten har meddelats enligt vattenlagen (1983:291) eller miljöbalken eller om det är uppenbart att varken allmänna eller enskilda intressen skadas genom verksamhetens inverkan på vattenförhållandena. Andra servitut till förmån för vattenverksamhet som kan upplåtas enligt miljöbalken får inte bildas genom fastighetsreglering.

Servitut, som kan upplåtas efter prövning vid särskild förrättning i andra fall än som anges i första och andra styckena, får bildas genom fastighetsreglering endast om åtgärden sker i samband med en annan fastighetsbildningsåtgärd och är av betydelse för denna.

Denna lag träder i kraft den 1 februari 2006.

¹ Lagen omtryckt 1992:1212.

² Senaste lydelse 1998:865.

2.5 Förslag till lag om ändring i ledningsrättslagen (1973:1144)

Härigenom föreskrivs i fråga om ledningsrättslagen (1973:1144) dels att 1, 11 a, 12, 15, 22, 23, 31 och 35 §§ skall ha följande lydelse, dels att det i lagen skall införas en ny paragraf, 2 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Enligt denna lag kan den som för ledning vill utnyttja utrymme inom fastighet få rätt därtill (ledningsrätt). Fråga om ledningsrätt prövas vid förrättning.

Ledningsrätt omfattar enligt vad som *bestämmas* vid förrättningen befogenhet att inom fastigheten *vidtaga* de åtgärder som behövs för att *framdraga* och *begagna* ledningen. På begäran av ledningsrättshavaren kan förordnas att ledningsrätt skall höra till dennes fastighet eller inskrivna tomträtt.

Föreslagen lydelse

1 §¹

Enligt denna lag kan den som för ledning *eller annan anordning* vill utnyttja utrymme inom fastighet få rätt därtill (ledningsrätt). Fråga om ledningsrätt prövas vid förrättning.

Ledningsrätt omfattar enligt vad som *bestäms* vid förrättningen befogenhet att inom fastigheten *vidta* de åtgärder som behövs för att *dra fram* och *använda en ledning eller annan anordning*. På begäran av ledningsrättshavaren kan förordnas att ledningsrätt skall höra till dennes fastighet eller inskrivna tomträtt.

2 a §

Lagen gäller även för tunnlar, kulvertar, rör och andra liknande anordningar, om anordningen skall användas för att senare dra fram en sådan ledning som anges i 2 § första stycket 1 eller 2 genom den.

Ledningsrätt för en sådan anordning som avses i första stycket ger ledningsrättshavaren rätt att även dra fram och använda ledningar av det slag som anges i 2 § första stycket 1 eller 2 i den utsträckning som bestäms vid förrättningen.

11 a §²

Lantmäterimyndigheten får *i fråga om ledningsrätt som avser*

Lantmäterimyndigheten får förordna att ledningsrättshavaren har

¹ Senaste lydelse 2004:643.

² Senaste lydelse 2004:643.

en sådan ledning som anges i 2 § första stycket 1 förordna att ledningsrättshavaren har rätt att låta någon annan dra fram och använda ytterligare ledningar av detta slag inom det upplåtna utrymmet. Ett sådant förordnande får meddelas endast om det med hänsyn till ledningens beskaffenhet finns ett behov av en sådan rätt. Bestämmelserna i 6–11 §§ skall tillämpas.

rätt att låta någon annan dra fram och använda ytterligare ledningar inom det upplåtna utrymmet. Ett sådant förordnande får meddelas endast om

1. den ytterligare ledningen är av det slag som anges i 2 § första stycket 1, och

2. det med hänsyn till ledningens beskaffenhet finns ett behov av en sådan rätt.

Vid prövningen av en fråga enligt första stycket skall bestämmelserna i 6–11 §§ tillämpas.

Om lantmäterimyndigheten har meddelat ett sådant förordnande som avses i första stycket, får ledningsrättshavaren själv dra fram och använda en sådan ledning som avses i förordnandet i stället för att låta någon annan göra det.

12 §³

Mark eller annat utrymme för ledning får tagas i anspråk på fastighet, om det *icke* orsakar synnerligt men för fastigheten.

Även om synnerligt men uppkommer, är fastighet skyldig att avstå utrymme, om ledningen är av väsentlig betydelse från allmän synpunkt eller om *ledningen* enligt beslut av koncessionsmyndighet skall *framdragas* över fastigheten. Om ägaren begär det, skall fastigheten inlösas. Är olägenheten begränsad till viss del av fastigheten, skall endast den delen inlösas.

Mark eller annat utrymme för ledning *eller sådan anordning som avses i 2 a §* får *tas* i anspråk på fastighet, om det *inte* orsakar synnerligt men för fastigheten.

Även om synnerligt men uppkommer, är fastighet skyldig att avstå utrymme, om ledningen *eller den avsedda ledningen* är av väsentlig betydelse från allmän synpunkt eller om *den* enligt beslut av koncessionsmyndighet skall *dras fram* över fastigheten. Om ägaren begär det, skall fastigheten inlösas. Är olägenheten begränsad till viss del av fastigheten, skall endast den delen inlösas.

Ledningsrättshavaren är berättigad att lösa sådan fastighet eller del av fastighet som avses i andra stycket, om detta skulle medföra endast en ringa höjning av den ersättning som tillkommer fastighetsägaren och denne *icke* har ett beaktansvärt intresse av att behålla fastigheten eller fastighetsdelen. Vid bedömning av frågan om rätt till inlösen föreligger, skall kostnad för åtgärd som anges i 4 kap. 1 § andra stycket expropriationslagen (1972:719) räknas in i ersättningen.

Bestämmelserna i 1 kap. 3 och 4 §§ expropriationslagen *äger motsvarande tillämpning* vid upplåtelse och inlösen enligt denna paragraf. *Utan hinder av* dessa

Bestämmelserna i 1 kap. 3 och 4 §§ expropriationslagen *skall tillämpas* vid upplåtelse och inlösen enligt denna paragraf. *Trots* dessa bestämmelser kan dock särskild

³ Senaste lydelse 2004:643.

bestämmelser kan dock särskild rätt som tillkommer staten och *ej* utgör vägrätt rubbas. Vidare får förordnas att rätten till utrymme för ledningen skall ha företräde framför särskild rätt som tillskapats genom expropriation eller annat tvångsförvärv eller vid fastighetsbildning eller på liknande sätt, dock *ej* om den särskilda rätten utgör vägrätt.

rätt som tillkommer staten och *inte* utgör vägrätt rubbas. Vidare får förordnas att rätten till utrymme för ledningen *eller anordningen* skall ha företräde framför särskild rätt som *har* tillskapats genom expropriation eller annat tvångsförvärv eller vid fastighetsbildning eller på liknande sätt, dock *inte* om den särskilda rätten utgör vägrätt.

15 §⁴

Ledningsrättsfråga upptages efter ansökan. Har vid fastighetsreglering förordnats att ledningsrättsfråga skall prövas enligt denna lag, får frågan dock upptagas utan ansökan.

Ledningsrättsfråga får prövas gemensamt med fastighetsbildningsåtgärd vid en förrättning. Sådan gemensam förrättning får åter delas upp på skilda förrättningar.

Är ledningen av större omfattning får, om det *finnes* lämpligt, prövningen av ledningsrättsfråga *uppdelas* på skilda förrättningar, *envar* avseende viss sträcka av ledningen.

Är ledningen *eller sådan anordning som avses i 2 a §* av större omfattning får, om det *är* lämpligt, prövningen av *en* ledningsrättsfråga *delas upp* på skilda förrättningar, *var och en* avseende *en* viss sträcka av ledningen *eller anordningen*.

Om det behövs vid en förrättning enligt denna lag, får lantmäterimyndigheten förordna om prövning enligt 14 kap. 1 § fastighetsbildningslagen (1970:988).

22 §⁵

Om det inte finns något hinder mot upplåtelsen, skall lantmäterimyndigheten meddela ledningsbeslut.

I ett ledningsbeslut anges

1. ledningens ändamål och huvudsakliga beskaffenhet,
2. utrymme som upplåts för ledningen,
3. en fastighet eller del av en fastighet som inlöses,
4. en byggnad eller annan anläggning som omfattas av ett beslut enligt 12 a §,
5. bestämmelser som avses i 1 § andra stycket,
6. den tid inom vilken ledningen skall vara utförd,
7. vad som i övrigt behöver föreskrivas rörande ledningen,
8. förordnande enligt 11 a § med uppgift om den huvudsakliga beskaffenheten av de ledningar som får dras fram och det utrymme som får tas i anspråk för dessa ledningar samt vad som i övrigt behöver föreskrivas i samband med förordnandet.

⁴ Senaste lydelse 2001:891.

⁵ Senaste lydelse 2004:643.

I fall som avses i 2 a § skall

1. vad som sägs i andra stycket 1 och 7 om ledning även gälla den anordning för vilken ledningsrätten upplåts, och

2. vad som sägs i andra stycket 2 och 6 om ledning i stället gälla anordningen.

Om en ledningsrättsfråga prövas gemensamt med en fastighetsbildningsåtgärd vid en förrättning, får ledningsbeslutet tas upp i fastighetsbildningsbeslutet.

23 §

Om det är lämpligt, får ledningsbeslut meddelas *utan hinder* av att tekniska arbeten och värderingar *ej* utförts. Under samma förutsättning får ledningsbeslut meddelas särskilt beträffande viss sträcka av ledningen.

Om det är lämpligt, får ledningsbeslut meddelas *trots* att tekniska arbeten och värderingar *inte har* utförts. Under samma förutsättning får ledningsbeslut meddelas särskilt beträffande viss sträcka av ledningen *eller anordningen*.

31 §⁶

Har inom ett år efter det att ersättningsbeslutet vann laga kraft ersättning enligt 13 § inte betalats på det sätt som har bestämts i beslutet och har inte heller någon som i beslutet tillerkänts sådan ersättning begärt verkställighet av beslutet i denna del, är ledningsbeslutet förfallet. Ledningsbeslutet är även förfallet, om ledningen inte har kommit till stånd inom den tid som har bestämts i beslutet. Detta gäller dock inte om den ledning som inte har kommit till stånd är en sådan som avses i 11 a §.

Har inom ett år efter det att ersättningsbeslutet vann laga kraft ersättning enligt 13 § inte betalats på det sätt som har bestämts i beslutet och har inte heller någon som i beslutet tillerkänts sådan ersättning begärt verkställighet av beslutet i denna del, är ledningsbeslutet förfallet. Ledningsbeslutet är även förfallet, om ledningen *eller anordningen* inte har kommit till stånd inom den tid som har bestämts i beslutet. Detta gäller dock inte om den ledning som inte har kommit till stånd är en sådan som avses i 11 a §.

Skall enligt ledningsbeslutet fastighet eller del därav inlösas, gäller beslutet i denna del utan hinder av bestämmelserna i första stycket.

Om särskilda skäl föreligger, får lantmäterimyndigheten besluta om förlängning av tid som anges i första stycket.

Ersättning som betalats får ej återkrävas på grund av att ledningsbeslutet förfallit enligt denna paragraf.

Bestämmelserna i första stycket första meningen gäller inte ersättning som fastställts vid särskild förrättning enligt 13 a §.

⁶ Senaste lydelse 2004:643.

35 §⁷

Överlåtelse av ledning, för vilken ledningsrätt upplåtits, är giltig endast om överlåtelsen omfattar även ledningsrätten. *Vad nu sagts gäller dock ej om ledningen överlåtits för att borttagas.*

Överlåtes ledningsrätt utan att den därmed avsedda ledningen samtidigt överlåtes, är överlåtelsen giltig endast om ledningen ännu ej byggts eller om den *borttagits*.

Vad som sägs i första och andra styckena gäller inte en sådan ledning som avses i 11 a § och som innehas av annan än ledningsrättshavaren.

Överlåtelse av ledning *eller annan anordning*, för vilken ledningsrätt *har* upplåtits, är giltig endast om överlåtelsen omfattar även ledningsrätten. *Detta gäller dock inte om ledningen eller anordningen har överlåtits för att tas bort.*

Överlåts ledningsrätt utan att den därmed avsedda ledningen *eller anordningen* samtidigt överlåts, är överlåtelsen giltig endast om ledningen *eller anordningen* ännu *inte har* byggts eller om den *har tagits bort*.

Denna lag träder i kraft den 1 februari 2006.

⁷ Senaste lydelse 2004:643.

2.6 Förslag till lag om ändring i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation

dels att 4 kap. 11 §, 5 kap. 7 och 14 §§, 7 kap. 11 § samt 8 kap. 21 § skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas en ny paragraf, 7 kap. 10 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 kap.

11 §

En operatör som avses i 4 § får förpliktas att iaktta kostnadstäckning eller tillämpa kostnadsorienterad eller annan prissättning för specificerade typer av samtrafik och andraformer av tillträde. Detta får ske om en marknadsanalys enligt 8 kap. 5 § visar att en brist på effektiv konkurrens innebär att operatören kan ta ut överpriser eller använda prispress på ett sätt som missgynnar slutanvändarna.

En operatör som avses i 4 § får förpliktas att iaktta kostnadstäckning eller tillämpa kostnadsorienterad eller annan prissättning för specificerade typer av samtrafik och andra former av tillträde. Detta får ske om en marknadsanalys enligt 8 kap. 6 § visar att en brist på effektiv konkurrens innebär att operatören kan ta ut överpriser eller använda prispress på ett sätt som missgynnar slutanvändarna.

En förpliktelse enligt första stycket kan även avse skyldighet för operatören att tillämpa en viss kostnadsredovisningsmetod. En sådan förpliktelse skall förenas med skyldighet att göra en beskrivning av metoden tillgänglig för allmänheten. Kostnadernas huvudkategorier och reglerna för kostnadsfördelningen skall framgå av beskrivningen.

Den som har förpliktats att kostnadsorientera sin prissättning skall visa att priserna är rättvisa och skäliga med hänsyn till kostnaderna och får åläggas skyldighet att justera sina priser.

Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om den metod som skall tillämpas för beräkning av kostnadsorienterade priser, om vilka faktorer som skall läggas till grund för beräkningen och på vilket sätt detta skall ske.

Lydelse enligt SFS 2005:240

Föreslagen lydelse

5 kap.

7 §

Den som tillhandahåller en allmänt tillgänglig telefonitjänst skall

1. medverka till att nödsamtal utan avbrott kan förmedlas avgiftsfritt för användaren,

2. i den mån det är tekniskt genomförbart, tillhandahålla den som mottar nödsamtal lokaliseringssuppgifter,

3. på villkor som är rättvisa, kostnadsorienterade och icke-diskriminerande tillgodose varje rimlig begäran om att lämna ut abonnentuppgifter som inte omfattas av sekretess eller tystnadsplikt enligt lag till den som bedriver eller avser att bedriva abonnentupplysning,

4. avgiftsfritt tillhandahålla en abonnent specificerade telefonräkningar som gäller användning av ett allmänt telefonnät *till fast nätanslutningspunkt* eller därtill hörande allmänt tillgängliga telefoni-tjänster, om inte abonnenten har begärt att räkningen skall vara ospecificerad,

4. avgiftsfritt tillhandahålla en abonnent specificerade telefonräkningar som gäller användning av ett allmänt telefonnät eller därtill hörande allmänt tillgängliga telefoni-tjänster, om inte abonnenten har begärt att räkningen skall vara ospecificerad,

5. se till att slutanvändare från andra stater inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet kan nå svenska nummer, vars sifferstruktur saknar geografisk betydelse, om det är tekniskt och ekonomiskt genomförbart och den uppringde abonnenten inte av kommersiella skäl har valt att begränsa tillträdet för uppringande från vissa geografiska områden, och

6. i verksamheten ta hänsyn till funktionshinderades behov av särskilda tjänster.

Samtal som är avgiftsfria för den uppringande abonnenten får inte anges på dennes telefonräkning.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om på vilket sätt skyldigheterna skall fullgöras och om undantag från skyldigheterna.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

14 §

Om en marknadsanalys enligt 8 kap. 6 § visar att det inte råder effektiv konkurrens på marknaden för tillhandahållandet av hela eller delar av det minimiutbud av hyrda förbindelser som fastställts i en förteckning över standarder i Europeiska gemenskapernas officiella tidning, får den som enligt 8 kap. 7 § har ett betydande inflytande på den marknaden i hela eller delar av landet förpliktas att

Om en marknadsanalys enligt 8 kap. 6 § visar att det inte råder effektiv konkurrens på marknaden för tillhandahållandet av hela eller delar av det minimiutbud av hyrda förbindelser som fastställts i en förteckning över standarder i Europeiska gemenskapernas officiella tidning, får den som enligt 8 kap. 7 § har ett betydande inflytande på den marknaden i hela eller delar av landet förpliktas att *tillhandahålla ett minimiutbud samt att*

1. under likvärdiga omständigheter tillämpa likvärdiga villkor mot andra som tillhandahåller likvärdiga tjänster,

2. tillhandahålla hyrda förbindelser till andra på samma villkor och med samma kvalitet som gäller för operatörens egna tjänster eller för dotterbolags eller samarbetspartners tjänster,

2 a. tillämpa kostnadsorienterad prissättning,

3. utforma och använda en lämplig kostnadsredovisningsmetod,
4. offentliggöra tekniska egenskaper,
5. offentliggöra taxor, periodiska hyresavgifter och övriga kostnader samt ange om dessa är differentierade, eller
6. offentliggöra leveransvillkor.

Taxor och leveransvillkor som offentliggjorts enligt första stycket 5 eller 6 får inte *ändras* utan tillstånd från den myndighet som regeringen bestämmer.

Avvikelse från taxor och leveransvillkor som offentliggjorts enligt första stycket 5 eller 6 får inte göras utan tillstånd från den myndighet som regeringen bestämmer.

7 kap.

10 a §

Om en part hänskjutit en tvist för avgörande enligt 10 § får tillsynsmyndigheten, om det med hänsyn till den frågeställning som tvisten aktualiserat är lämpligare att den avgörs genom en åtgärd inom ramen för den allmänna tillsynen, besluta att inte ta upp tvisten för avgörande.

Har myndigheten inte vidtagit någon sådan tillsynsåtgärd som avses i första stycket inom fyra månader från det att en part hänskjutit tvisten, skall myndigheten om någon av parterna gör en ny ansökan pröva tvisten enligt vad som anges i 10 §.

11 §

Om det med hänsyn till tvistens beskaffenhet är lämpligare, får tillsynsmyndigheten i stället för att ta upp en tvist till prövning hänskjuta den för medling. Parterna skall i sådant fall beredas tillfälle att till myndigheten komma in med förslag om lämplig person att vara medlare.

Om det med hänsyn till tvistens beskaffenhet är lämpligare, får tillsynsmyndigheten, i stället för att ta upp en tvist till prövning *eller vidta en åtgärd inom ramen för den allmänna tillsynen*, hänskjuta tvisten för medling. Parterna skall i sådant fall beredas tillfälle att till myndigheten komma in med förslag om lämplig person att vara medlare.

Har medling pågått i fyra månader eller avbrutits dessförinnan utan att parterna kommit överens, skall myndigheten på ny ansökan av någon av parterna pröva tvisten enligt vad som anges i 10 §.

8 kap.

21 §

Ett beslut om underrättelse enligt 7 kap. 4 § får inte överklagas.

Ett beslut om underrättelse enligt 7 kap. 4 § *och ett beslut om att*

*inte ta upp en tvist för avgörande
enligt 7 kap. 10 a § första stycket
får inte överklagas.*

Denna lag träder i kraft den 1 februari 2006.

BILAGA 3

Yttrande från bostadsutskottet

BOSTADSUTSKOTTET

SVERIGES
RIKSDAG

Utdrag ur

PROTOKOLL **UTSKOTTSSAMMANTRÄDE 2005/06:8**

DATUM	2005-11-15
TID	11.00-11.10
NÄRVARANDE	Se bilaga 1

- - -

§ 2 Yttrande till trafikutskottet

Utskottet fortsätter behandlingen av frågan om yttrande till trafikutskottet över proposition 2004/05:175 Från IT-politik för samhället till politik för IT-samhället jämte motion 2005/06:T1 yrkande 1 i de delar de berör bostadsutskottets beredningsområde.

Utskottet beslutar att genom protokollsutdrag avge följande yttrande: Utskottet tillstyrker de i proposition 2004/05:175 framlagda förslagen till

- lag om ändring i ledningsrättslagen (1973:1144),
- lag om ändring i jordabalken samt
- lag om ändring i fastighetsbildningslagen (1970:988),

Därmed avstyrker utskottet motion 2005/06:T1 yrkande 1 i denna del.

Avvikande meningar anmäls av m-, fp-, kd- och c-ledamöterna som i stället tillstyrker bifall till förslaget i motion 2005/06:T1 yrkande 1 i denna del om att lagförslagen skall avslås.

Utskottet förklarar denna paragraf för omedelbart justerad.

- - -

Vid protokollet Anna Ekwing

Justerat Ragnwi Marcelind

Rätt utdraget intygar Anna Ekwing

exp. 2005-11-15
TU